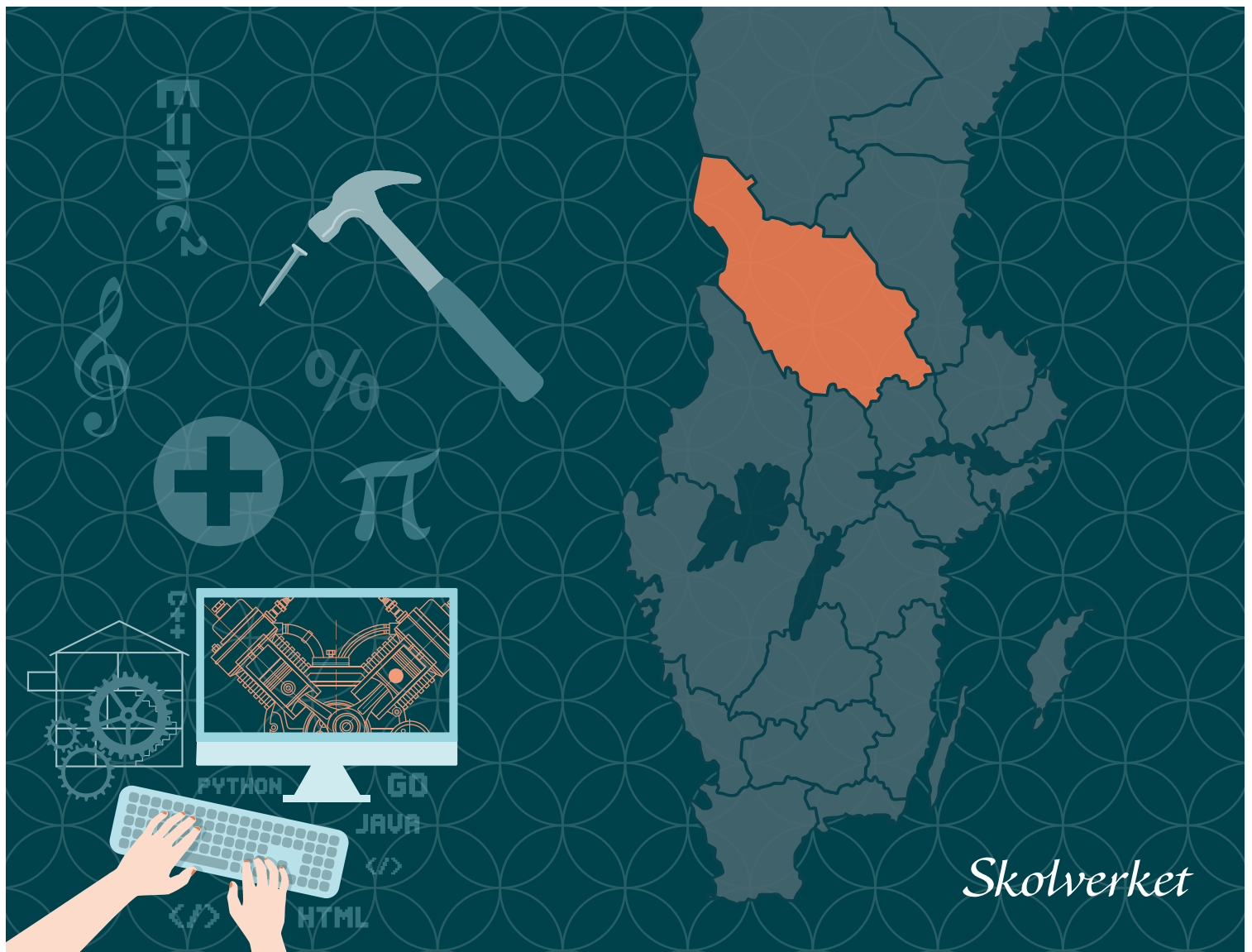

REGIONALA
PLANERINGSUNDERLAG

Planeringsunderlag för gymnasial utbildning

Dalarnas län

Skolverket

Planeringsunderlag för gymnasial utbildning

Dalarnas län

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri PDF
från Skolverkets webbplats: skolverket.se/publikationer

Diarienummer: 2022:1840

Grafisk form och illustrationer: Typoform
Grafik och kartor: Skolverket

Skolverket, Stockholm 2023

Innehåll

Inledning	5
Sammanfattning av Skolverkets bedömning	6
Gymnasieskolan	6
Komvux	8
Kort om Dalarnas län	10
Befolkningsstruktur	10
Arbetsmarknad	10
Del 1 Arbetsmarknadens behov, unga och vuxnas efterfrågan och utbildningsutbud i länet	11
Arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft	12
Behov av arbetskraft med gymnasial yrkesutbildning	12
Behov av arbetskraft med högskoleförberedande utbildning och högskoleutbildning	17
Regionens bedömning om behovet av arbetskraft	19
Ungdomars och vuxnas efterfrågan på och behov av gymnasial utbildning	21
Förväntad utveckling av relevantalet i gymnasieskolan	21
Ungdomars efterfrågan på utbildning i gymnasieskolan	22
Vuxnas efterfrågan på och behov av yrkesutbildning inom komvux	25
Gymnasial utbildning i länet	27
Gymnasieskolan: nationella program i länet	27
Gymnasieskolan: introduktionsprogram i länet	30
Komvux: yrkesinriktad vuxenutbildning i länet	34
Anpassad gymnasieskola i länet	36
Del 2 Fördjupning per utbildningsområde	37
Bilaga 1. Yrkesstatistik Dalarnas län	129
Bilaga 2. Definitioner och förklaringar	130

Inledning

Riksdagen har fattat beslut om ändringar i skollagen som innebär att arbetsmarknadens behov ska få betydelse vid planering och dimensionering av vissa utbildningar inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning (komvux). Ändringarna ska öka det tillgängliga utbudet av utbildning på gymnasial nivå, underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden samt förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv.¹ Lagändringarna ska tillämpas första gången för utbildning som påbörjas 2025.

För att stärka förutsättningarna för en ändamålsenlig planering och dimensionering av gymnasial utbildning ska Skolverket ta fram regionala planeringsunderlag.² Planeringsunderlagen ska stödja huvudmännen i att planera utbildningsutbudet så att det möter både ungdomars efterfrågan, vuxnas efterfrågan och behov samt arbetsmarknadens behov.

Detta planeringsunderlag avser Dalarnas län och innehåller beskrivningar av:

- Skolverkets bedömning om behov av förändringar i länets utbildningsutbud
- arbetsmarknadens behov av gymnasialt utbildade i länet och nationellt
- ungdomars efterfrågan på gymnasial utbildning och vuxnas efterfrågan på och behov av yrkesutbildning inom komvux³
- de utbildningar som erbjuds i länet och elevernas pendlingsmönster.

För gymnasieskolan ska planeringsunderlagen användas för utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För yrkesutbildning inom komvux ska underlagen användas för utbildning som påbörjas efter den 31 december 2024.

I underlaget använder Skolverket statistik från flera olika källor. När inget annat anges kommer statistiken från Skolverket.

1. Prop. 2021/22:159 s. 1.
2. 6 a § förordning (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk.
3. Med yrkesutbildning avses i lagstiftningen yrkesämnen och sammanhållna yrkesutbildningar inom komvux på gymnasial nivå.

Sammanfattning av Skolverkets bedömning

Skolverkets bedömning baseras på planeringsunderlaget. Här följer en övergripande sammanfattning. Det finns en mer detaljerad bedömning för varje utbildningsområde i respektive fördjupningsdel.

Gymnasieskolan

För att möta arbetsmarknadens behov och ungdomars efterfrågan bör platser i Dalarnas län omdisponeras från högskoleförberedande program till yrkesprogram.

Yrkesprogram

Skolverket anser att andelen erbjudna platser i länet bör öka för 6 yrkesprogram. Det gäller

- bygg- och anläggningsprogrammet
- el- och energiprogrammet
- fordons- och transportprogrammet
- industritekniska programmet
- VVS- och fastighetsprogrammet
- vård- och omsorgsprogrammet.

Andelen platser på el- och energiprogrammet, fordons- och transportprogrammet, industritekniska programmet och vård- och omsorgsprogrammet bör öka eftersom det väntas bli brist på utbildade inom dessa områden framöver i länet enligt Statistiska centralbyrån (SCB). Dessutom har andelen förstahands-sökande till industritekniska programmet och fordons- och transportprogrammet i länet ökat de senaste åren. Andelen platser på bygg- och anläggningsprogrammet bör öka för att bättre motsvara andelen förstahands-sökande i länet. Andelen platser på VVS- och fastighetsprogrammet bör öka eftersom de som läst programmet har en relativt hög etableringsgrad och en hög andel arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning, dessutom anger Region Dalarna att utbildningsutbudet i länet är för litet.

Andelen erbjudna platser bör minska för 3 yrkesprogram. Det gäller

- barn- och fritidsprogrammet
- försäljnings- och serviceprogrammet
- restaurang- och livsmedelsprogrammet.

SCB bedömer att det framöver kommer bli överskott på utbildade inom barn och fritid samt handel och administration. För restaurang- och livsmedelsutbildade väntas ett balanserat arbetsmarknadsläge. Personer som har läst dessa tre program i gymnasieskolan har en lägre etableringsgrad än snittet för yrkesprogrammen i länet. Det är dessutom en relativt låg andel av de som läst dessa program som arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning.

För övriga yrkesprogram bedömer Skolverket att andelen erbjudna platser bör behållas på nuvarande nivå.

Högskoleförberedande program

I länet finns enligt SCB en risk för överskott på arbetskraft med högskoleförberedande utbildning som högsta utbildningsnivå framöver. Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser bör minska för ekonomiprogrammet, estetiska programmet och samhällsvetenskapsprogrammet, eftersom utbildade på dessa program fortsätter till högskolestudier i lägre utsträckning jämfört med de som har läst andra högskoleförberedande program. För övriga högskoleförberedande program bör andelen erbjudna platser behållas på nuvarande nivå.

Tabell. Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet för nationella program i gymnasieskolan i länet.

Nationellt program	Andel erbjudna platser läsåret 2023/24 ⁴	Skolverkets bedömning andel platser	Förändringsriktning
Yrkesprogram totalt	46 %	51 %	↑
Barn- och fritidsprogrammet	5 %	3 %	↓
Bygg- och anläggningsprogrammet	7 %	8 %	↑
El- och energiprogrammet	4 %	7 %	↑
Fordons- och transportprogrammet	6 %	7 %	↑
Försäljnings- och serviceprogrammet	5 %	3 %	↓
Frisör- och stylistprogrammet ⁵	2 %	2 %	→
Hotell- och turismprogrammet	1 %	1 %	→
Industri tekniska programmet	2 %	4 %	↑
Naturbruksprogrammet	6 %	6 %	→
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	2 %	1 %	↓
VVS- och fastighetsprogrammet	1 %	3 %	↑
Vård- och omsorgsprogrammet	4 %	6 %	↑
Högskoleförberedande program totalt	54 %	49 %	↓
Ekonomiprogrammet	13 %	12 %	↓
Estetiska programmet	6 %	4 %	↓
Humanistiska programmet	1 %	1 %	→
Naturvetenskapsprogrammet	10 %	10 %	→
Samhällsvetenskapsprogrammet	13 %	11 %	↓
Teknikprogrammet	10 %	10 %	→

4. Avrundat till heltal. Summerar i vissa fall inte till 100 procent på grund av avrundningar. Till högskoleförberedande program räknas även International Baccalaureate, för detta program gör Skolverket ingen bedömning.

5. Från och med hösten 2025 upphör hantverksprogrammet och ersätts av ett nytt nationellt program som heter frisör- och stylistprogrammet. Skolverkets bedömning gäller det kommande frisör- och stylistprogrammet, medan andelen erbjudna platser läsåret 2023/24 gäller hantverksprogrammet.

Programinriktat val och yrkesintroduktion

Skolverket bedömer att det finns skäl att se över vilka utbildningsområden som finns som yrkesintroduktion och programinriktat val utformade för en grupp elever.

En utmaning vid planering av gymnasieskolans introduktionsprogram utformade för en grupp elever är att i förväg veta hur många elever som kommer att söka till respektive nationellt program och hur många som kommer att bli behöriga. Ofta erbjuds programinriktat val och yrkesintroduktion inom utbildningsområden där det finns plats efter den ordinarie antagningen till gymnasieskolan. Detta riskerar att begränsa elevers möjlighet att välja utbildning.

För att bättre svara mot ungdomarnas efterfrågan på utbildning och arbetsmarknadens behov bör huvudmännen följa Skolverkets bedömning av de nationella programmen även vid planering och dimensionering av programinriktat val och yrkesintroduktion utformade för en grupp elever.

Komvux

För att möta arbetsmarknadens behov samt vuxnas efterfrågan och behov anser Skolverket att antalet elever bör öka inom flera yrkesområden på komvux. Om det inte finns möjlighet att öka det totala antalet elever inom komvux, kan det behövas en omfördelning av platser mellan yrkesområdena.

Fler utbildningsplatser bör tillkomma inom yrkesområdena el och energi, fordon och transport, industriteknik, naturbruk, VVS och fastighet samt vård och omsorg. Skolverket bedömer att områdena el och energi samt vård och omsorg är särskilt prioriterade.

För områdena barn och fritid, försäljning och service samt restaurang och livsmedel bedömer Skolverket att antalet platser bör minska, eftersom behovet av arbetskraft inte är lika stort och etableringsgraden är relativt låg.

Skolverket bedömer att antalet utbildningsplatser inom det kommande yrkesområdet frisör och stylist bör vara lägre än antalet utbildningsplatser inom hantverk 2022.

Tabell. Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet för yrkesområden inom komvux i länet.

Yrkesområden	Antal elever 2022	Förändringsriktning
Barn och fritid	232	↓
Bygg och anläggning	46	→
El och energi	57	↑
Fordon och transport	69	↑
Försäljning och service	13	↓
Frisör och stylist ⁶	30	↓
Hotell och turism	2	→
Industri teknik	61	↑
Naturbruk	9	↑
Restaurang och livsmedel	97	↓
VVS och fastighet	12	↑
Vård och omsorg	572	↑

6. Skolverkets bedömning gäller det kommande yrkesområdet frisör och stylist, medan antalet utbildningsplatser 2022 gäller för yrkesområdet hantverk. För mer information se fördjupningskapitlet om hantverk.

Kort om Dalarnas län

Invånarantal (2022)

ca 290 000

Andel arbetslösa som saknar gymnasial utbildning (2023)

I länet: 44 %

I riket: 35 %

Utbildningsnivå i länet (2022)

Förgymnasial: 11 %

Gymnasial: 51 %

Eftergymnasial: 36 %

Utbildningsnivå i riket (2022)

Förgymnasial: 10 %

Gymnasial: 41 %

Eftergymnasial: 46 %

Kommuner

Avesta

Borlänge

Falun

Gagnef

Hedemora

Leksand

Ludvika

Malung-Sälen

Mora

Orsa

Rättvik

Smedjebacken

Säter

Vansbro

Älvdalen

Befolkningsstruktur

Dalarnas befolkning väntas förbli oförändrad fram till år 2040. Folkmängden beräknas minska i de flesta åldrar under 80 år, medan den beräknas öka i äldre åldrar. I fyra av länets kommuner väntas befolkningen öka fram till 2040: Falun, Leksand, Gagnef och Borlänge. Störst befolkningsökning väntas ske i Falun. I länets övriga kommuner beräknas befolkningen minska fram till 2040.

I dag är knappt hälften av befolkningen i Dalarna i den åldersgrupp som kan ses som den mest förvärvsaktiva (25–64 år). Borlänge är den kommun som har högst andel barn och unga, högst andel i de mest förvärvsaktiva åldrarna och lägst andel äldre, både i dag och 2040. Rättvik är den kommun med lägst andel barn och unga, lägst andel i de mest förvärvsaktiva åldrarna och högst andel äldre, både i dag och 2040.⁷

Arbetsmarknad

I Dalarnas län arbetar en högre andel i offentlig tjänstesektor jämfört med riket totalt. Även industrin står för en högre andel av sysselsättningen, medan den privata tjänstesektorn står för en lägre andel än i riket. Arbetsmarknaden skiljer sig åt mellan länets kommuner. I Leksand arbetar 45 procent av de sysselsatta i privat tjänstesektor, mest av alla kommuner i länet. Ludvika är den kommun där störst andel arbetar inom industrin. Störst andel arbetande i offentlig tjänstesektor finns i Falun.

Arbetslöshetsnivån i Dalarna var lägre än i riket som helhet under andra kvartalet 2023.⁸ Arbetslösheten var högre för män än för kvinnor. Andelen arbetslösa med högst förgymnasial utbildning var högre i Dalarna än i riket. Hur stor andel av de arbetslösa som är kortutbildade varierar mellan länets kommuner.⁹

7. SCB Demografiska rapporter 2021:3 Den framtida befolkningen i Sveriges län och kommuner 2021–2040.
8. Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingens arbetslöshetssiffror skiljer sig från SCB:s. Det beror på att Arbetsförmedlingen och SCB utgår från olika dataunderlag och definitioner. SCB utgår från Arbetskraftsundersökningen och deras arbetslöshetssiffror omfattar sysselsatta respektive arbetslösa i hela gruppen 15–74 år. Det betyder att exempelvis heltidsstuderande ungdomar kan definieras som arbetslösa. Arbetsförmedlingens statistik bygger på de personer som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen.
9. Arbetsförmedlingen Analys 2023:10, *Arbetsmarknadsläget i Sveriges län kvartal 2 2023*.

DEL 1

Arbetsmarknadens behov, unga och vuxnas efterfrågan och utbildningsutbud i länet

Arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft

Enligt skollagen ska huvudmän ta hänsyn till arbetsmarknadens behov vid planering och dimensionering av viss gymnasial utbildning. För denna utbildning handlar det om tre typer av behov:

- behovet av gymnasialt yrkesutbildade som har läst ett yrkesprogram inom gymnasieskolan eller har en yrkesutbildning inom komvux
- det generella behovet av gymnasialt utbildad arbetskraft på den del av arbetsmarknaden där arbetsgivare rekryterar brett (personer som har läst yrkesprogram eller högskoleförberedande program)
- behovet av högskoleutbildad arbetskraft.

Syftet med detta kapitel är att beskriva behovet på arbetsmarknaden i Dalarnas län utifrån ovanstående tre perspektiv.

Behov av arbetskraft med gymnasial yrkesutbildning

Nationellt väntas efterfrågan på arbetskraft med gymnasial yrkesutbildning öka fram till år 2035. Det beror dels på att befolkningen växer, vilket i sig leder till ett ökat behov av arbetskraft, dels på att samhället genomgår en stor utbildningsväxling. Utbildningsväxlingen innebär att kunskapskraven ökar inom många yrken. Det kan till exempel leda till att fler arbetsgivare efterfrågar arbetskraft med specifik utbildningsbakgrund till yrken där det tidigare har varit tillräckligt med en kortare eller mer generell utbildning. I vilken utsträckning behovet av gymnasialt yrkesutbildade kommer att öka varierar över landet.

Statistiska centralbyrån (SCB) bedömer hur tillgång och efterfrågan på gymnasialt utbildade i Dalarnas län väntas utvecklas på sikt. År 2035 bedöms det vara brist på arbetskraft med gymnasial yrkesutbildning inom el-, automations-, dator- och kommunikationsteknisk utbildning, fordonsutbildning, industri-teknisk utbildning, naturbruksutbildning och vård- och omsorgsutbildning. Samtidigt väntas det finnas en risk för överskott av arbetskraft med barn- och fritidsutbildning, handels- och administrationsutbildning samt transportutbildning.

Den regionala utbildnings- och arbetsmarknadsprognosen för Dalarna skiljer sig från riket på några håll. För byggutbildning och restaurang- och livsmedelsutbildning bedöms arbetsmarknadsläget i Dalarna vara balanserat framöver, medan det i riket som helhet bedöms vara brist.

Utbildningsväxling Kompetenskraven ökar inom många yrken där det tidigare har varit tillräckligt med en kortare utbildning.

SCB tar hänsyn till en mängd faktorer i sina bedömningar. Demografi, pendlingsmönster, pensionsavgångar, och antaganden om hur yrken och utbildningskrav kommer att förändras är några av aspekterna som ingår.

Tabell. Arbetsmarknadsläget år 2035.

Utbildningsgrupp ¹⁰	Prognos Dalarnas län	Prognos riket
Barn- och fritidsutbildning	●	●
Byggutbildning	●	●
El-, automations-, dator- och kommunikationsteknisk utbildning	●	●
Fordonsutbildning	●	●
Handels- och administrationsutbildning ¹¹	●	●
Industri teknisk utbildning	●	●
Naturbruksutbildning	●	●
Restaurang- och livsmedelsutbildning	●	●
Transportutbildning	●	●
VVS-utbildning samt utbildning inom drift, underhåll och energiteknik	●	●
Vård- och omsorgsutbildning	●	●

● Överskott
 ● Balans
 ● Brist
 ● Varierat arbetsmarknadsläge

KÄLLA: SCB.

Som framgår av tabellen saknas prognoser för utbildningsgrupper som omfattar personer som har läst hantverksprogrammet¹² och hotell- och turismprogrammet. Skälet är att dessa utbildningsgrupper är mycket svårfångade, inte minst för att de finns i så många olika branscher. Dessutom skapar tidigare förändringar i gymnasieprogrammets inriktningar gränsdragningsproblem mellan industri tekniska programmet och hantverksprogrammet, samt restaurang- och livsmedelsprogrammet och hotell- och turismprogrammet.

10. Svensk utbildningsnomenklatur (SUN) är en klassifikation för att redovisa utbildningsbakgrund. I den Statistiska centralbyråns rapporter Trender och prognoser med sikte på år 2035 aggregerar SCB SUN 2000 i ett antal olika utbildningsgrupper. Denna klassificering skiljer sig något från uppdelningen av de nationella gymnasieprogrammen.

11. I denna utbildningsgrupp ingår personer som har en utbildning inom handel och administration på gymnasial nivå. Den 1 juli 2022 ändrades handels- och administrationsprogrammet till försäljnings- och serviceprogrammet. Förändringen innebar bland annat att programstruktur och examensmål förändrades. Förändringarna gäller även motsvarande utbildning inom komvux.

12. Från och med 1 juli 2025 upphör hantverksprogrammet och ersätts av frisör- och stylistprogrammet. De övriga inriktningarna från hantverksprogrammet finsnickeri, florist, textil design och övriga hantverk, har möjlighet att efter godkänd ansökan bedrivas som riksrekryterande utbildningar med egna examensmål.

Etableringsgrad För att räknas som etablerad krävs att man är sysselsatt, har en årsinkomst om minst 202 400 kronor och inte har varit arbetslös eller studerat under året.

Etablering efter yrkesprogram: arbete eller högskolestudier

Ett sätt att beskriva hur väl de gymnasiala yrkesutbildningarna motsvarar arbetslivets behov är i vilken utsträckning de utbildade etablerar sig på arbetsmarknaden efter avslutad utbildning.¹³ En låg etableringsgrad kan bero på flera faktorer, exempelvis bristande utbildningskvalitet eller ett för stort antal utbildade i relation till den lokala arbetsmarknadens behov. Etableringsgraden ger dock en indikation på hur attraktiv en utbildningsbakgrund är på arbetsmarknaden.

Personer som har gått ett yrkesprogram i gymnasieskolan kan även vidareutbilda sig till ett yrke som kräver eftergymnasial utbildning. Inom vissa yrken, exempelvis inom hälso- och sjukvård, är det vanligt att studenterna har läst en gymnasial yrkesutbildning innan de påbörjar högskolestudier inom samma område. För att beskriva yrkesprogrammets bidrag till kompetensförsörjningen är det därför viktigt att även titta på hur stor andel som studerar vidare inom högskolan efter gymnasieskolan.

Mellan år 2011 och 2023 kunde elever på yrkesprogrammen välja till de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskolestudier. För utbildning som påbörjas från och med höstterminen 2023 ska dock alla yrkesprogram i gymnasieskolan innehålla dessa kurser.¹⁴

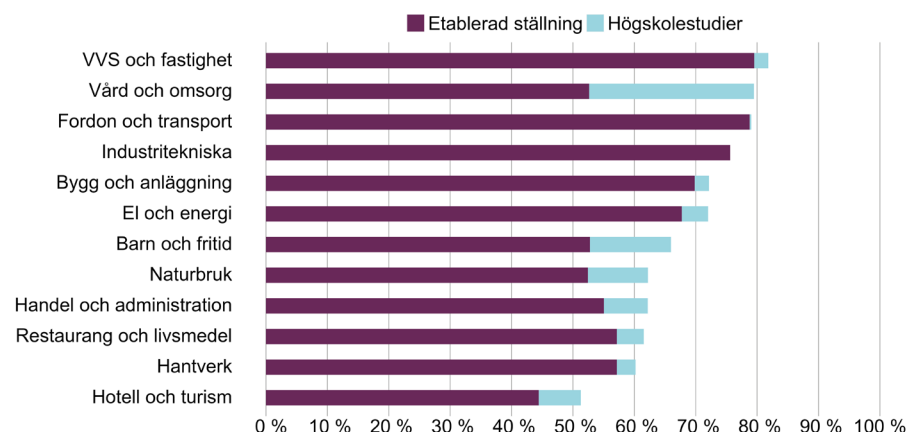
Som figuren nedan visar varierar det mellan programmen hur stor andel av ungdomarna som är etablerade på arbetsmarknaden respektive studerar vid högskola eller universitet tre år efter avslutad gymnasieutbildning.¹⁵

13. Skolverket använder SCB:s mått "etableringsstatus" för att följa upp ungdomars och vuxnas sysselsättning efter avslutad utbildning. Se mer i Bilaga 2 *Definitioner och förklaringar*.

14. 16 kap. 3 § Skollagen (2010:800). En elev ska dock ha rätt att välja bort delar av det som krävs för grundläggande behörighet enligt vad som framgår av bilaga 2 till skollagen.

15. Observera att statistiken omfattar elever som gått yrkesprogram under perioden då kurser som ger behörighet till högskolan inte ingick i programstrukturen.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.¹⁶

Andelen som är etablerade på arbetsmarknaden efter ett yrkesprogram i gymnasieskolan varierar mellan ungefär 45 och 80 procent beroende på yrkesprogram. Etableringsgraden är högst för de som har läst VVS- och fastighetsprogrammet samt fordons- och transportprogrammet. Därefter är etableringsgraden högst för de som har läst industri tekniska programmet, bygg- och anläggningsprogrammet och el- och energiprogrammet. Det är mindre vanligt att de som har läst dessa program fortsätter i högskolestudier tre år efter avslutad utbildning jämfört med flera andra yrkesprogram. Lägst etableringsgrad har de som läst programmen hotell och turism, naturbruk samt barn och fritid.

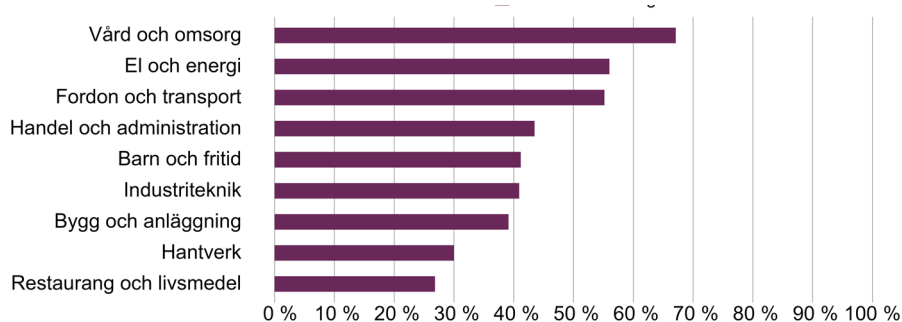
Det finns enligt SCB en brist på utbildade inom vård och omsorg i Dalarnas län i dag och väntas även finnas framöver. Personer som har läst en vård- och omsorgsutbildning har en hög andel i etablerad ställning eller i högskolestudier. Jämfört med övriga yrkesprogram är det en större andel som fortsätter till högskolestudier. Även de som läst barn- och fritidsprogrammet fortsätter i relativt hög utsträckning med högskolestudier. I Dalarna (och i riket i stort) väntas en fortsatt brist på arbetskraft med eftergymnasiala utbildningar inom hälso- och sjukvård samt social omsorg och pedagogiska yrken (se vidare avsnittet Behov av arbetskraft med högskoleförberedande utbildning och högskoleutbildning).

Etablering efter yrkesinriktad utbildning inom komvux

Etableringsgrad efter avslutad yrkesutbildning inom komvux kan, precis som för yrkesprogram i gymnasieskolan, ge en indikation om hur efterfrågad en viss utbildningsbakgrund är på arbetsmarknaden. Figuren nedan visar hur stor andel av personer som har avslutad en yrkesutbildning inom komvux som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter utbildningen.

16. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2500 poäng läsåren 2014/15–2016/17. Värt att notera är att covid 19-pandemin pågick under uppföljningstiden för personerna som avslutade gymnasieskolan 2016/2017. Eftersom pandemin drabbade sektorer där många unga får sitt första jobb är det troligt att detta påverkade deras förutsättningar att etablera sig. År 2020 var det en relativt kraftig nedgång av andelen ungdomar med etablerad ställning på arbetsmarknaden jämfört med året innan. Läs mer i Skolverkets rapport 2022:38 *Etablering på arbetsmarknaden och fortsatta studier år 2020 efter gymnasieskolan*.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier med yrkesinriktning inom komvux.¹⁷

Etableringsgraden för de som läst en yrkesinriktning på komvux varierar mellan knappt 30 och knappt 70 procent, beroende på yrkesinriktning. Vilken inriktning som har högst respektive lägst etableringsgrad skiljer sig något jämfört med hur de ser ut för de som läst ett yrkesprogram i gymnasieskolan. Högst etableringsgrad har de som läst yrkesinriktningarna vård och omsorg, el och energi samt fordon och transport. Sett till alla yrkesinriktningar är etableringsgraden efter en yrkesutbildning i komvux på ungefär samma nivå i Dalarna som i riket i stort.

Matchning mellan utbildning och arbete

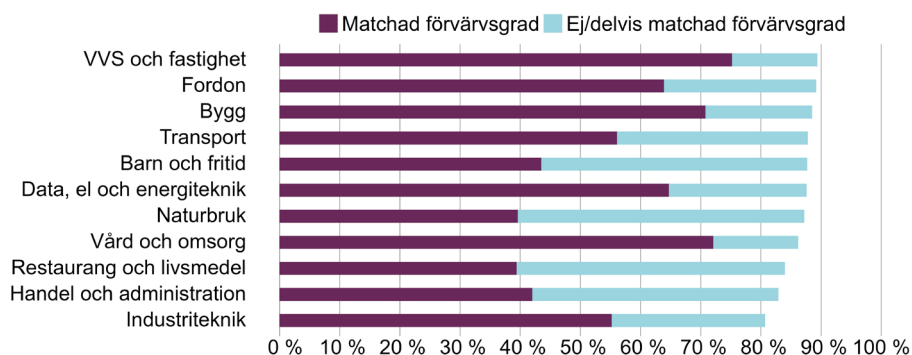
Matchad förvärvsgrad Ett mått på matchningen mellan utbildning och yrke.

Ytterligare en relevant aspekt är hur stor andel som har ett yrke som matchar deras utbildningsbakgrund, så kallad matchad förvärvsgrad. Är den matchade förvärvsgraden hög tyder det på ett stort arbetsmarknadsbehov av personer med denna utbildning. Är den matchade förvärvsgraden låg, samtidigt som en hög andel arbetar, innebär det att personerna är i arbete men inte inom yrken som är mest relevanta utifrån deras utbildningsbakgrund. Det kan i sin tur tyda på ett mindre arbetsmarknadsbehov eller på att dessa personer arbetar på en del av arbetsmarknaden där arbetsgivarna inte efterfrågar specifik kompetens.

Figuren nedan visar förvärvsgrad och matchad förvärvsgrad för personer som har en gymnasial yrkesutbildning (i gymnasieskolan eller komvux).

17. Statistiken omfattar personer som avslutade sina studier under åren 2017–2019. Eftersom covid 19-pandemin pågick under uppföljningstiden för de som avslutade sina komvux-studier år 2019 kan det inte uteslutas att det har påverkat förutsättningarna för arbetsmarknadsetablering. Skolverkets statistik visar att avgångseleverna 2019 har haft svårare att etablera sig på arbetsmarknaden jämfört med tidigare elevgrupper. Läs mer i Skolverkets rapport 2022:1486 Etablering på arbetsmarknaden eller fortsatta studier år 2019 och 2020 efter avslutad kommunal vuxenutbildning.

Figur. Förvärvsgrad och matchad förvärvsgrad bland personer med gymnasial yrkesutbildning i åldrarna 20–39 år i länet.

Källa: SCB

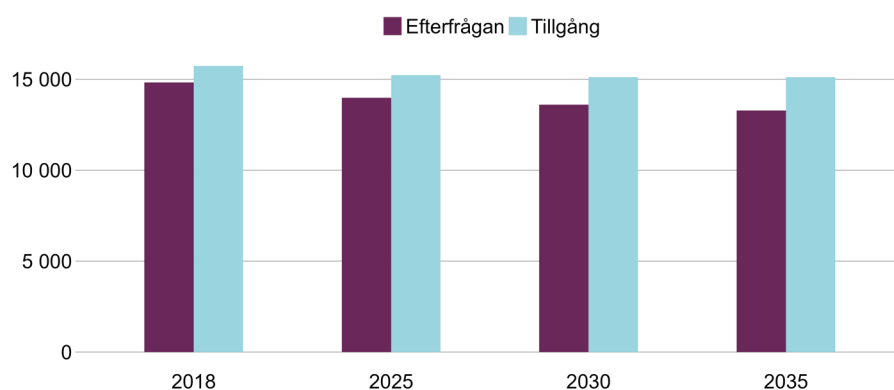
För samtliga utbildningsgrupper ligger förvärvsgraden i Dalarnas län mellan 80 och 90 procent. Hur stor andel som har en matchad förvärvsgrad skiljer sig mer. Den matchade förvärvsgraden är högst för utbildningsgrupperna VVS och fastighet, vård och omsorg och bygg. Den matchade förvärvsgraden är lägst för utbildningsgrupperna restaurang och livsmedel, naturbruk, handel och administration samt barn och fritid.

Behov av arbetskraft med högskoleförberedande utbildning och högskoleutbildning

Personer som har gått ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan bidrar till kompetensförsörjningen på två sätt. För det första är de relevanta på den del av arbetsmarknaden där arbetsgivare rekryterar brett och har ett generellt behov av gymnasialt utbildad arbetskraft. För det andra utgör de den huvudsakliga grunden för den högskoleutbildade arbetskraften.

Tillgången på arbetskraft med högskoleförberedande utbildning som högsta utbildningsnivå överstiger i dag efterfrågan både i länet och riket i stort. Som figuren nedan visar bedömer SCB att skillnaden mellan tillgång och efterfrågan i länet kommer att öka fram till år 2035. Det betyder att det finns en risk för överskott av personer med högskoleförberedande utbildning på arbetsmarknaden.

Figur. Tillgång och efterfrågan på personer med högskoleförberedande utbildning som högsta utbildningsnivå i länet.

Källa: SCB

De högskoleförberedande programmen bidrar även till att möta arbetsmarknadens behov av högskoleutbildad arbetskraft. Enligt SCB beräknas arbetsmarknadsläget för eftergymnasialt utbildade variera framöver. Inom vissa utbildningsgrupper väntas ett överskott på utbildade samtidigt som det väntas bli brist inom andra. Arbetsmarknadsläget väntas också se olika ut i olika delar av landet. Nationellt väntas ett överskott på eftergymnasialt utbildade inom bland annat humaniora och samhällsvetenskap. Samtidigt väntas det nationellt bli en brist på eftergymnasialt utbildade inom bland annat hälso- och sjukvård samt pedagogik och lärarutbildning.¹⁸

I Dalarna finns en risk för fortsatt brist på eftergymnasialt utbildade inom flera av de pedagogiska yrkena, särskilt vad gäller grundlärarutbildade och yrkeslärarutbildade. För arbetskraft med speciallärar- och specialpedagogutbildning väntas det dock finnas en risk för visst överskott år 2035. I Dalarna, likt riket i stort, är det risk för överskott på arbetskraft med eftergymnasial utbildning inom humaniora och juridik framöver. Arbetsmarknadsläget för samhällsvetenskapligt utbildade väntas bli relativt balanserat medan det väntas bli brist på ekonomutbildade.

Inom utbildningsgruppen teknik, naturvetenskap, data samt land- och skogsbruk väntas det bli viss brist på högskoleingenjörutbildade medan det väntas vara ett relativt balanserat arbetsmarknadsläge för civilingenjörutbildade år 2035. För utbildade inom biologi och miljövetenskap finns en risk för överskott på sikt medan det finns en risk för brist på skogsvetenskapligt utbildade. För datautbildade väntas arbetsmarknadsläget vara relativt balanserat på sikt, medan det för YH-tekniker och gymnasieingenjörutbildade väntas finnas en risk för stor brist.

Inom områdena hälso- och sjukvård samt social omsorg beräknas det vara brist inom flera utbildningsgrupper. Det gäller arbetsterapeututbildade, biomedicinsk analytikerutbildade, fysioterapeututbildade läkarutbildade och sjuksköterskeutbildade, såväl för grundutbildade sjuksköterskor som för specialistsjuksköterskor. För socionomutbildade och tandsköterskeutbildade finns dock en risk för överskott år 2035.

18. SCB, Bedömning av arbetsmarknadsläget år 2020 och år 2035 per utbildningsgrupp, eftergymnasial nivå.

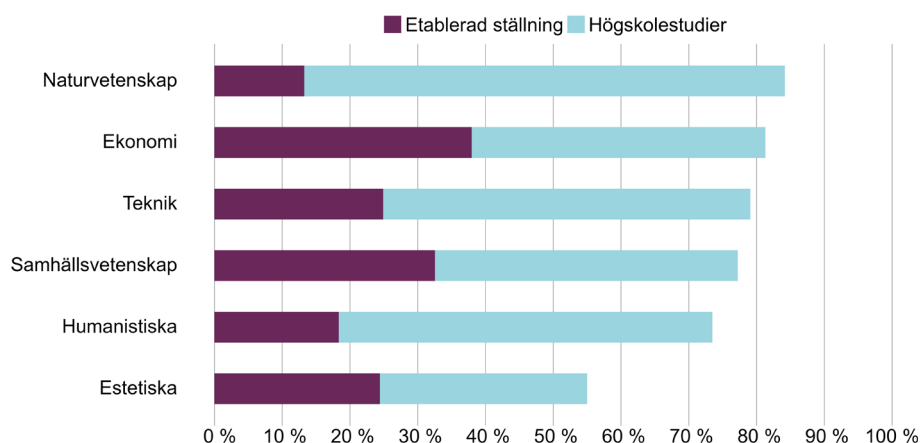
Etablering efter högskoleförberedande program: arbete eller studier

Personer som har läst ett högskoleförberedande program är etablerade på arbetsmarknaden i lägre utsträckning än de som har läst ett yrkesprogram tre år efter avslutad utbildning. Detta är förväntat, givet att programtyperna har olika syften. De högskoleförberedande programmen ska i första hand förbereda eleverna för högskolestudier.

Figuren nedan visar att andelen som etablerat sig på arbetsmarknaden tre år efter avslutad gymnasieutbildning är högre bland de som läst ekonomi- eller samhällsvetenskapsprogrammet jämfört med övriga program. Det stämmer överens med hur det ser ut i riket i stort. För riket liksom i Dalarna är etableringsgraden lägst för de som läst naturvetenskapsprogrammet.

Andelen som studerar vid högskola är högst för de som har läst naturvetenskapsprogrammet och humanistiska programmet i gymnasieskolan. De som har läst det estetiska programmet fortsätter till högskolestudier i relativt liten utsträckning jämfört med de som har läst övriga högskoleförberedande program.

Figur. Andel ungdomar i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter att de lämnat gymnasieskolan.¹⁹

Regionens bedömning om behovet av arbetskraft

Sveriges 21 regioner ska tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt. För att få en bredare bild av behoven i länet har Skolverket efterfrågat inspel från regionerna, som komplement till SCB:s prognos. Skolverket har även efterfrågat synpunkter från nationella branschföreträdare om kompetensbehoven på nationell nivå. Både regionerna och branschföreträdarna har fått möjlighet att kommentera SCB:s arbetsmarknadsprognos. Branschföreträdarnas inspel tas upp i fördjupningsdelen, i de avsnitt där det är relevant.

¹⁹. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde högskoleförberedande program med examen eller studiebevis om 2500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

Region Dalarna skriver i sitt inspel till Skolverket att det är svårt att rekrytera personal, både på kort och lång sikt, till många branscher och yrken i länet. Det finns enligt regionen flera skäl till det: demografi, nyetableringar, expansion och stora pensionsavgångar. I flera av Dalarnas kommuner är arbetslösheten så låg att det inte finns någon tillgänglig arbetskraft överhuvudtaget. I andra kommuner är arbetslösheten förhållandevis hög, men där saknas ofta en god matchning mellan den tillgängliga arbetskraften och arbetsmarknadens behov av rätt kompetens.

Enligt befolkningsprognos kommer andelen av befolkningen i arbetsför ålder att minska fram till 2031, samtidigt som andelen av befolkningen över 80 år förväntas öka kraftigt. Detta bedöms påverka behovet av personal inom vård, omsorg, sjukvård och hälsa, där det redan i dag är mycket svårt att rekrytera personal.

I länet pågår flera stora satsningar och i flera branscher sker nyetableringar och expansioner. Det gör att behovet av gymnasialt utbildade inom flera områden väntas öka framöver. Inom besöksnäringen sker en ständig expansion, särskilt i skidorterna. Inom besöksnäringen har det varit svårt att rekrytera ny personal efter pandemin.

Regionen bedömer också att antalet av de som gått ett högskoleförberedande program som går vidare till eftergymnasiala studier behöver öka jämfört med hur det ser ut i dag.

Enligt regionen behöver utbudet av gymnasial utbildning i högre grad överensstämma med arbetsmarknadens behov för att förbättra länets kompetensförsörjning. I dag saknas flera inriktningar inom vissa nationella program i gymnasieskolan samtidigt som det är för få sökande till andra inriktningar, vilket påverkar matchningen på arbetsmarknaden. Inom vuxenutbildningen finns stor potential att bredda utbudet för att möta den efterfrågan som inte gymnasieskolan kan möta.

Ytterligare kommentarer som regionen har lämnat för varje utbildningsgrupp presenteras i fördjupningsdelen om respektive utbildningsområde. Där finns också inspel från branschföreträdare om nationella kompetensbehov.

Ungdomars och vuxnas efterfrågan på och behov av gymnasial utbildning

Utöver arbetsmarknadens behov ska huvudmän för gymnasieskolan även ta hänsyn till ungdomars efterfrågan när de planerar sitt utbildningsutbud.²⁰ På liknande sätt ska huvudmän för komvux också ta hänsyn till vuxnas efterfrågan och behov av utbildning när de beslutar vilka yrkesutbildningar och hur många platser som ska erbjudas.²¹

När ungdomar ska söka gymnasieprogram är det många olika faktorer som påverkar. Tidigare studier har visat att valet bland annat påverkas av den sökandes eget intresse och socioekonomiska bakgrund samt sociala normer och tillgängligt utbud.²²

I detta underlag använder Skolverket förväntad utveckling av elevantal och ungdomars sökmönster för att beskriva ungdomars efterfrågan på utbildning inom gymnasieskolan. För att beskriva vuxnas efterfrågan på och behov av yrkesutbildning inom komvux använder vi ett flertal olika faktorer, till exempel andel arbetslösa i länet som saknar en gymnasieutbildning och andel elever i länet som lämnar gymnasieskolan utan en examen.

Förväntad utveckling av elevantalet i gymnasieskolan

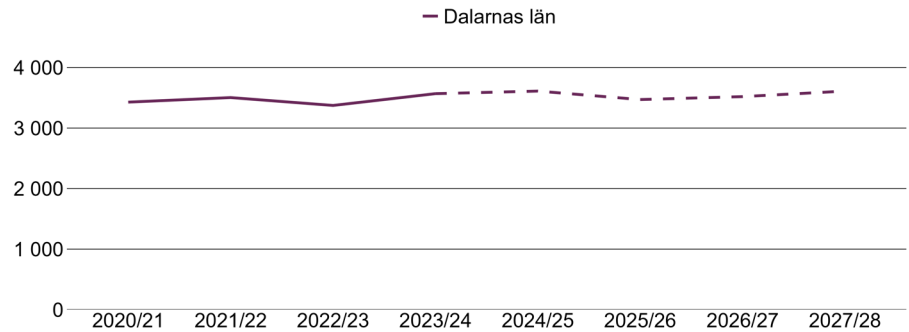
En central faktor för planering och dimensionering av utbildning i gymnasieskolan är elevkullarnas storlek. I figuren nedan visar vi hur antalet nybörjar-elever förväntas utvecklas fram till läsåret 2027/28 i Dalarnas län. Antalet nybörjarelever förväntas öka något läsåret 2023/24, för att efterföljande år ligga relativt stabilt.

20. 15 kap. 30 b, 31 a och 32 a §§ skollagen.

21. 20 kap. 16 a § skollagen.

22. Skolverkets rapport *Kunskapsöversikt om faktorer som har betydelse för elevers val av utbildning på gymnasial nivå* (Dnr. 2021:501).

Figur. Faktisk och förväntad utveckling av antal nybörjarelever i gymnasieskolan läsåren 2020/21–2027/28 i länet.

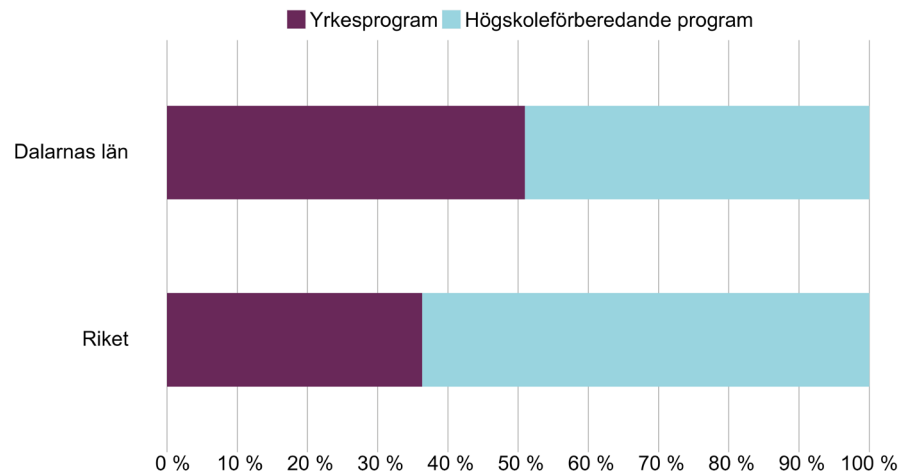

Ungdomars efterfrågan på utbildning i gymnasieskolan

För att beskriva ungdomars efterfrågan på utbildning i gymnasieskolan använder Skolverket också gymnasieelevers sökmönster.

Som figuren nedan visar är det en större andel ungdomar som söker till ett högskoleförberedande program än ett yrkesprogram nationellt. I Dalarna är det fler elever som söker ett yrkesprogram i första hand. En knapp majoritet gjorde det läsåret 2022/23. Andelen som söker ett yrkesprogram i länet har ökat de senaste åren.

Figur. Förstahandssökande till yrkesprogram respektive högskoleförberedande program i länet och riket, läsåret 2022/23.

Ungdomars efterfrågan på gymnasieprogrammen varierar över tid. Som figuren nedan visar har andelen förstahandssökande till de olika yrkesprogrammen varierat de senaste åren. Bygg- och anläggningsprogrammet är det yrkesprogram som flest elever väljer i första hand. Drygt var tionde elev har det programmet som sitt förstahandsval. Hotell- och turismprogrammet samt VVS- och fastighetsprogrammet är de yrkesprogram som lägst andel elever har som sitt förstahandsval.

Förstahandssökande beskriver andelen ungdomar som har sökt till ett visst program i första hand, oavsett om de är behöriga att antas till programmet eller inte.

Könsfördelning bland förstahandssökande i länet läsåret 2022/23

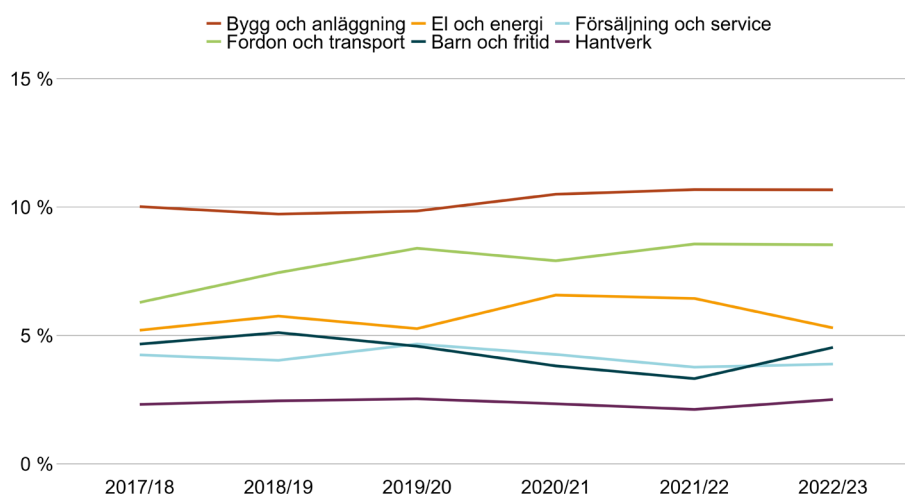
Högskoleförberedande program

56 % kvinnor
44 % män

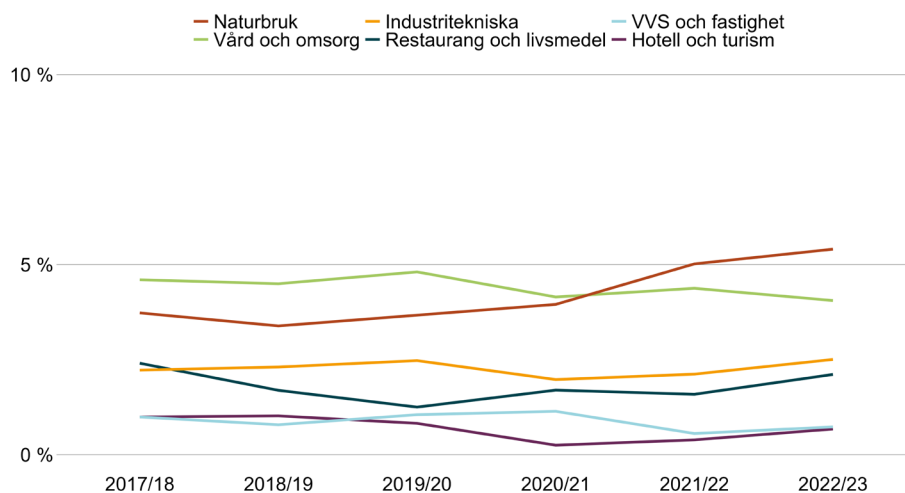
Yrkesprogram

44 % kvinnor
56 % män

Figur. Utveckling av andel förstahandssökande per yrkesprogram i länet.²³

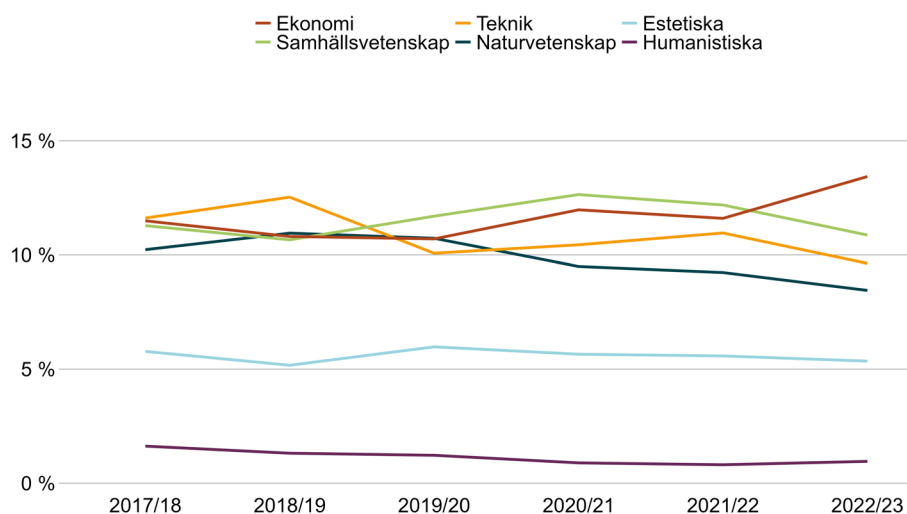
Figur. Utveckling av andel förstahandssökande per yrkesprogram i länet.

Av de högskoleförberedande programmen har ekonomiprogrammet haft en ökande andel förstahandssökande de senaste åren. Läsåret 2022/23 var ekonomiprogrammet det program som flest elever i länet sökte i första hand. Teknikprogrammet och naturvetenskapsprogrammet har haft en minskande andel förstahandssökande sedan läsåret 2017/18.

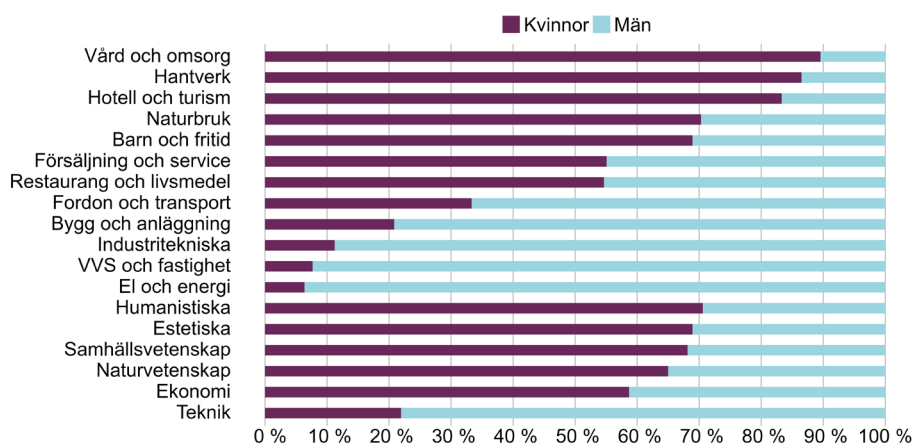
²³. Försäljnings- och serviceprogrammet ersatte handels- och administrationsprogrammet till läsåret 2022/23. Uppgifterna om förstahandssökande fram till förändringen gäller handels- och administrationsprogrammet.

Figur. Utveckling av andel förstahandssökande per högskoleförberedande program i länet.

En ytterligare dimension av efterfrågan på gymnasial utbildning är om det finns skillnader mellan vilka program som kvinnor kontra män söker till. Vilka utbildningar unga väljer påverkar de enskilda personernas förutsättningar för att etablera sig på arbetsmarknaden och arbetsgivares möjligheter att hitta den arbetskraft som de behöver. En ojämn könsfördelning bland de sökande tyder på att det finns möjlighet att öka intresset för programmet hos en av grupperna. Som figuren nedan visar är det en mycket ojämn könsfördelning bland de förstahandssökande till flera av de nationella programmen.

Figur. Könsfördelning bland förstahandssökande i länet, läsår 2022/23.

För de högskoleförberedande programmen är könsfördelningen mest ojämn bland de förstahandssökande till teknikprogrammet och humanistiska programmet. För yrkesprogrammen är det en betydligt större andel kvinnor som väljer vård- och omsorgsprogrammet, hantverksprogrammet och hotell- och turismprogrammet. Det är i dag brist, och väntas även framöver vara stor brist, på arbetskraft med vård- och omsorgsutbildning på gymnasial nivå. Till yrkesprogrammen el och energi, VVS- och fastighet, industri teknik samt bygg och anläggning är det betydligt fler män än kvinnor som söker i första hand. Det väntas vara brist på såväl industri tekniskt utbildade som utbildade inom el-, data-, automations- och kommunikationsteknik framöver.

Andel arbetslösa som saknar gymnasieutbildning

Länet: 44 %

Riket: 35 %

Vuxnas efterfrågan på och behov av yrkesutbildning inom komvux

Att beskriva vuxnas behov av yrkesutbildning inom komvux är komplext eftersom det till stor del påverkas av den allmänna samhällsutvecklingen. Konjunktur- och arbetsmarknadsläget, befolkningens sammansättning och utbildningsnivå samt elevernas resultat i grund- och gymnasieskolan är några faktorer som har betydelse. En annan faktor som påverkar behovet av yrkesutbildning inom komvux är strukturella förändringar på arbetsmarknaden. Pågående utbildningsväxling och digitalisering gör att både yrkesroller och kompetenskrav förändras inom många yrken och verksamheter. Det gör att många, yrkesverksamma såväl som arbetssökande, kan behöva yrkesväxla eller komplettera sin utbildning för att behålla eller hitta ett arbete. Storleken på den här gruppen varierar över tid och den kan växa kraftigt med kort varsel, till exempel om en verksamhet läggs ned. Det kan i sin tur leda till ett ökat behov av yrkesutbildning inom komvux.

Enligt Arbetsförmedlingen efterfrågas en fullföljd gymnasieutbildning av de flesta arbetsgivare i dag. En fullföljd gymnasieutbildning är därför avgörande för en persons möjlighet att etablera sig. Arbetsförmedlingen konstaterar dessutom att personer som saknar gymnasieutbildning löper större risk för långvarig arbetslöshet än andra grupper av arbetssökande. Många av de som saknar gymnasieutbildning i dag kommer därför att behöva utbilda sig inom komvux för att öka sina möjligheter till varaktig sysselsättning.²⁴

I länet var det 2022 cirka 20 procent av eleverna som lämnade gymnasieskolan utan att ha tagit gymnasieexamen inom 3 år. Bland personerna som är arbetslösa i länet är det cirka 44 procent eller 3 200 personer som saknar fullföljd gymnasieexamen. Alla som ingår i dessa två grupper kommer inte att söka sig till yrkesutbildning inom komvux. En del vill till exempel hellre komplettera sin utbildning för att kunna studera vidare vid högskolan. Antalet elever som inte fullföljer gymnasieskolan och antalet arbetslösa som saknar gymnasieexamen är därför ingen exakt måttstock på behovet av yrkesutbildning inom komvux. Men det ger en indikation om hur behovet kan komma att se ut framöver.

Även arbetslösa med en fullföljd gymnasieutbildning är en potentiell målgrupp för yrkesutbildning inom komvux. Det kan till exempel handla om personer som har läst en högskoleförberedande utbildning i gymnasieskolan, men behöver utbilda sig inom ett specifikt yrkesområde för att förbättra sina möjligheter på arbetsmarknaden. Denna grupp är dock mindre och mer svår fångad jämfört med de som saknar en gymnasieutbildning.²⁵

En annan stor målgrupp för gymnasial yrkesutbildning inom komvux är utrikes födda som saknar gymnasieutbildning. I dag är knappt hälften av de som studerar komvux på gymnasial nivå utrikes födda, både i Dalarnas län och sett till hela landet.

24. Arbetsförmedlingens analys 2022:13, Arbetsmarknadsutsikterna våren 2022 – Utveckling på arbetsmarknaden 2022–2023.

25. För utbildning på gymnasial nivå ska de som har störst behov av utbildning prioriteras enligt 20 kap. 2 § Skollagen.

För att kunna tillgodogöra sig en yrkesutbildning på gymnasial nivå kan en person med annat modersmål än svenska först behöva läsa kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) och/eller svenska som andraspråk inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå. Ett annat alternativ är att läsa en utbildning som kombinerar sfi eller svenska som andraspråk med yrkesutbildning, eller att få någon form av språk- eller modersmålsstöd parallellt med sina komvuxstudier. Även om alla elever inom sfi inte fortsätter att studera på en yrkesutbildning kan antalet elever inom sfi ge en indikation på behovet av yrkesutbildning inom komvux.

Elever som läser sfi delas in i olika grupper beroende på utbildningsbakgrund. Studieväg 1 riktar sig till elever som har kort eller ingen skolbakgrund. Studieväg 2 riktar sig till elever vars skolbakgrund är mindre omfattande än motsvarande svensk gymnasieskola. Studieväg 3 är för personer vars skolbakgrund motsvarar en svensk gymnasieexamen eller som har deltagit i högre studier. I länet var det knappt 2 800 elever som läste sfi 2021. Det är en minskning jämfört med året innan. Under år 2020 och 2021 läste flest elever studieväg 2 i Dalarnas län.

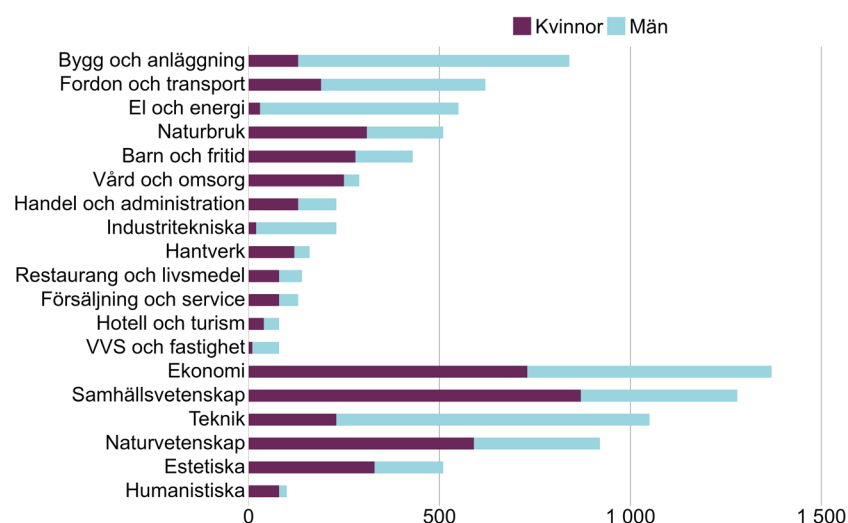
Gymnasial utbildning i länet

Hur väl överensstämmer den gymnasiala utbildning som finns i länet med ungdomars och vuxnas efterfrågan och arbetsmarknadens behov? Det här kapitlet innehåller beskrivningar av vilka utbildningar som bedrivs och var de finns.²⁶

Gymnasieskolan: nationella program i länet

Läsåret 2022/23 läste cirka 9 500 elever på ett nationellt program i gymnasieskolan i Dalarna. Av dessa läste knappt 4 300 ett yrkesprogram och knappt 5 300 ett högskoleförberedande program. Störst antal elever fanns på ekonomi-programmet. Det humanistiska programmet var det högskoleförberedande program med minst antal elever. För yrkesprogrammen var det flest elever på bygg- och anläggningsprogrammet, och minst antal elever på VVS- och fastighetsprogrammet.

Figur. Antal kvinnor och män på de nationella programmen i länet, läsåret 2022/23.²⁷

Vilket utbud av gymnasieprogram som eleverna har tillgång till beror på hur hemkommunens samverkan med andra kommuner ser ut. Utbudet påverkas också av vilka pendlingsmöjligheter som finns i länet. Elevers benägenhet att pendla påverkas i sin tur av hur attraktiva olika utbildningsorter, program och skolor upplevs.

26. I de regionala planeringsunderlagen redovisar Skolverket förekomst av utbildning rörande nationella program, introduktionsprogram, riksrekryterande utbildningar med egna examensmål, anpassad gymnasieutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning. Det finns även möjlighet för huvudmän att ansöka om tillstånd för att bedriva idrottsutbildningar inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola, riksrekryterande gymnasieutbildning och särskild variant av gymnasieutbildning.

27. Avrundat till närmaste 10-tal. Försäljnings- och serviceprogrammet gäller för elever som påbörjat sin utbildning efter den 1 juli 2022.

Elevpendlingen mellan kommuner inom och utanför Dalarnas län visas i kartan nedan, där de olika pendlingsområdena är markerade i olika nyanser. Detta är områden där pendling sker i huvudsak till kommuner med ett större utbud av utbildningar och skolor.

Inom Dalarnas län finns sju pendlingsområden:

- Pendlingsområde 1: Falun, Hedemora, Vansbro och Hofors
- Pendlingsområde 2: Borlänge, Gagnef och Säter
- Pendlingsområde 3: Mora, Orsa och Älvdalen
- Pendlingsområde 4: Malung-Sälen
- Pendlingsområde 5: Ludvika och Smedjebacken
- Pendlingsområde 6: Leksand och Rättvik
- Pendlingsområde 7: Avesta och Norberg

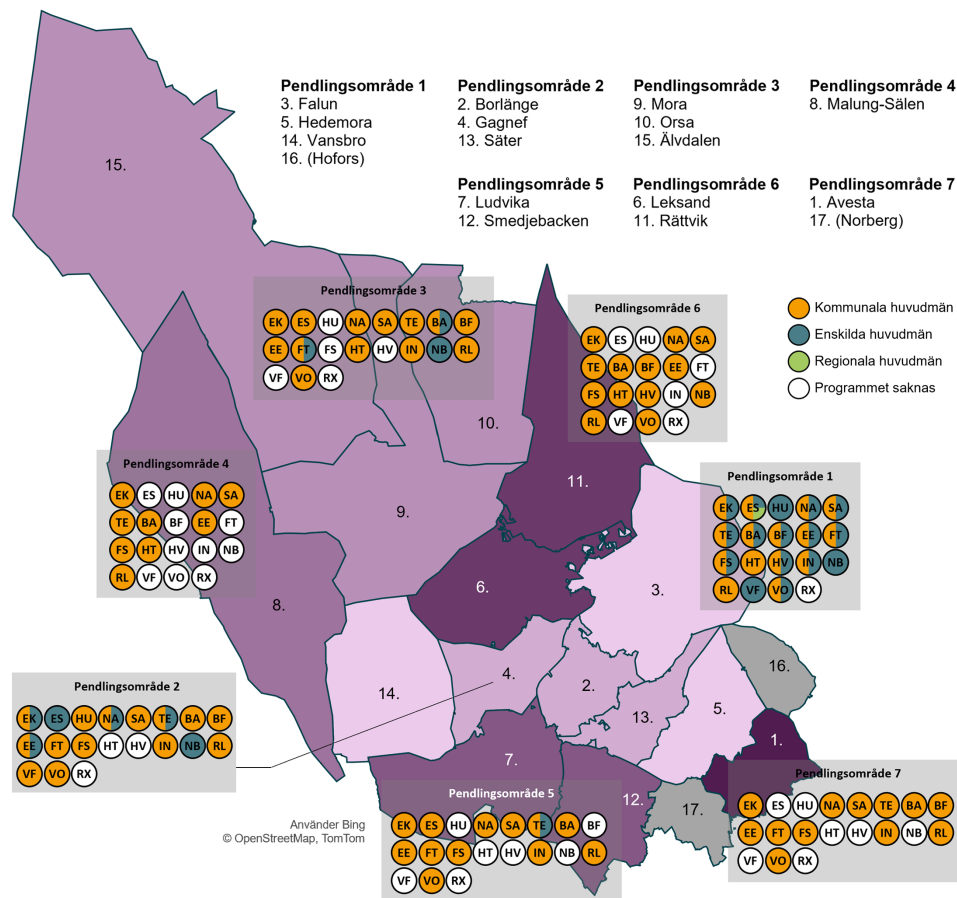
Figuren nedan visar om och var i länet de nationella programmen bedrevs läsåret 2022/23. I pendlingsområde 1 och 7 ingår kommuner som ligger utanför Dalarnas län: Norberg och Hofors. Kommunerna som är utanför länet har grå bakgrundsfärg i kartan.

Figur. Utbud av nationella program i gymnasieskolan i länet, läsåret 2022/23.²⁸

Förklaring av förkortningar av gymnasieprogram

- EK ekonomi
- ES estetiska
- HU humanistiska
- NA naturvetenskap
- SA samhällsvetenskap
- TE teknik
- BA bygg och anläggning
- BF barn och fritid
- EE el och energi
- FT fordon och transport
- FS försäljning och service*
- HT hotell och turism
- HV hantverk
- IN industridekniska
- NB naturbruk
- RL restaurang och livsmedel
- VF VVS och fastighet
- VO vård och omsorg
- RX riksrekryterande utbildning med egna examensmål

* Försäljnings- och serviceprogrammet gäller för elever som påbörjat sin utbildning efter 1 juli 2022. I statistiken för programmet finns även de som läst på handels- och administrationsprogrammet, det vill säga elever som påbörjade sin utbildning före 1 juli 2022.

I pendlingsområde 1 fanns elever på samtliga av gymnasieskolans nationella program läsåret 2022/23. De flesta program bedrevs av både kommunala och enskilda huvudmän. I Falun fanns både enskilda och regionala huvudmän. Flest elever fanns i Falun som också hade det största utbudet, där fanns elever på samtliga nationella program.

I pendlingsområde 2 fanns elever på samtliga av gymnasieskolans nationella program förutom hotell- och turismprogrammet och hantverksprogrammet läsåret 2022/23. Alla elever läste sin utbildning i Borlänge. I Gagnef och Säter läste inga elever på nationella program.

I pendlingsområde 3 fanns elever på alla nationella program förutom humanistiska programmet, försäljnings- och serviceprogrammet, hantverksprogrammet och VVS- och fastighetsprogrammet läsåret 2022/23. Flest elever läste sin utbildning i Mora kommun.

I pendlingsområde 4 fanns elever på ekonomiprogrammet, naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet, el- och energiprogrammet, försäljnings- och serviceprogrammet, hotell- och turismprogrammet och restaurang- och livsmedelsprogrammet läsåret 2022/23. Pendlingsområdet består endast av Malung-Säléns kommun.

28. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

I pendlingsområde 5 fanns elever på alla nationella program förutom humanistiska programmet, barn- och fritidsprogrammet, hotell- och turismprogrammet, hantverksprogrammet, naturbruksprogrammet och VVS- och fastighetsprogrammet läsåret 2022/23. Flest elever läste sin utbildning i Ludvika kommun.

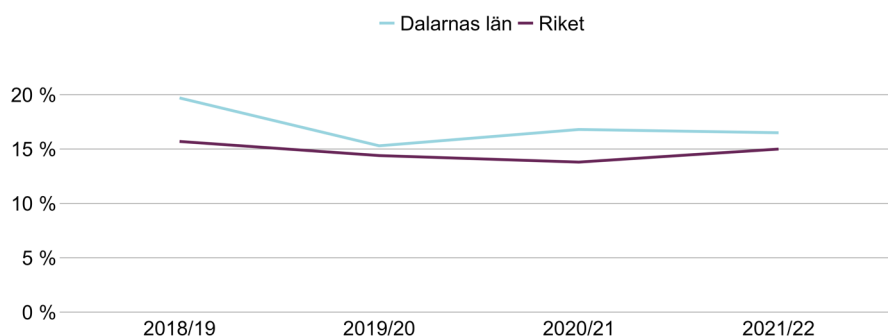
I pendlingsområde 6 fanns elever på alla nationella program förutom estetiska programmet, humanistiska programmet, fordons- och transportprogrammet, industritekniska programmet och VVS- och fastighetsprogrammet läsåret 2022/23. Kommunerna i pendlingsområdet hade ungefär lika många elever.

I pendlingsområde 7 fanns elever på alla nationella program förutom estetiska programmet, humanistiska programmet, hotell- och turismprogrammet, hantverksprogrammet, naturbruksprogrammet och VVS- och fastighetsprogrammet läsåret 2022/23. Alla elever läste sin utbildning i Avesta kommun.

Gymnasieskolan: introduktionsprogram i länet

Ungdomar som inte är behöriga till ett nationellt program har rätt att gå ett introduktionsprogram.²⁹ Behovet av utbildningsplatser på introduktionsprogram styrs alltså av hur många elever som efter grundskolan inte har blivit behöriga för nationella program i gymnasieskolan. Utvecklingen av andelen elever som inte har uppnått behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan visas i figuren nedan.

Figur. Andel ungdomar som inte uppnått behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan läsåren 2018/19–2021/22 i länet och riket.

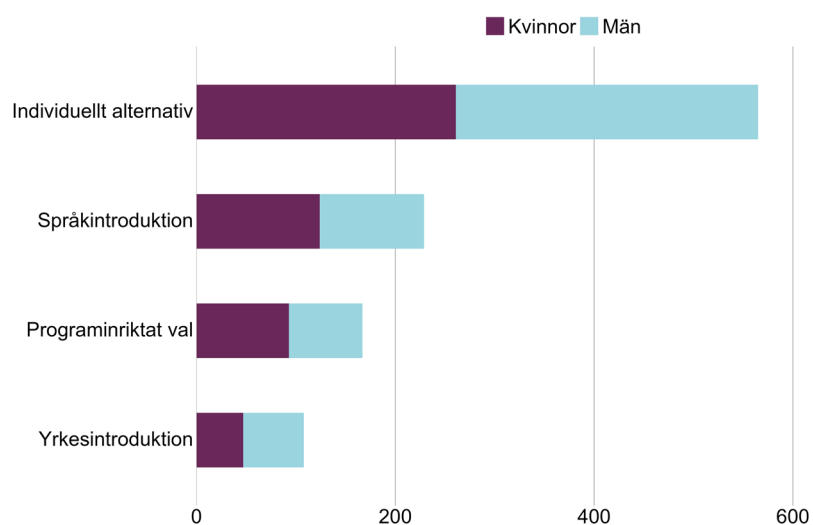

Andelen elever som inte uppnått behörighet till nationellt program från grundskolan var läsåret 2021/2022 cirka 17 procent i Dalarnas län. Andelen elever som inte har uppnått behörighet i Dalarnas län är högre än i riket totalt, vilken den också har varit de senaste åren.

29. 17 kap. 8–12 §§ Skollagen.

I figuren nedan visas en översikt över hur eleverna är fördelade på introduktionsprogrammen i länet.

Figur. Antal kvinnor och män på introduktionsprogrammen i länet, läsåret 2022/23.

Flest elever fanns på individuellt alternativ, följt av språkintröduktion. Fler män än kvinnor läste individuellt alternativ och yrkesintröduktion. På programinriktat val fanns fler kvinnor än män. På språkintröduktion var könsfördelningen jämn.

De nya bestämmelserna om att huvudmän ska ta hänsyn till arbetsmarknadens behov vid planering och dimensionering av utbildning omfattar introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintröduktion utformade för en grupp elever.³⁰ I figuren nedan visas en karta över var i länet dessa introduktionsprogram finns och vilka inriktningar som bedrevs läsåret 2022/23.³¹

30. 15 kap. 30 b § Skollagen.

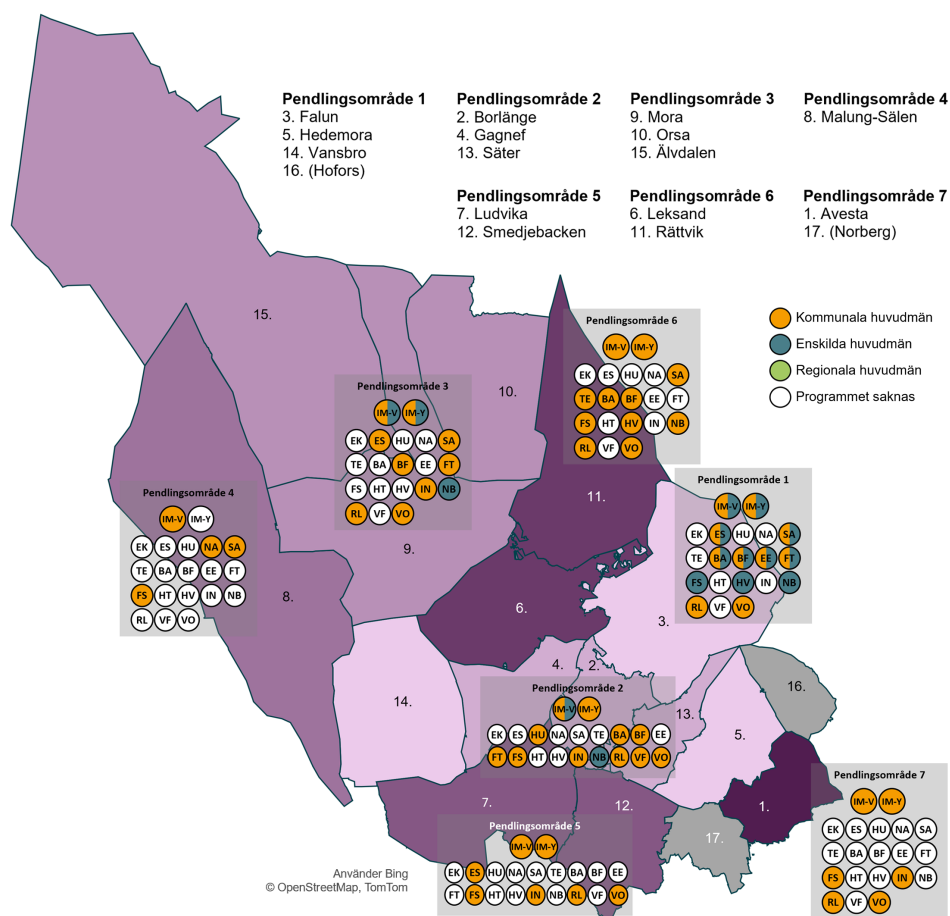
31. I kartan görs ingen skillnad på om introduktionsprogrammet är utformat för en grupp elever eller inte.

Figur. Utbud av introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion i länet läsåret 2022/23.³²

Förklaring av förkortningar av gymnasieprogram

IM-V	programinriktat val
IM-Y	yrkesintroduktion
EK	ekonomi
ES	estetiska
HU	humanistiska
NA	naturvetenskap
SA	samhällsvetenskap
TE	teknik
BA	bygg och anläggning
BF	barn och fritid
EE	el och energi
FT	fordon och transport
FS	försäljning och service*
HT	hotell och turism
HV	hantverk
IN	industritekniska
NB	naturbruk
RL	restaurang och livsmedel
VF	VVS och fastighet
VO	vård och omsorg

* Försäljnings- och serviceprogrammet gäller för elever som påbörjat sin utbildning efter 1 juli 2022. I statistiken för programmet finns även de som läst på handels- och administrationsprogrammet, det vill säga elever som påbörjade sin utbildning före 1 juli 2022

Lsåret 2022/23 fanns elever på introduktionsprogrammet programinriktat val inom samtliga pendlingsområden, och på introduktionsprogrammet yrkesintroduktion i 6 av 7 pendlingsområden.

I pendlingsområde 1 fanns elever som läste introduktionsprogrammen med inriktning mot estetiska programmet, samhällsvetenskapsprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet, barn- och fritidsprogrammet, el- och energi-programmet, fordons- och transportprogrammet, försäljnings- och serviceprogrammet, hantverksprogrammet, naturbruksprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet. Flest elever fanns i Falu kommun.

I pendlingsområde 2 fanns elever som läste introduktionsprogrammen med inriktning mot humanistiska programmet, bygg- och anläggningsprogrammet, barn- och fritidsprogrammet, fordons- och transportprogrammet, försäljnings- och serviceprogrammet, industri tekniska programmet, naturbruksprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet, VVS- och fastighetsprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet. Flest elever läste sin utbildning i Borlänge kommun.

32. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

I pendlingsområde 3 fanns elever som läste introduktionsprogrammen med inriktning mot estetiska programmet, samhällsvetenskapsprogrammet, barn- och fritidsprogrammet, fordons- och transportprogrammet, industritekniska programmet, naturbruksprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet. Flest elever läste sin utbildning i Mora kommun.

I pendlingsområde 4 fanns elever som läste introduktionsprogrammet programinriktat val med inriktning mot naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet och försäljnings- och serviceprogrammet.

I pendlingsområde 5 fanns elever som läste introduktionsprogrammen med inriktning mot estetiska programmet, försäljnings- och serviceprogrammet, industritekniska programmet, restaurang- och livsmedelsprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet. Ungefär lika många elever läste sin utbildning i Ludvika kommun som i Smedjebackens kommun.

I pendlingsområde 6 fanns elever som läste introduktionsprogrammen med inriktning mot samhällsvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet, barn- och fritidsprogrammet, försäljnings- och serviceprogrammet, hantverksprogrammet, naturbruksprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet. Flest elever läste sin utbildning i Leksands kommun.

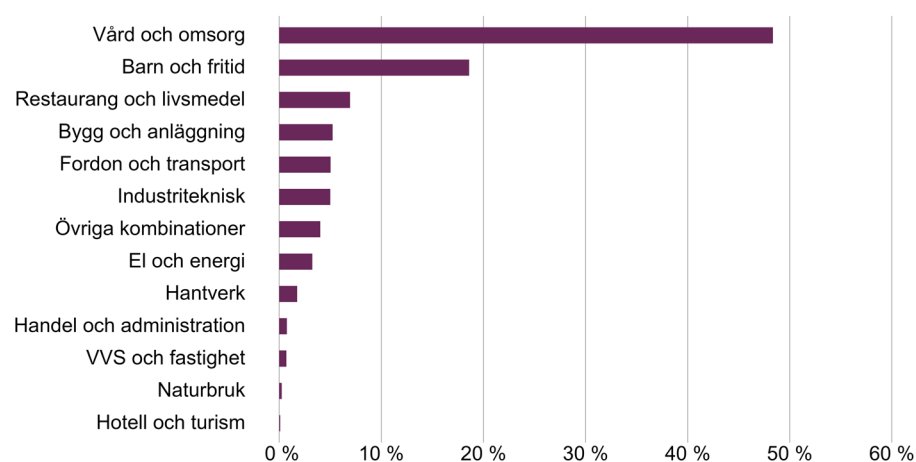
I pendlingsområde 7 fanns elever som läste introduktionsprogrammen med inriktning mot försäljnings- och serviceprogrammet, industritekniska programmet, restaurang- och livsmedelsprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet. Alla elever läste sin utbildning i Avesta kommun.

Komvux: yrkesinriktad vuxenutbildning i länet

Komvux är i grunden kursutformat, men det är vanligt att huvudmän kombinerar kurser relevanta för ett yrkesområde i ett yrkespaket för att erbjuda utbildningar som motsvarar behoven på arbetsmarknaden. Dessa yrkespaket kan vara nationella eller regionala.³³ Vuxna kan också själva söka olika kombinationer av fristående yrkeskurser för att utbilda sig eller komplettera sin kompetens inom ett yrkesområde. En elev på en yrkesinriktning definieras av Skolverket som en elev som läst minst 400 poäng i kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram.³⁴ År 2022 var det 1 200 elever som läste en yrkesinriktning inom komvux i Dalarnas län.

Figuren nedan visar fördelningen mellan olika yrkesinriktningar i Dalarnas län åren 2020–2022. Inriktningen vård och omsorg har haft den klart största andelen elever.

Figur. Andel elever på olika yrkesinriktningar i komvux i länet, 2020–2022.

Kartan nedan visar vilka huvudmän i länet som bedrev yrkesutbildning på gymnasial nivå inom komvux åren 2020–2022.

33. Skolverket tar fram exempel på yrkespaket på nationell nivå i samråd med de nationella programråden och de regionala yrkespaketen är utformade av huvudmännen utifrån ett lokalt/regionalt behov på arbetsmarknaden.

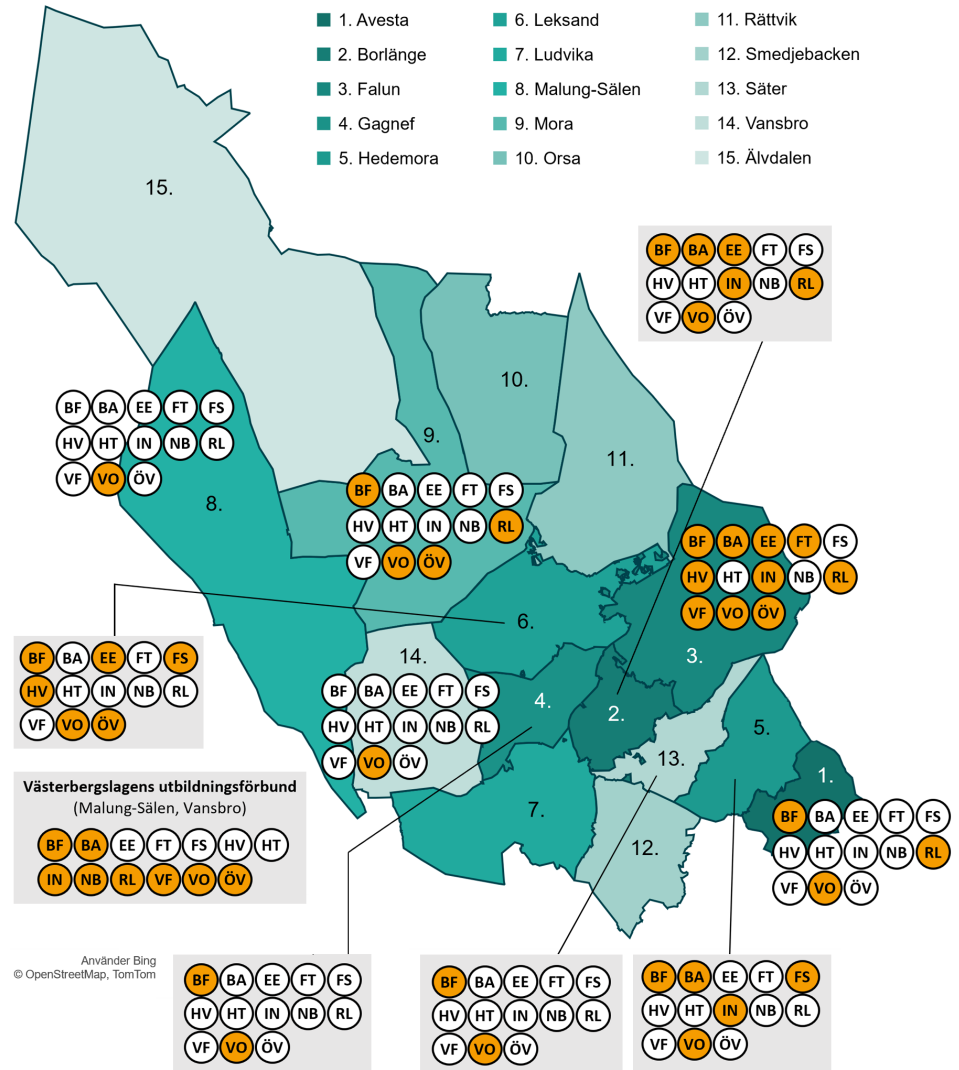
34. Att läsa 400 poäng motsvarar 20 veckors heltidsstudier på komvux.

Figur. Huvudmän i länet som har bedrivit yrkesutbildning på gymnasial nivå inom komvux, åren 2020–2022.³⁵

Förklaring av förkortningar av yrkesinriktningar

- BA bygg och anläggning
- BF barn och fritid
- EE el och energi
- FT fordon och transport
- FS försäljning och service*
- HT hotell och turism
- HV hantverk
- IN industrideknik
- NB naturbruk
- RL restaurang och livsmedel
- VF VVS och fastighet
- VO vård och omsorg

* Försäljning och service gäller för elever som påbörjat sin utbildning efter 1 juli 2022. I statistiken för yrkesinriktningen finns även de som läst utbildningar inom handel och administration, det vill säga elever som påbörjade sin utbildning före 1 juli 2022.

Det är stora skillnader mellan huvudmännen i länet när det gäller vilka yrkesinriktningar som bedrevs inom komvux 2020–2022. Falun är den kommun där studier bedrevs inom flest yrkesområden. Utbildning inom vård och omsorg bedrevs av elva huvudmän i länet och var det vanligaste yrkesområdet, följt av barn och fritid som bedrevs av nio huvudmän. Med nästan 600 elever var vård och omsorg länets största yrkesinriktning inom komvux år 2022.

35. Det krävs att minst fem elever har läst yrkesinriktningen under åren 2020–2022 för att den ska visas som ”studier bedrevs” i kartan.

Anpassad gymnasieskola i länet

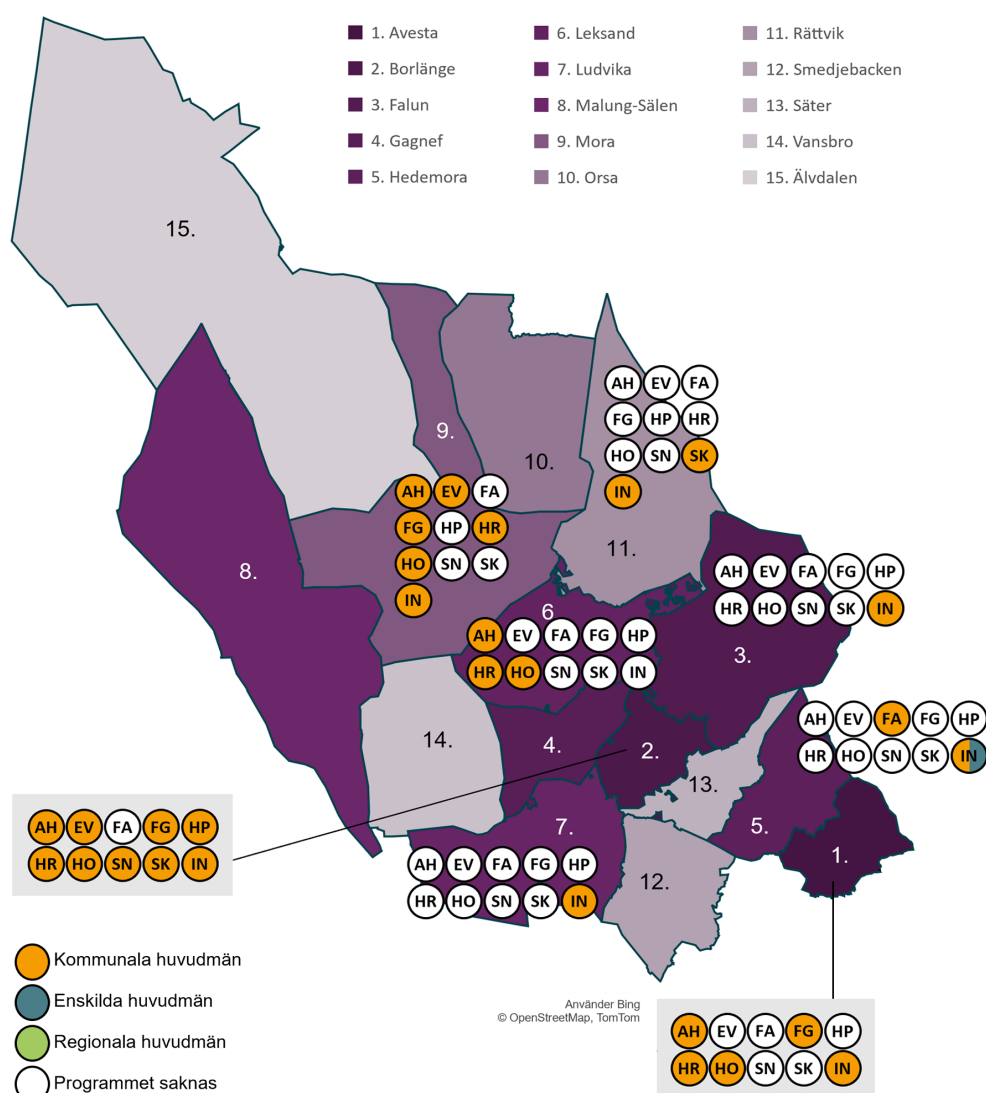
Kommunerna är skyldiga att tillhandahålla anpassad gymnasieskola för elever som tillhör målgruppen. Skolformen omfattar nio nationella program samt individuella program. Det finns också utbildningar som avviker från den nationella programstrukturen.³⁶

Läsåret 2022/23 läste 215 elever inom anpassad gymnasieskola i länet hos en kommunal huvudman. Ungefär 70 procent av eleverna läste på ett nationellt program och övriga på ett individuellt program. I länet fanns anpassad gymnasieskola i åtta kommuner. Individuellt program fanns i sju kommuner. De vanligaste nationella programmen var programmet för administration, handel och varuhantering, programmet för hotell, restaurang och bageri, samt programmet för hälsa, vård och omsorg, som återfanns i fyra kommuner.

Figur. Utbud av anpassad gymnasieskola i länet läsåret 2022/23.³⁷

Förklaring av förkortningar anpassad gymnasieutbildning

AH	administration, handel och varuhantering
EV	estetisk verksamhet
FA	fastighet, anläggning och byggnation
FG	fordonsvård och godshantering
HP	hantverk och produktion
HR	hotell, restaurang och bageri
HO	hälsa, vård och omsorg
SN	samhälle, natur och språk
SK	skog, mark och djur
IN	individuella program

36. Nationellt godkända idrottsutbildningar, riksrekryterande utbildningar med egna examensmål och särskilda varianter.

37. Statistiken bygger på skolenhetsregistret, vilket baseras på huvudmännens egna uppgifter.

DEL 2

Fördjupning per utbildningsområde

Innehåll del 2

Barn och fritid	39
Bygg och anläggning	46
El och energi	54
Fordon och transport	61
Försäljning och service	70
Hantverk	78
Hotell och turism	84
Industriteknik	89
Naturbruk	96
Restaurang och livsmedel	102
VVS och fastighet	109
Vård och omsorg	114
Högskoleförberedande program	121

Barn och fritid

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på barn- och fritidsprogrammet i länet bör minska. Huvudmännen bör planera och dimensionera introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion i linje med detta. Inom komvux bedömer Skolverket att det bör göras en omDispositionering av resurser från barn- och fritidsutbildning till andra yrkesinriktningar där det finns ett större behov på arbetsmarknaden.

SCB bedömer att det framöver finns en risk för ett visst överskott av barn- och fritidsutbildade i länet. Region Dalarna bedömer att det på lång sikt kommer vara antingen balans eller underskott på arbetskraft med barn- och fritidsutbildning. Etableringsgraden bland de som har läst barn- och fritidsprogrammet i gymnasieskolan är lägre än genomsnittet för yrkesprogrammen i länet. En relativt stor andel fortsätter dock till högskolestudier efter avslutad gymnasieutbildning. För de som har läst barn- och fritidsutbildning inom komvux är andelen som är etablerade på arbetsmarknaden något lägre än snittet för samtliga yrkesinriktningar. Andelen som arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning är lägre än snittet.

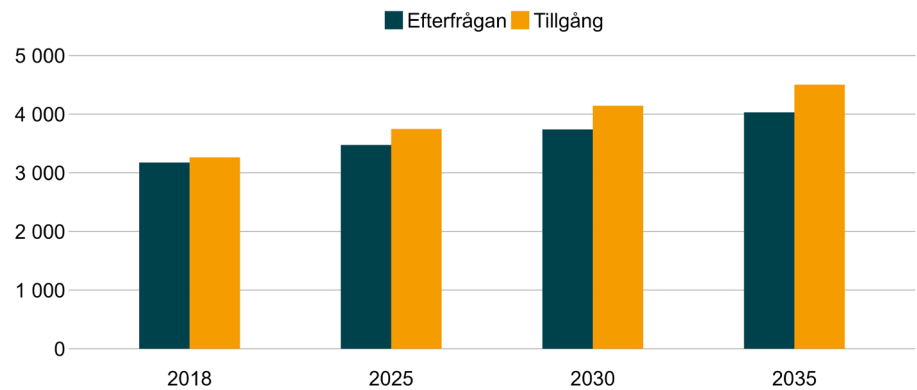
Andelen förstahandssökande till barn- och fritidsprogrammet i länet har varit relativt stabil de senaste åren. Båda inriktningarna på barn- och fritidsprogrammet bedrevs i länet läsåret 2022/23. Inom komvux har antalet elever på barn- och fritidsutbildningar ökat jämfört med 2018. Mellan åren 2020–2022 bedrevs barn- och fritidsutbildning inom komvux av nio huvudmän i länet. Barn- och fritidsutbildning är den näst största yrkesinriktningen inom komvux i länet.

Risk för visst överskott på barn- och fritidsutbildade på sikt enligt SCB

SCB bedömer att det på nationell nivå väntas bli ett visst överskott på barn- och fritidsutbildade 2035. I Dalarna bedömer SCB att det finns en risk för visst överskott av arbetskraft med barn- och fritidsutbildning år 2035.

Vid början av SCB:s prognos var arbetsmarknadsläget balanserat för barn- och fritidsutbildade. Fram till 2035 bedöms tillgången på utbildade öka med cirka 40 procent. Pensionsavgångarna väntas bli mindre än genomsnittet på arbetsmarknaden och relativt många förväntas vidareutbilda sig, främst inom pedagogik samt vård och omsorg. Efterfrågan på utbildade beräknas öka under prognosperioden, men inte i samma utsträckning som tillgången på utbildade.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på utbildade inom barn och fritid i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Regionen bedömer att efterfrågan på utbildade kan öka framöver

Region Dalarna har i sitt inspel till Skolverket lyft att efterfrågan på utbildade kan komma att öka framöver. Det beror bland annat på att regeringen genomför satsningar i syfte att minska barngruppernas storlek, anställa mer personal eller kompetensutveckla personal. Dessutom har Högskolan Dalarna mist examensrätten för förskollärare, vilket försvårar rekryteringen av personal inom förskola och fritidshem. Om det påverkar behovet av barn- och fritidsutbildade på gymnasial nivå är enligt regionen svårt att bedöma. Regionen lyfter också att det finns ett särskilt behov av utbildade mot inriktningen pedagogiskt och socialt arbete. Sammantaget bedömer regionen att det på lång sikt kan bli balans eller underskott på arbetskraft med barn- och fritidsutbildning.

Nationella branschföreträdare bedömer att behovet av utbildade kommer öka

Skolverket har fått två inspel om kompetensbehovet av utbildade inom barn och fritid.³⁸

Kommunal delar inte SCB:s bedömning om att det i många delar av landet kommer att vara balans eller överskott på utbildade inom barn och fritid år 2035. Kommunal menar att det redan är svårt att rekrytera utbildad personal på många platser i landet och att det finns flera faktorer som talar för att behovet kommer att öka framöver. En faktor som Kommunal lyfter är att politikens ambitioner för förskolan har höjts de senaste åren och att detta ökar behovet av utbildad personal.

Även Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) lyfter att politiken har stor påverkan på behovet av utbildade inom barn och fritid. SKR lyfter utökad rätt till fritidshem och ett ökat deltagande i förskolan som exempel på statliga ambitionshöjningar som har lett till ett ökat behov av utbildad personal.

38. Kommunal, Sveriges Kommuner och Regioner.

Varierande möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken. Yrkesprognosen visar att det på nationell nivå är små till medelstora möjligheter till arbete för flera yrken inom barn- och fritidsområdet.³⁹

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom barn- och fritidsområdet.

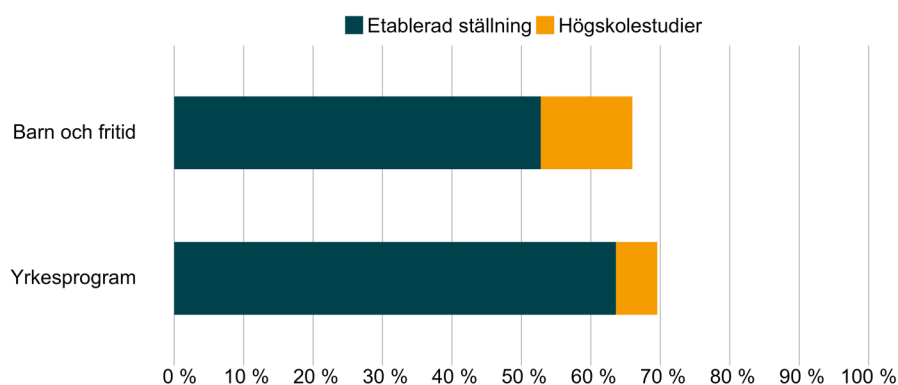
Yrke	Nationell prognos 2026
Barnskötare	Små till medelstora möjligheter till arbete
Elevassistent	Små till medelstora möjligheter till arbete
Personlig assistent	Stora möjligheter till arbete
Vårdare och boendestödjare	Stora möjligheter till arbete
Väktare och ordningsvakt	Stora möjligheter till arbete

Källa: Arbetsförmedlingen

Relativt låg etableringsgrad efter utbildning inom barn och fritid

Tre år efter avslutad gymnasieutbildning på barn- och fritidsprogrammet är ungefär 53 procent etablerade på arbetsmarknaden. Detta är en något större andel än snittet för riket, men lägre än snittet för yrkesprogrammen i länet generellt. Det är en relativt stor andel som efter att ha läst barn- och fritidsprogrammet fortsätter till högskolestudier.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.⁴⁰

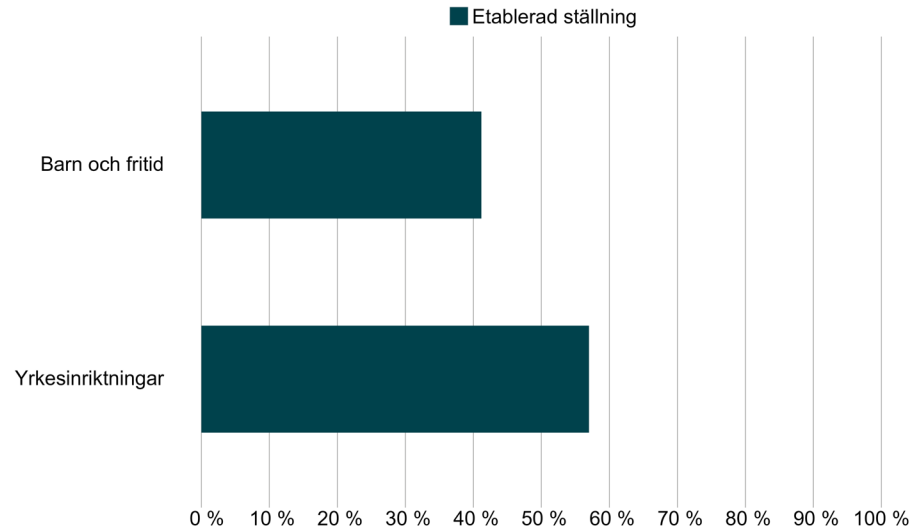

39. Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

40. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

Ungefär 40 procent av de som har läst en barn- och fritidsutbildning inom komvux på gymnasial nivå i länet är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier. Det är en något mindre andel än genomsnittet för riket, och en mindre andel än genomsnittet för yrkesinriktningar i länet.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier med yrkesinriktning inom komvux.⁴¹

Barnskötare är det vanligaste yrket bland barn- och fritidsutbildade

Tabell. De vanligaste yrkena efter en barn- och fritidsutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet.⁴²

Skolform	Yrke	Andel
Barn- och fritidsprogrammet i gymnasieskolan	Barnskötare	19 %
	Elevassistent m.fl.	7 %
	Personlig assistent	6 %
Barn- och fritidsutbildning inom komvux	Barnskötare	60 %
	Övriga pedagoger med teoretisk specialistkompetens	6 %
	Elevassistent m.fl.	6 %

Källa: SCB

41. Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

42. För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Dalarnas län.

426 elever gick barn- och fritidsprogrammet i Dalarnas län läsåret 2022/23.

Stabil efterfrågan på barn- och fritidsprogrammet

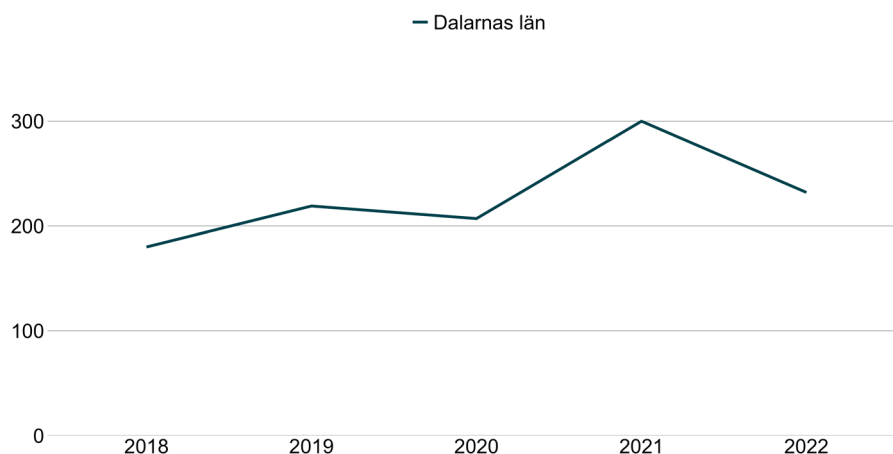
Barn- och fritidsprogrammet utgjorde ungefär 5 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i länet läsåret 2023/24.⁴³

Läsåret 2022/23 var det knappt 5 procent som sökte till programmet i första hand. Det är en större andel än snittet i riket. Andelen som söker barn och fritid i första hand har varierat mellan drygt 3 och 5 procent de senaste åren. Det är fler kvinnor som söker till barn- och fritidsprogrammet. Knappt 70 procent av de sökande var kvinnor läsåret 2022/23. I länet var inriktningarna mot pedagogiskt och socialt arbete samt fritid och hälsa ungefär lika vanliga.

Något ökande antal elever på barn- och fritidsutbildningar inom komvux

Antalet elever som läser en barn- och fritidsutbildning på komvux i länet har ökat jämfört med 2018. Barn och fritid är det näst största programområdet för komvuxelever i Dalarnas län.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom barn och fritid inom komvux i länet 2018–2022.

Barn- och fritidsutbildning i länet

Läsåret 2022/23 fanns elever på barn- och fritidsprogrammet i fem av länets sju pendlingsområden. I pendlingsområde 1, 3, 6 och 7 fanns programmets båda inriktningar. I pendlingsområde 2 fanns inriktningen mot fritid och hälsa. I länet fanns elever som läste mot barn- och fritidsprogrammet på introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion.

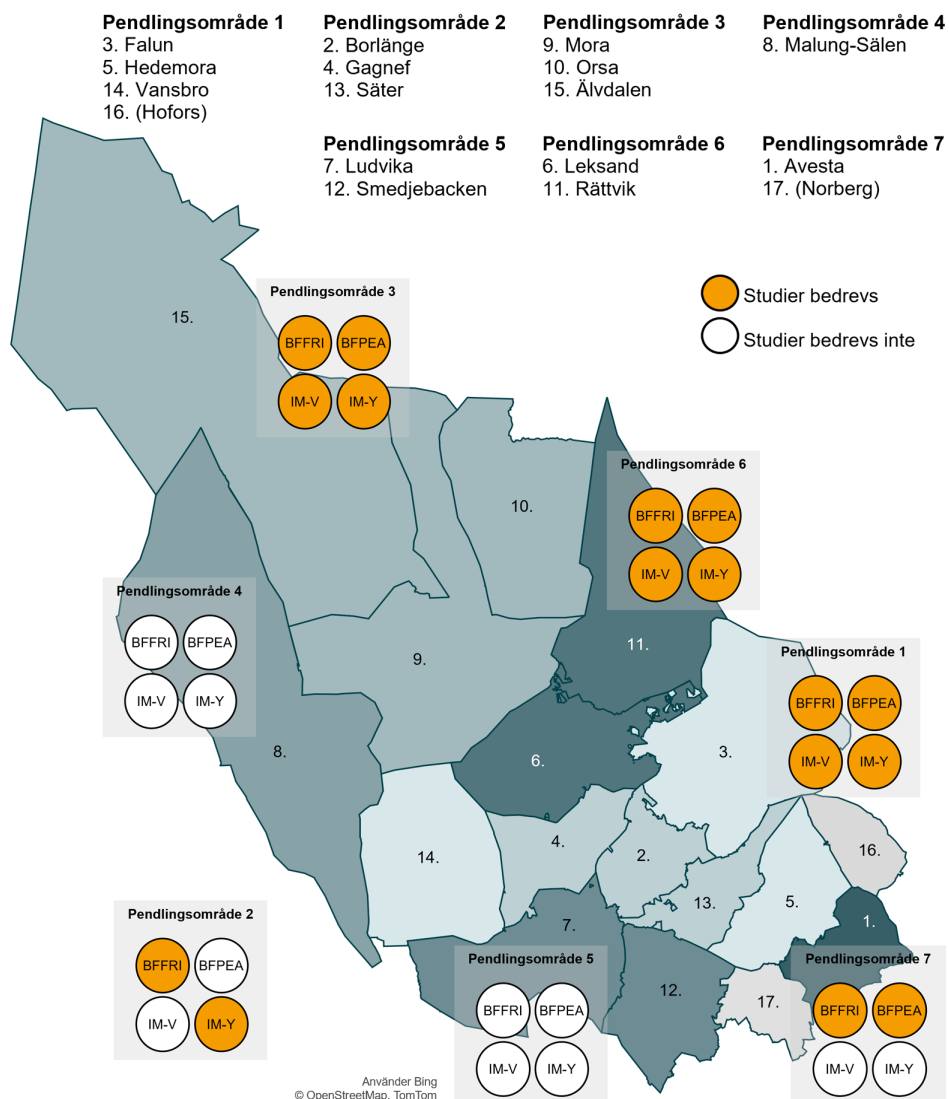
43. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

Figur. Utbud av barn- och fritidsprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.⁴⁴

Förklaring av förkortningar

BFRI	fritid och hälsa
BFPEA	pedagogiskt och socialt arbete*
IM-V	programinriktat val
IM-Y	yrkesintroduktion

* Pedagogiskt och socialt arbete gäller för elever som påbörjat sin utbildning efter 1 juli 2022. I statistiken för inriktningen finns även de som läst inriktningarna pedagogiskt arbete eller socialt arbete, det vill säga elever som påbörjade sin utbildning före 1 juli 2022.

44. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

Barn- och fritidsutbildning inom komvux bedrevs av nio huvudmän i länet åren 2020–2022 och var en av de yrkesinriktningar som bedrevs av flest huvudmän.⁴⁵

Fyra huvudmän bedrev sammanhållna yrkesutbildningar inom barn och fritid i form av yrkespaket på komvux 2021.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom barn och fritid i länet 2021.⁴⁶

Yrkespaket	Huvudman
Barn och fritid	Falun
Barnskötare – elevassistent	Falun
Barnskötare – elevassistent bas	Avesta, Borlänge, Leksand
Påbyggnadspaket barnskötare	Leksand
Påbyggnadspaket elevassistent	Leksand

45. Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram åren 2020–2022.

46. Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Bygg och anläggning

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på bygg- och anläggningsprogrammet i länet bör öka. Huvudmännen bör planera och dimensionera introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion i linje med detta. Antalet utbildningsplatser på bygg- och anläggningsutbildningar inom komvux bör behållas på nuvarande nivå, mot bakgrund av att det finns andra områden på arbetsmarknaden där behovet av utbildade är större.

SCB bedömer att arbetsmarknadsläget för byggtbildade kommer att vara relativt balanserat framöver. Region Dalarna anser att det är brist på byggtbildade i länet och menar att byggtbildningarna inte är tillräckligt utspridda geografiskt.

Etableringsgraden bland de som läst bygg- och anläggningsprogrammet i gymnasieskolan är relativt hög. Efter en bygg- och anläggningsutbildning inom komvux är etableringsgraden lägre än snittet för yrkesutbildningar inom komvux i länet. Det är en jämförelsevis hög andel byggtbildade i länet som arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning.

Ungdomars efterfrågan på bygg- och anläggningsprogrammet i gymnasieskolan har ökat de senaste åren och andelen förstahandssökande är högre än andelen erbjudna platser i länet. I länet fanns samtliga inriktningar på bygg- och anläggningsprogrammet läsåret 2022/23.

Inom komvux har antalet elever som läser en bygg- och anläggningsutbildning ökat sedan 2018. Fyra huvudmän i länet bedrev bygg- och anläggningsutbildning åren 2020–2022. Bygg- och anläggningsutbildning har varit den fjärde största utbildningen inom komvux i länet under samma period.

Balanserat arbetsmarknadsläge för byggtbildade på sikt enligt SCB

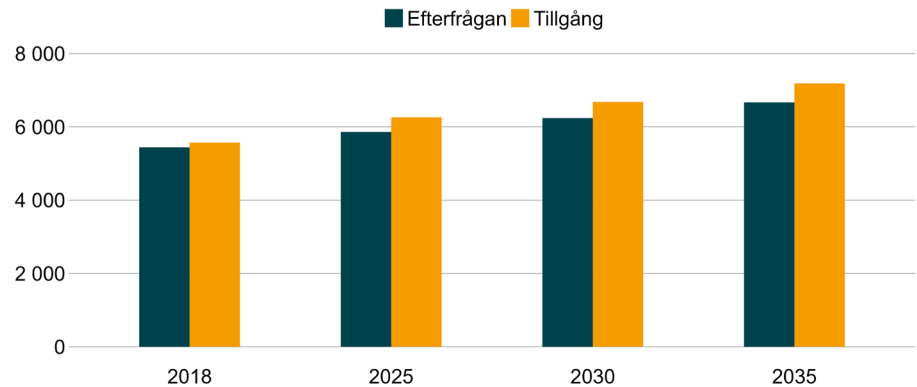
I SCB:s prognos för byggtbildade ingår alla inriktningar från bygg- och anläggningsprogrammet i gymnasieskolan och fastighetsinriktningen från VVS- och fastighetsprogrammet, samt motsvarande äldre utbildningar och komvuxutbildningar.

SCB bedömer att det på nationell nivå finns en risk för brist på byggtbildade år 2035. I Dalarna bedöms arbetsmarknadsläget för byggtbildade vara relativt balanserat år 2035.

Fram till 2035 väntas tillgången på byggtbildade i länet öka med cirka 30 procent. Relativt många i utbildningsgruppen väntas vidareutbilda sig, främst inom teknikområdet. Efterfrågan på utbildade väntas öka med ungefär 25 procent under prognosperioden. Ökningen beror på den utbildningsväxling

som antas ske i byggbranschen, då arbetsgivarna väntas vilja rekrytera arbetskraft med formell byggtutbildning när de nyanställer under prognosperioden. Andelen byggtutbildade bedöms därför öka bland exempelvis bygg- och anläggningsarbetare.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på byggtutbildade i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Regionen bedömer att det är brist på byggtutbildade i länet

Region Dalarna lyfter i sitt inspel till Skolverket att det är brist på arbetskraft med byggtutbildning i länet. De menar att SCB:s prognos stämmer till numerären, men att det saknas både utbildningar och utbildade inom ett flertal inriktningar i länet. Länets byggtutbildningar är inte tillräckligt utspridda geografiskt. Dessutom finns ett stort behov av utbildade med anledning av flera företags-etableringar och expansion av besöksnäringen i länet. Regionen bedömer att det finns en stor efterfrågan på utbildade inom samtliga inriktningar på bygg- och anläggningsprogrammet.

Nationella branschföreträdare bedömer att det kommer bli brist på utbildade framöver

Skolverket har fått tre inspel från nationella branschföreträdare om behovet av utbildade inom bygg och anläggning.⁴⁷

Byggföretagen instämmer i SCB:s bedömning att det kommer att vara brist på byggtutbildade i många delar av landet fram till 2035. Byggföretagen bedömer att behoven kommer att öka framgent. En faktor som driver en större efterfrågan är att specialiseringen ökar inom byggbranschen. En annan faktor är att flera regioner står inför stora pensionsavgångar framgent.

Även Glasbranschföreningen bedömer att efterfrågan på utbildade med specialkompetens inom glas kommer att öka. Det beror dels på ökad efterfrågan på glasprodukter, dels på att även glasbranschen står inför stora pensionsavgångar inom en tioårsperiod.

47. Byggföretagen, Glasbranschföreningen och Måleribranschen yrkesnämnd.

Måleribranschens yrkesnämnd ger samma bild av behoven i branschen som övriga branschorganisationer. Måleribranschens yrkesnämnd framhåller att behovet kommer att vara särskilt stort i storstadsregioner. Skälet är att det är i storstadsregionerna som behovet av bostadsbyggande och underhåll är störst.

Både Måleribranschens yrkesnämnd och Byggföretagen anser att utbudet av vilka inriktningar som erbjuds inom bygg och anläggning behöver förbättras. Fler utbildningsplatser för ställningsbyggare, bergarbetare och håltagare efterfrågas, så att hela arbetsmarknadens behov av kompetens säkerställs.

Stora möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.⁴⁸

Yrkesprognosen visar att det på nationell nivå förväntas vara stora eller mycket stora möjligheter till arbete inom många yrken inom byggområdet år 2026. Undantagen är grovarbetare inom bygg och anläggning samt gruv- och stenbrottsarbetare, där det väntas bli större konkurrens om jobben.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom bygg- och anläggningsområdet.

Yrke	Nationell prognos 2026
Anläggningsarbetare	Stora möjligheter till arbete
Anläggningsmaskinförare	Stora möjligheter till arbete
Betongarbetare	Mycket stora möjligheter till arbete
Byggnads- och ventilationsplåtslagare	Mycket stora möjligheter till arbete
Golvläggare	Mycket stora möjligheter till arbete
Grovarbetare inom bygg och anläggning	Små till medelstora möjligheter till arbete
Gruv- och stenbrottsarbetare	Små till medelstora möjligheter till arbete
Murare och plattsättare	Mycket stora möjligheter till arbete
Målare	Mycket stora möjligheter till arbete
Ställningsbyggare	Mycket stora möjligheter till arbete
Takmontör	Mycket stora möjligheter till arbete
Träarbetare och snickare	Mycket stora möjligheter till arbete
Tunnplåtslagare	Stora möjligheter till arbete

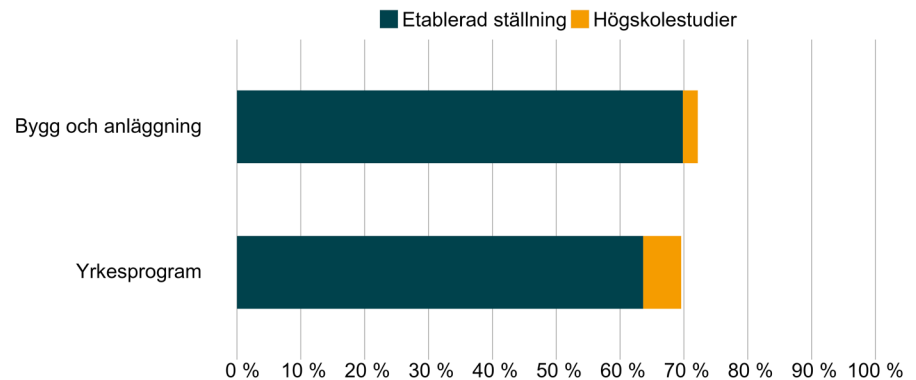
Källa: Arbetsförmedlingen

48. Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

Varierad etableringsgrad efter utbildning inom bygg och anläggning

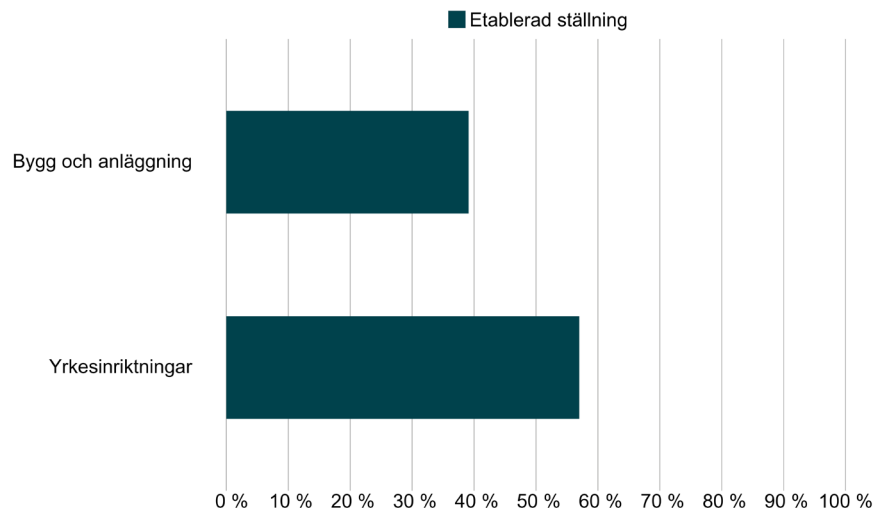
Tre år efter avslutad gymnasieutbildning på bygg- och anläggningsprogrammet är cirka 70 procent etablerade på arbetsmarknaden i länet. Det är en ungefär lika stor andel som snittet för riket, och en större andel än för yrkesprogrammen i länet generellt.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.⁴⁹

Knappt 40 procent av de som har läst en utbildning inom bygg och anläggning på komvux på gymnasial nivå i länet är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier. Det är en lägre andel än genomsnittet i riket, och även en lägre andel än för yrkesinriktningar generellt i länet.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier med yrkesinriktning inom komvux.⁵⁰

49. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

50. Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

Träarbetare, snickare och målare är vanliga yrken bland bygg- och anläggningsutbildade

Tabell. De vanligaste yrkena efter en bygg- och anläggningsutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet⁵¹

Skolform	Yrke	Andel
Bygg- och anläggningsprogrammet i gymnasieskolan	Träarbetare, snickare m.fl.	19 %
	Anläggningsarbetare	7 %
	Anläggningsmaskinförare m.fl.	5 %
	Målare	4 %
	Lager- och terminalpersonal	4 %
Bygg- och anläggningsutbildning inom komvux	Målare	16 %
	Övriga byggnads- och anläggningsarbetare	7 %

Källa: SCB

Något ökande efterfrågan efterfrågan på bygg- och anläggningsprogrammet

Bygg- och anläggningsprogrammet utgjorde ungefär 7 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i länet läsåret 2023/24.⁵²

Lsåret 2022/23 var det cirka 11 procent som sökte till programmet i första hand. Det är en större andel än i riket. Andelen förstahandssökande har ökat något jämfört med läsåret 2017/18.

Det är betydligt fler män än kvinnor som söker till programmet. Kvinnorna utgjorde ungefär 20 procent läsåret 2022/23. I länet var inriktningen husbyggnad vanligast, därefter inriktningen mot anläggningsfordon.

841 elever läste på bygg- och anläggningsprogrammet i Dalarnas län läsåret 2022/23.

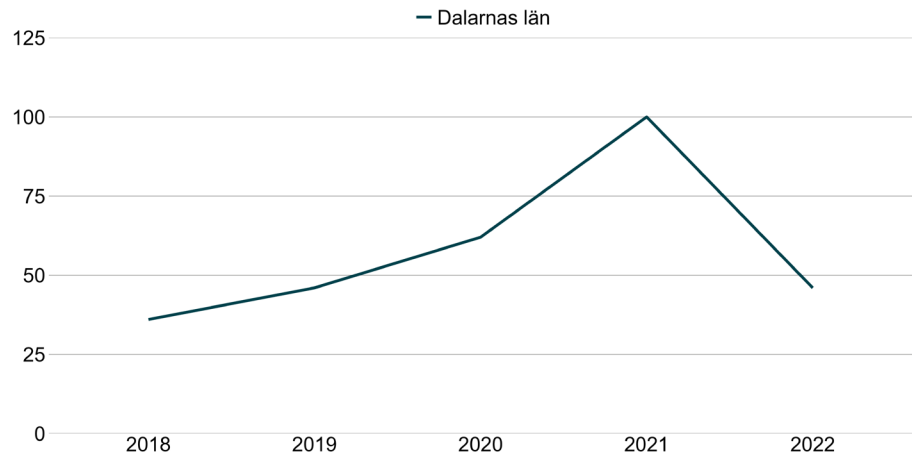
51. För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Dalarnas län.

52. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

Varierande elevantal på bygg- och anläggningsutbildningar inom komvux

Antalet elever som läser kurser inom bygg och anläggning på komvux i länet ökade mellan åren 2018 och 2021. År 2022 minskade antalet till knappt 50 elever. Mellan 2020–2022 var bygg och anläggning det fjärde största programområdet inom komvux i länet.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom bygg och anläggning inom komvux i länet 2018–2022.

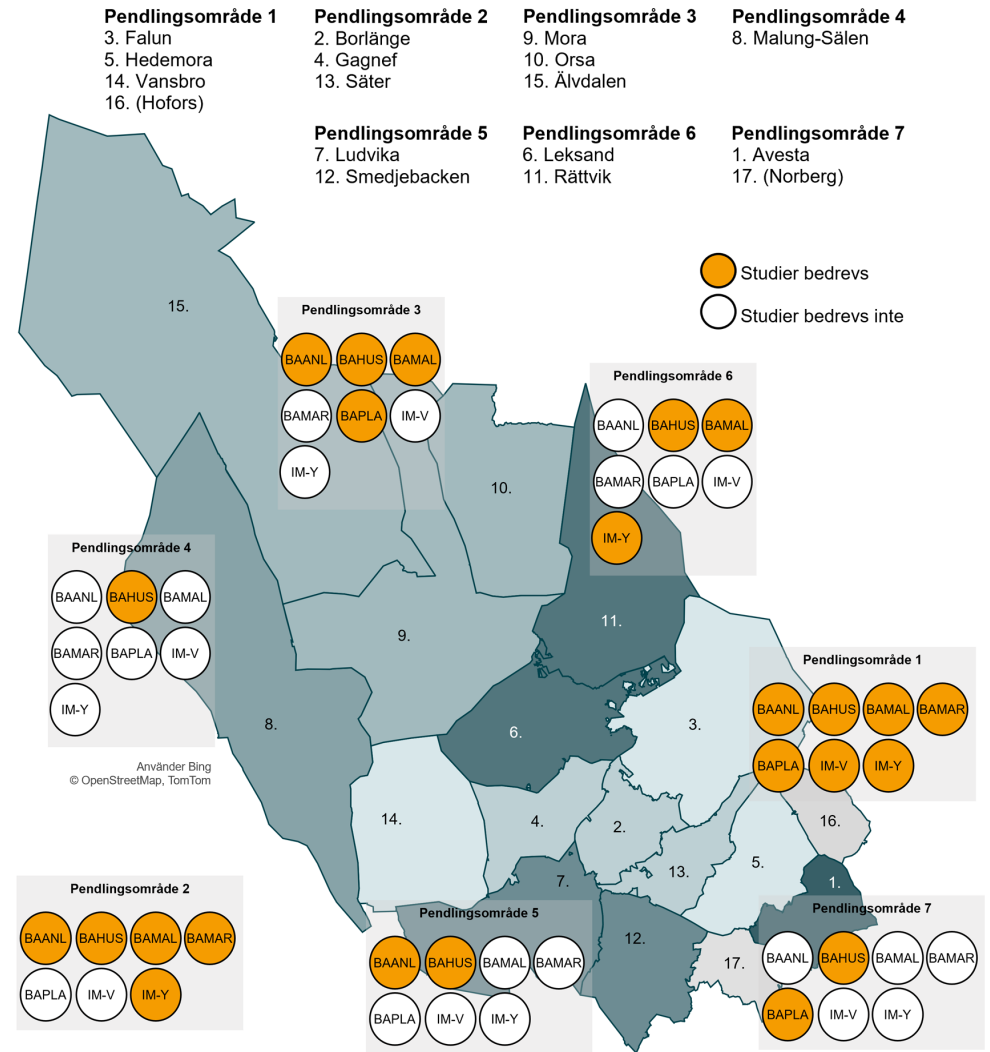
Bygg- och anläggningsutbildning i länet

Läsåret 2022/23 läste elever på bygg- och anläggningsprogrammet i samtliga av länets pendlingsområden. Vilka inriktningar som fanns skiljde sig mellan pendlingsområdena. Pendlingsområde 1 var det enda som hade samtliga av programmets inriktningar. Bygg och anläggning som programinriktat val fanns enbart i pendlingsområde 1. I pendlingsområde 1, 2 och 6 fanns introduktionsprogrammet yrkesintroduktion inom bygg och anläggning.

Figur. Utbud av bygg- och anläggningsprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.⁵³

Förklaring av förkortningar

- BAANL anläggningsfordon
- BAHUS husbyggnad
- BAMAL måleri
- BAMAR mark och anläggning
- BAPLA plåtslageri
- IM-V programinriktat val
- IM-Y yrkesintroduktion

Utbildning inom bygg och anläggning på komvux bedrevs av fyra huvudmän i länet åren 2020–2022: Falun, Borlänge, Hedemora och Västerbergslagens Utbildningsförbund.⁵⁴ Två huvudmän bedrev sammanhållnen yrkesutbildning inom bygg och anläggning i form av yrkespaket på komvux 2021.

^{53.} Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

^{54.} Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram åren 2020–2022.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom bygg och anläggning i länet 2021.⁵⁵

Yrkespaket	Huvudman
Anläggningsförare	Falun, Borlänge
Bygg grundpaket	Falun
Bygg inriktning träarbetare/snickare	Falun
Bygg inriktning betongarbetare	Falun
Murare	Borlänge
Målare	Falun
Träarbetare	Borlänge

55. Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

El och energi

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på el- och energiprogrammet i länet bör öka. Huvudmännen bör planera och dimensionera introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion i linje med detta. Skolverket bedömer även att antalet utbildningsplatser på el- och energiutbildningar inom komvux bör öka.

SCB bedömer att det framöver kommer vara viss brist på arbetskraft med el-, automations-, dator- och kommunikationsteknisk utbildning. Region Dalarna delar i stort SCB:s bedömning. Etableringsgraden bland personer som har läst en el- och energiutbildning i länet är relativt hög. En relativt stor andel i utbildningsgruppen arbetar dessutom inom ett yrke som matchar deras utbildning.

Ungdomars efterfrågan på el- och energiprogrammet har varit relativt stabil de senaste åren. I länet fanns samtliga inriktningar på el- och energiprogrammet förutom inriktningen mot energiteknik läsåret 2022/23. Inom komvux har antalet elever som läser en el- och energiutbildning ökat sedan 2018. Mellan 2020–2022 utgjorde el och energi en relativt liten del av yrkesinriktningar inom komvux i länet. Under samma period bedrevs el- och energiutbildning inom komvux av tre huvudmän i länet.

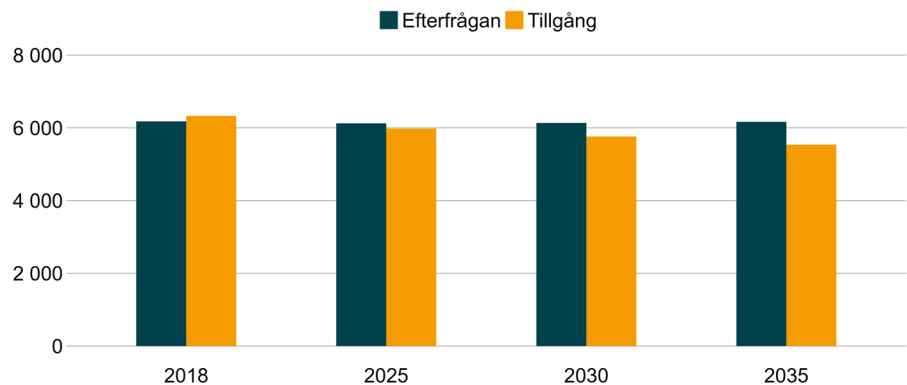
Risk för viss brist på utbildade på sikt enligt SCB

SCB bedömer arbetsmarknadsläget för personer med el-, automations-, dator- och kommunikationsteknisk utbildning på gymnasial nivå. Detta motsvarar el- och energiprogrammets inriktningar mot automation, elteknik samt dator- och kommunikationsteknik i gymnasieskolan. Inriktningen mot energiteknik ingår SCB:s prognos för utbildningsgruppen VVS, drift, underhåll och energiteknik. Mer information om den prognosen finns i avsnittet om VVS- och fastighetsutbildning.

SCB bedömer att det på nationell nivå finns en risk för viss brist på utbildade inom el-, automations-, dator- och kommunikationsteknik år 2035. I Dalarna finns en risk för viss brist på utbildade framöver.

Vid prognosens börjar var det en viss brist på arbetskraft inom flera eltekniska yrken i länet. Länet tillgång på personer i utbildningsgruppen väntas minska med 10 procent under prognosperioden. Relativt många väntas vidareutbilda sig, främst inom teknik- och dataområdet. Efterfrågan på arbetskraft med en utbildning inom området väntas vara relativt oförändrad fram till 2035. Efterfrågan väntas öka något på grund av den utbildningsväxling som sker, där andelen med dessa utbildningar väntas öka inom flera yrken inom bygg och industri. Samtidigt väntas efterfrågan minska något, bland annat inom tillverkningsindustrin i länet.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på utbildade inom el-, automations-, dator- och kommunikationsteknik fram till 2035.

Källa: SCB

Regionen bedömer att efterfrågan på utbildade ökar

Region Dalarna anger i sitt inspel till Skolverket att de delar SCB:s bedömning vad gäller tillgång på utbildade på kort sikt. Regionen bedömer dock att efterfrågan på utbildade kan öka något eftersom det sker ett antal nya företags-etableringar i länet, vilket kan leda till följetableringar. Dessutom sker satsningar inom besöksnäringen och vindkraften är under stark utveckling i länet. Sammantaget kan det leda till en ökad efterfrågan på utbildade.

Nationella branschföreträdare bedömer att det finns en risk för omfattande brist på utbildade

Skolverket har fått inspel från sju nationella branschföreträdare kring kompetensbehovet av utbildade inom el och energi.⁵⁶ Alla organisationer som har lämnat inspel delar SCB:s bedömning att det finns risk för brist på utbildade inom el och energi framgent.

Teknikföretagen, Industriarbetsgivarna och Livsmedelsföretagen anser att bristen riskerar att bli särskilt stor och kritisk i fråga om utbildade inom automationsteknik, installation och elteknik. Teknikföretagen och Industriarbetsgivarna anser att SCB:s prognos underskattar behovet av kompetens genom att inte fullt ut ta höjd för kompetensbristen på arbetsmarknaden i dag och ökade behov framgent. Anledningen är teknikskiften tillsammans med omfattande pensionsavgångar inom industrin. Elektrifieringen av industrin leder till att elkunskaper behövs i både större omfattning och inom fler områden. Även Installatörsföretagen anser att SCB:s prognos blir missvisande eftersom de inte beskriver behoven för varje inriktning för sig. Inom installationsbranschen rekryteras personer huvudsakligen från inriktningarna elteknik och automation.

56. Sveriges Järnvägsentreprenörer, Service- och kommunikationsfacket (Seko), Teknikföretagen, Industriarbetsgivarna, Livsmedelsföretagen, Svensk Elektronik, Installatörsföretagen.

Livsmedelsföretagen konstaterar att livsmedelsföretag anger kompetensbrist som sitt största investeringshinder. Många företag vill växa men kan inte på grund av att det saknas personal att rekrytera. Livsmedelsföretagen anser att det försvårar mycket för livsmedelsbranschen att inriktningen mot automation erbjuds i så få kommuner.

Även Svensk Elektronik anser att det finns en stor obalans mellan utbudet av utbildning inom el och energi och industrins behov av kompetens. Svensk Elektronik framhåller att elektronik och elektroniksystem utgör allt större och viktigare delar i många olika produkter och system. Det gör att behovet av kompetens uppstått i fler branscher och ökat i omfattning. Svensk Elektronik menar också att det behövs fler elektronikrelaterade kurser inom komvux.

Sveriges Järnvägsentreprenörer framhåller att det finns ett stort behov av personer som har läst programfördjupningen mot järnväg inom el och energi-programmet. Sveriges Järnvägsentreprenörer menar också att programinriktningen erbjuds av mycket få huvudmän, vilket är ett skäl till att det är så få som utbildas.

Service- och kommunikationsfacket (Seko) lyfter att det saknas distributions-elektriker och kraftvärmetekniker i tillräcklig omfattning.

Stora möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.⁵⁷

Yrkesprognosen visar att det på nationell nivå väntas finnas stora eller mycket stora möjligheter till arbete år 2026 för flera yrken inom el- och energiområdet.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom el- och energiområdet.

Yrke	Nationell prognos 2026
Distributionselektriker	Stora möjligheter till arbete
Drifttekniker vid värme- och vattenverk	Stora möjligheter till arbete
Elektronikreparatör och kommunikationselektriker	Stora möjligheter till arbete
Industrielektriker	Stora möjligheter till arbete
Installations- och serviceelektriker	Mycket stora möjligheter till arbete
Supporttekniker inom it	Mycket stora möjligheter till arbete

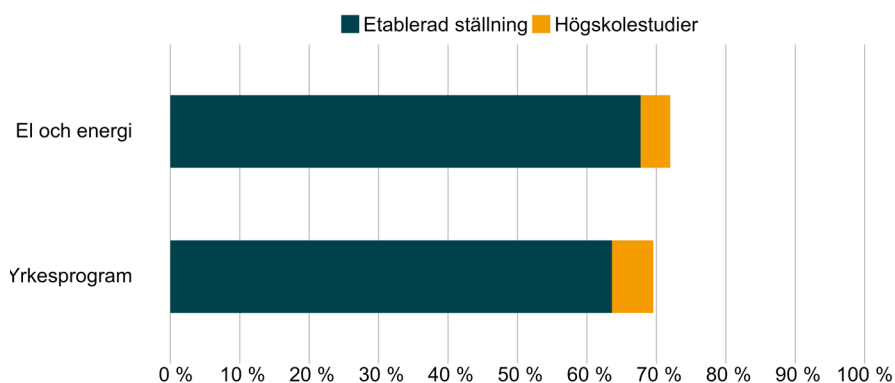
Källa: Arbetsförmedlingen

⁵⁷ Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

Relativt hög etableringsgrad efter utbildning inom el och energi

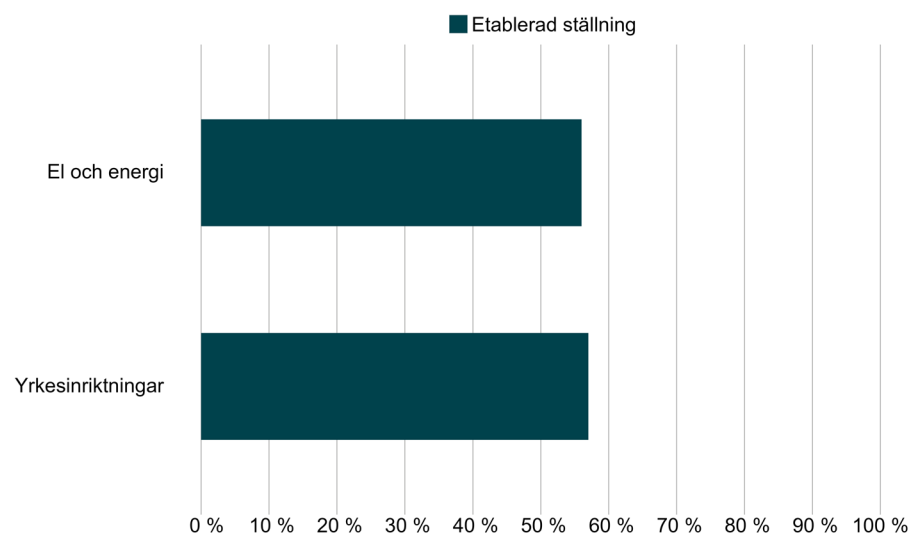
Tre år efter avslutad utbildning på el- och energiprogrammet är knappt 70 procent etablerade på arbetsmarknaden i länet. Detta är en något större andel än snittet för riket, och en något större andel än för yrkesprogrammen i länet generellt.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.⁵⁸

Ungefär 56 procent av de som har läst en utbildning inom el och energi inom komvux på gymnasial nivå i länet är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier. Det är en något lägre andel än snittet för riket och en något lägre andel än snittet för yrkesinriktningar generellt i länet.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier med yrkesinriktning inom komvux.⁵⁹

58. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

59. Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

Installations- och serviceelektriker är de vanligaste yrkena bland utbildade inom el och energi

Tabell. De vanligaste yrkena efter en el- och energiutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet.⁶⁰

Skolform	Yrke	Andel
El- och energiprogrammet i gymnasieskolan	Installations- och serviceelektriker	28 %
	Industrielektriker	5 %
	Montör, elektrisk och elektronisk utrustning	5 %
El- och energiutbildning inom komvux	Installations- och serviceelektriker	47 %

Källa: SCB

549 elever läste på el- och energiprogrammet i Dalarnas län läsåret 2022/23.

Stabil efterfrågan på el- och energiprogrammet

El- och energiprogrammet utgjorde ungefär 4 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i länet läsåret 2023/24.⁶¹

Lsåret 2022/23 var det cirka 5 procent som sökte till programmet i första hand. Andelen förstahandssökande har varierat mellan drygt 5 och knappt 7 procent de senaste åren. Det är nästan uteslutande män som söker till el- och energiprogrammet i första hand. Andelen kvinnor var enbart 6 procent läsåret 2022/23. I länet var inriktningen mot elteknik vanligast och därefter inriktningen mot dator- och kommunikationsteknik.

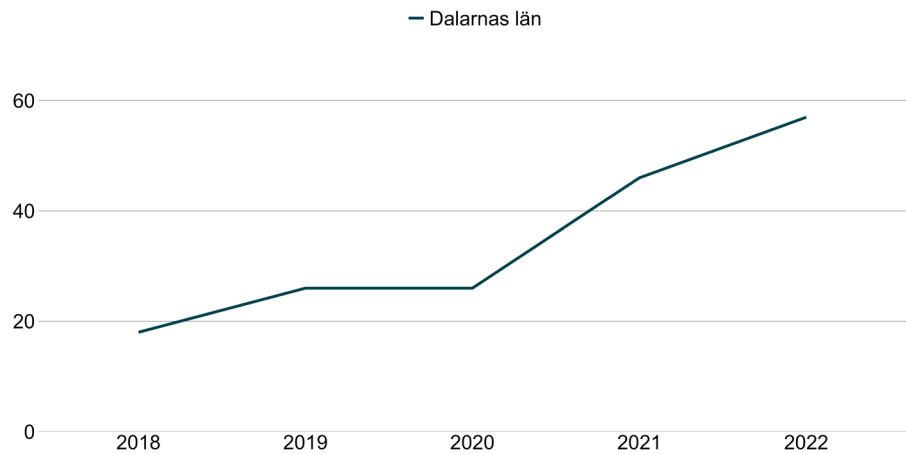
60. För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Dalarnas län.

61. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

Ökande antal elever på el- och energiutbildningar inom komvux

Antalet elever som läser el- och energiutbildningar inom komvux i länet har ökat sedan 2018. Trots det är det en av de mindre yrkesinriktningar inom komvux i länet.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom el och energi inom komvux i länet 2018–2022.

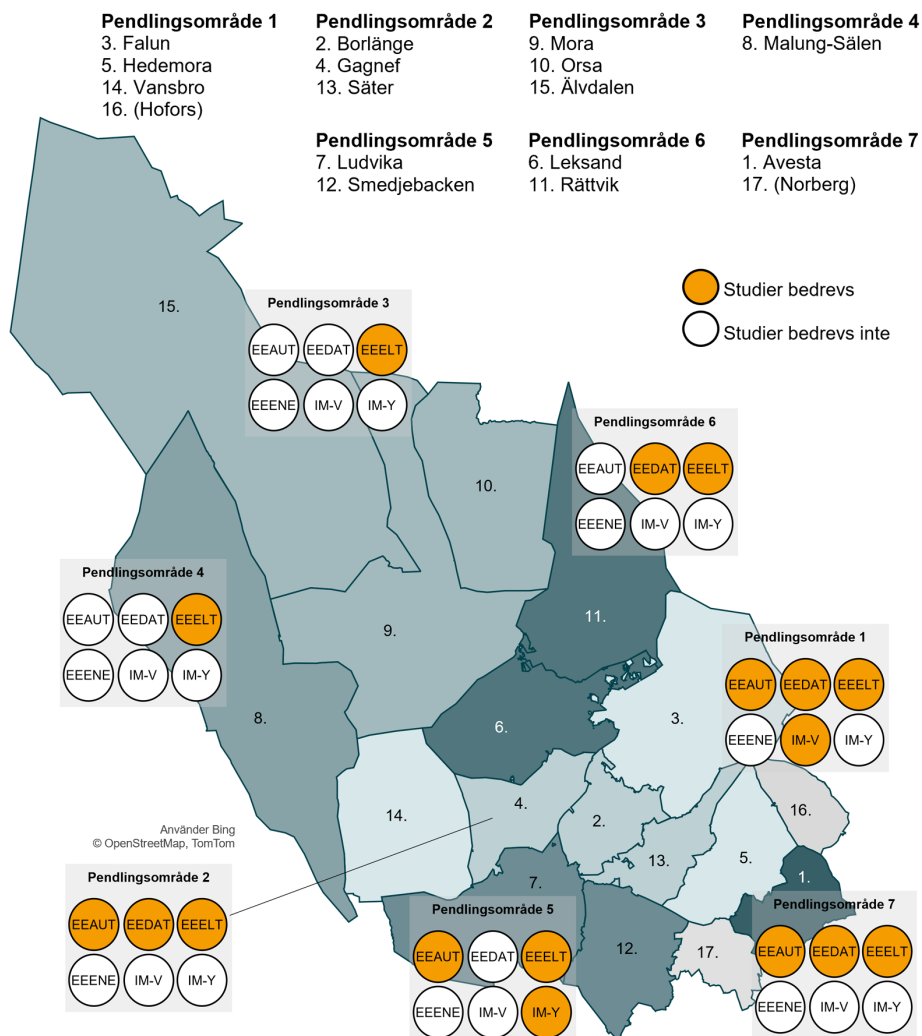
El- och energiutbildning i länet

Läsåret 2022/23 fanns elever på el- och energiprogrammet i alla länets pendlingsområden. Inriktningen mot energiteknik fanns inte i något av pendlingsområdena. El och energi som programinriktat val fanns i pendlingsområde 1. El och energi som yrkesintroduktion fanns i pendlingsområde 5.

Figur. Utbud av el- och energiprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.⁶²

Förklaring av förkortningar

EEAUT	automation
EEDAT	dator- och kommunikationsteknik
EEELT	elteknik
EEENE	energiteknik
IM-V	programinriktat val
IM-Y	yrkesintroduktion

El- och energiutbildning inom komvux bedrivs av tre huvudmän i länet åren 2020–2022: Borlänge, Falun och Leksand.⁶³ Tre huvudmän bedrev sammanhållen yrkesutbildning inom el och energi i form av yrkespaket inom komvux år 2021.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom el och energi i länet 2021.⁶⁴

Yrkespaket	Huvudman
Elektriker	Borlänge, Leksand
Elektriker baspaket	Falun
Elektriker inriktning automationstekniker	Falun
Elektriker inriktning Industrielektriker	Falun
Elektriker inriktning Installationselektriker	Falun

62. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

63. Skolverket anger att studier bedrivs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram åren 2020-2022.

64. Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Fordon och transport

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på fordons- och transportprogrammet i länet bör öka. Det gäller framför allt inriktningarna karosseri och lackering, lastbil och mobila maskiner samt personbil. Huvudmännen bör planera och dimensionera introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion i linje med detta.

Skolverket bedömer att antalet utbildningsplatser på fordons- och transportutbildningar inom komvux bör öka. Det gäller främst inriktningar mot fordon.

SCB gör separata arbetsmarknadsprognoser för utbildningsgrupperna fordon respektive transport. I länet bedömer SCB att det finns en risk för viss brist på fordonsutbildade och en risk för stort överskott på transportutbildade år 2035. Region Dalarna anser att tillgången på transportutbildade i länet är otillräcklig, efterfrågan är särskilt stor på lastbilschaufförer och bussförare.

De som har läst en fordons- och transportutbildning i länet har en relativt hög etableringsgrad på arbetsmarknaden. En relativt hög andel av de som har en fordonsutbildning arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning. För transportutbildade är matchningsgraden lägre.

Ungdomars efterfrågan på fordons- och transportprogrammet har ökat de senaste åren och andelen förstahandssökande var högre än andelen erbjudna platser läsåret 2022/23. Samtliga inriktningar på programmet bedrevs i länet läsåret 2022/23. Inom komvux har antalet elever som läser en fordons- och transportutbildning ökat de senaste åren. En huvudman bedrev fordons- och transportutbildning inom komvux mellan 2020–2022.

Risk för viss brist på fordonsutbildade på sikt enligt SCB

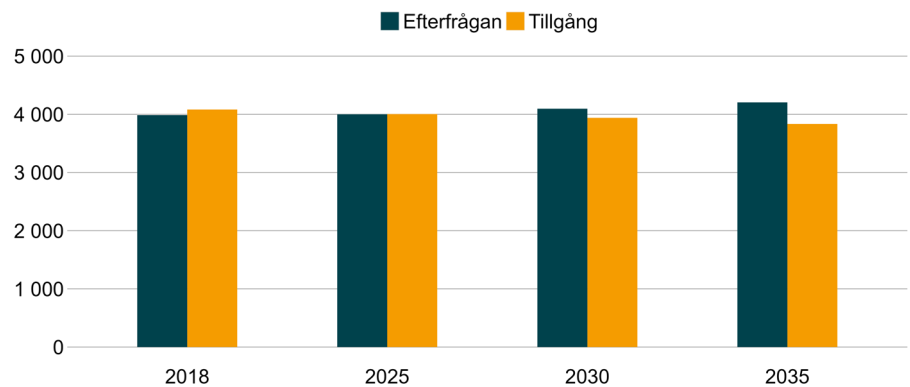
SCB gör separata arbetsmarknadsprognoser för utbildningsgrupperna fordon respektive transport.

Utbildningsgruppen fordonsutbildade omfattar personer som har läst fordons- och transportprogrammets inriktningar karosseri och lackering, lastbil och mobila maskiner samt personbil. De nationella yrkespaketen på komvux är lastbilmekaniker, maskinmekaniker, personbilmekaniker, reservdelsspecialist lätta fordon och reservdelsspecialist tunga fordon.

SCB bedömer att det på nationell nivå finns en risk för stor brist på fordonsutbildade 2035. Även i Dalarna bedömer SCB att det finns en risk för viss brist på utbildade år 2035.

Länets tillgång på fordonsutbildade väntas minska med ungefär 5 procent under prognosperioden. Samtidigt väntas efterfrågan öka med cirka 5 procent. Efterfrågeökningen beror på den utbildningsväxling som väntas ske inom flera branscher. Till exempel antas en större andel av motorfordonsmekanikerna ha en fordonsutbildning framöver jämfört med i dag. Efterfrågan på arbetskraft med fordonsutbildning väntas dock minska totalt sett inom de branscher som anställer fordonsutbildade.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på fordonsutbildade i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Regionen delar SCB:s bedömning

Region Dalarna har i sitt inspel till Skolverket angett att de delar SCB:s prognos för fordonsutbildade.

Nationella branschföreträdare bedömer att det finns ett stort behov av fordonsutbildade

En nationell branschföreträdare har lämnat inspel till Skolverket om kompetensbehov av fordonsutbildade, Sveriges Fordonsverkstädernas Förening (SFVF).

SFVF delar bilden av att det finns ett stort behov av fordonsutbildade fram till år 2035. SFVF lyfter också att ytterligare en aspekt är att det pågår en stor omställning i fordonsbranschen. Omställningen gör att många yrkesverksamma kommer att behöva kompetensutveckla sig för att möta förändrade kompetensbehov i branschen.

Risk för stort överskott på transportutbildade på sikt enligt SCB

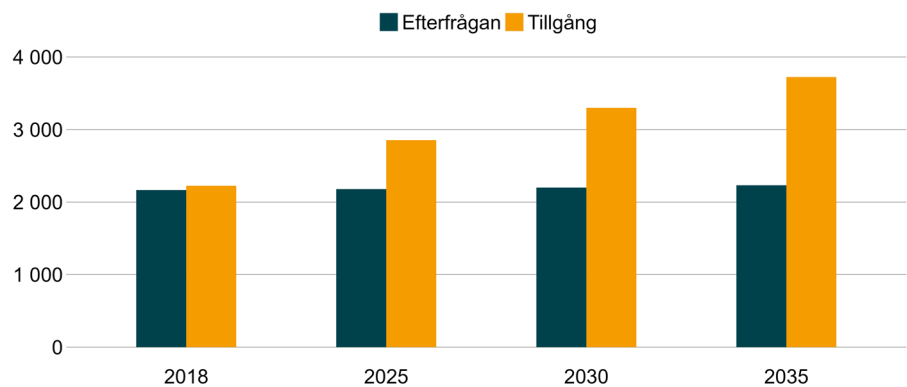
SCB gör separata arbetsmarknadsprognoser för utbildningsgrupperna fordon respektive transport.

Utbildningsgruppen transportutbildade omfattar personer som har läst fordons- och transportprogrammets inriktning transport. De nationella yrkespaketen på komvux är yrkesförare godstransport (C och CE) och yrkesförare persontransport.

SCB bedömer att det på nationell nivå finns en risk för överskott på transportutbildade 2035. Även i Dalarnas län bedömer SCB att det finns en risk för stort överskott på utbildade framöver.

Vid prognosens början var det ett balanserat arbetsmarknadsläge för transportutbildade i länet. Under prognosperioden väntas länets tillgång på transportutbildade öka med cirka 65 procent. Pensionsavgångarna inom utbildningsgruppen väntas bli mindre än genomsnittet på hela arbetsmarknaden. Fram till år 2035 beräknas efterfrågan på transportutbildade öka med ungefär 5 procent. En del av ökningen beror på den utbildningsväxling som antas ske inom flera transportyrken, där relativt många i dag har grundskoleutbildning som högsta utbildningsnivå. Till exempel antas andelen med gymnasial transportutbildning öka bland länets buss- och lastbilsförare under prognosperioden. Efterfrågeökningen dämpas dock något av att behovet av arbetskraft totalt sett inte väntas öka inom vägtransport, byggverksamhet eller andra branscher där transportutbildade ökar.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på transportutbildade i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Regionen bedömer att tillgången på transportutbildade inte är tillräcklig

Region Dalarna anger i sitt inspel till Skolverket att tillgången på transportutbildade i länet inte är tillräcklig. De anser att efterfrågan på utbildade är större än tillgången. Bedömningen gäller både på kort och lång sikt. Regionen anser att efterfrågan är särskilt stor på lastbilschaufförer och bussförare.

Nationella branschföreträdare bedömer att det finns ett stort behov av transportutbildade

Tre nationella branschföreträdare har lämnat inspel till Skolverket om kompetensbehov av transportutbildade.⁶⁵ Transportföretagen framhåller att statistiken som ligger till grund för SCB:s prognos inte speglar det korrekta antalet yrkesverksamma i transportsektorn. Transportföretagen anser därför att SCB:s prognos underskattar hur behovet av transportutbildade kommer att utvecklas framåt. Transportföretagens bedömning är att behovet av utbildade kommer att vara långt mycket större än vad SCB:s prognos visar.

Kommunal ser ett stort behov av buss- och spårvagnsförare nu och framåt. Pågående generationsskifte bland bussförare tillsammans med att kollektivtrafiken växer gör att efterfrågan på buss- och spårvagnsförare kommer att fortsätta vara hög. Kommunal bedömer att rekryteringsbehovet är störst i storstadsregionerna Stockholm, Västra Götaland och Skåne. Kommunal anser att det behövs fler elever som läser en utbildning inom fordon och transport och fler som väljer att läsa programfördjupningskurser i ämnet persontransporter (som ger behörighet till D-körkort).

Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd (TYA) anser att det finns brister i både SCB:s och Arbetsförmedlingens prognoser. TYA menar, precis som övriga branschföreträdare, att kompetensbehoven är större än vad prognoserna visar.

Stora möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.⁶⁶

Yrkesprognosen visar att det på nationell nivå väntas vara varierad konkurrens om arbete inom flera yrken inom fordons- och transportområdet.

65. Kommunal, Transportföretagen och Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd (TYA).

66. Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom fordons- och transportområdet.

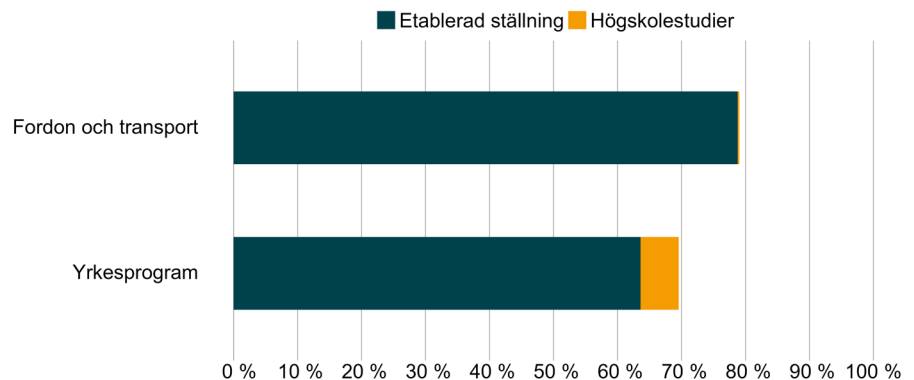
Yrke	Nationell prognos 2026
Buss- och spårvagnsförare	Mycket stora möjligheter till arbete
Lager- och terminalpersonal	Små till medelstora möjligheter till arbete
Lastbilsförare	Stora möjligheter till arbete
Motorfordonsmekaniker och fordonsreparatör	Mycket stora möjligheter till arbete
Taxiförare	Mycket stora möjligheter till arbete
Truckförare	Stora möjligheter till arbete

Källa: Arbetsförmedlingen

Relativt hög etableringsgrad efter utbildning inom fordon och transport

Tre år efter avslutad gymnasieutbildning är knappt 80 procent etablerade på arbetsmarknaden i länet. Detta är en något större andel än snittet för riket, och en större andel än för yrkesprogrammen i länet generellt.

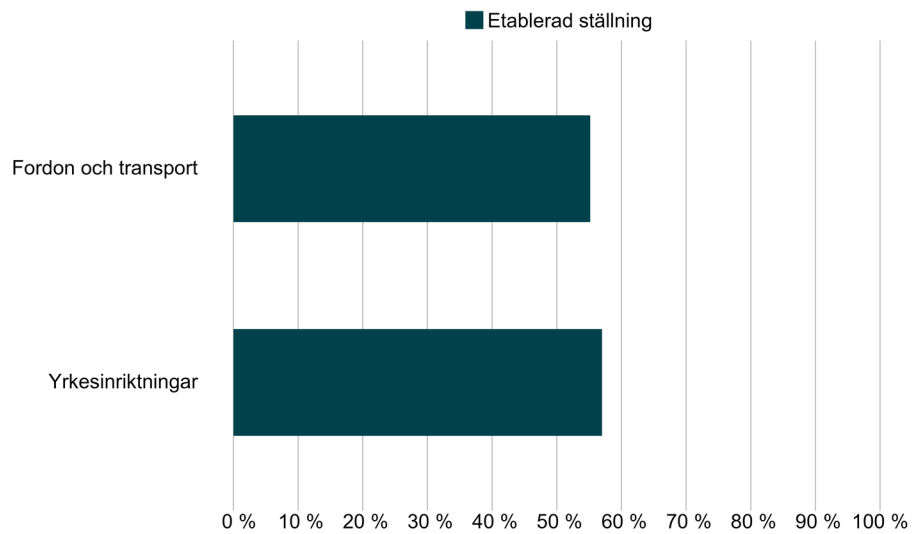
Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.⁶⁷

Personer som har läst en fordons- och transportutbildning inom komvux på gymnasial nivå i länet är etablerade på arbetsmarknaden i något större utsträckning än genomsnittet i riket. Det är en något lägre andel som är etablerade på arbetsmarknaden jämfört med snittet för yrkesinriktningar i länet.

67. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier med yrkesinriktning inom komvux.⁶⁸

Yrkesförare är det vanligaste yrket bland utbildade inom fordon och transport

Tabell. De vanligaste yrkena efter en fordons- och transportutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet.⁶⁹

Skolform	Yrke	Andel
Fordons- och transportprogrammet i gymnasieskolan	Lastbilsförare m.fl.	20 %
	Motorfordonsmekaniker och fordonsreparatör	14 %
	Anläggningsmaskinförare m.fl.	4 %
Fordons- och transportutbildning inom komvux	Buss- och spårvagnsförare	19 %
	Lastbilsförare m.fl.	14 %

Källa: SCB

68. Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

69. För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Dalarnas län.

625 elever läste fordons- och transportprogrammet i Dalarnas län läsåret 2022/23.

Andelen ungdomar som väljer fordons- och transportprogrammet ökar

Fordons- och transportprogrammet utgjorde ungefär 6 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i länet läsåret 2023/24.⁷⁰

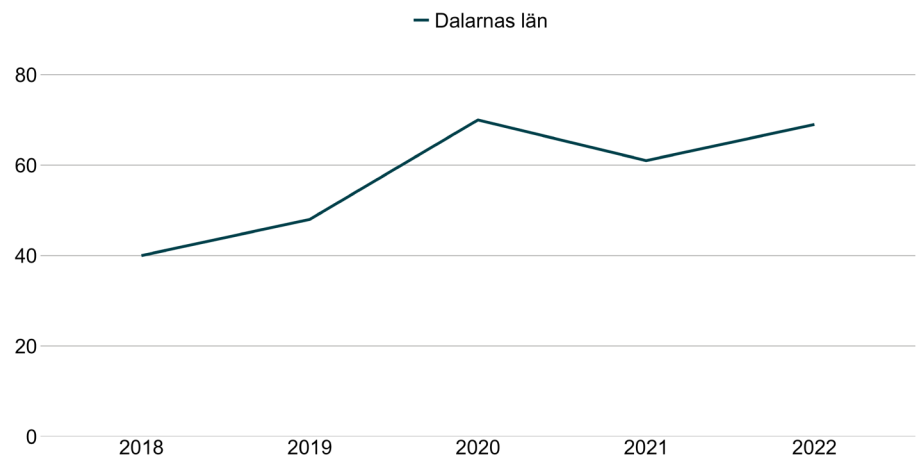
Lsåret 2022/23 var det cirka 9 procent som sökte till programmet i första hand. Det är en större andel än i riket. Fordons- och transportprogrammet är det yrkesprogram som har näst störst andel förstahandssökande i länet. Andelen förstahandssökande har ökat jämfört med läsåret 2017/18. Läsåret 2022/23 var ungefär 70 procent av de förstahandssökande män, vilket är en lägre andel män jämfört med snittet i riket. I länet var inriktningen mot transport vanligast. Personbil var den näst vanligaste inriktningen.

Ökande antal elever på fordons- och transportutbildningar inom komvux

Eftersom komvux är kursbaserat kan fordons- och transportutbildningar läsas både som en sammanhållen utbildning i ett nationellt eller regionalt yrkespaket, eller genom att en elev själv söker till enstaka kurser. Detta gäller dock inte för yrkesförarutbildningar för buss och lastbil som leder till yrkeskompetensbevis (YKB), dessa måste läsas som sammanhållna yrkesutbildningar.

Antalet elever som läser fordons- och transportutbildning inom komvux i länet har ökat jämfört med 2018. År 2022 var det knappt 70 elever som läste en sådan utbildning.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom fordon och transport inom komvux i länet 2018–2022.

70. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

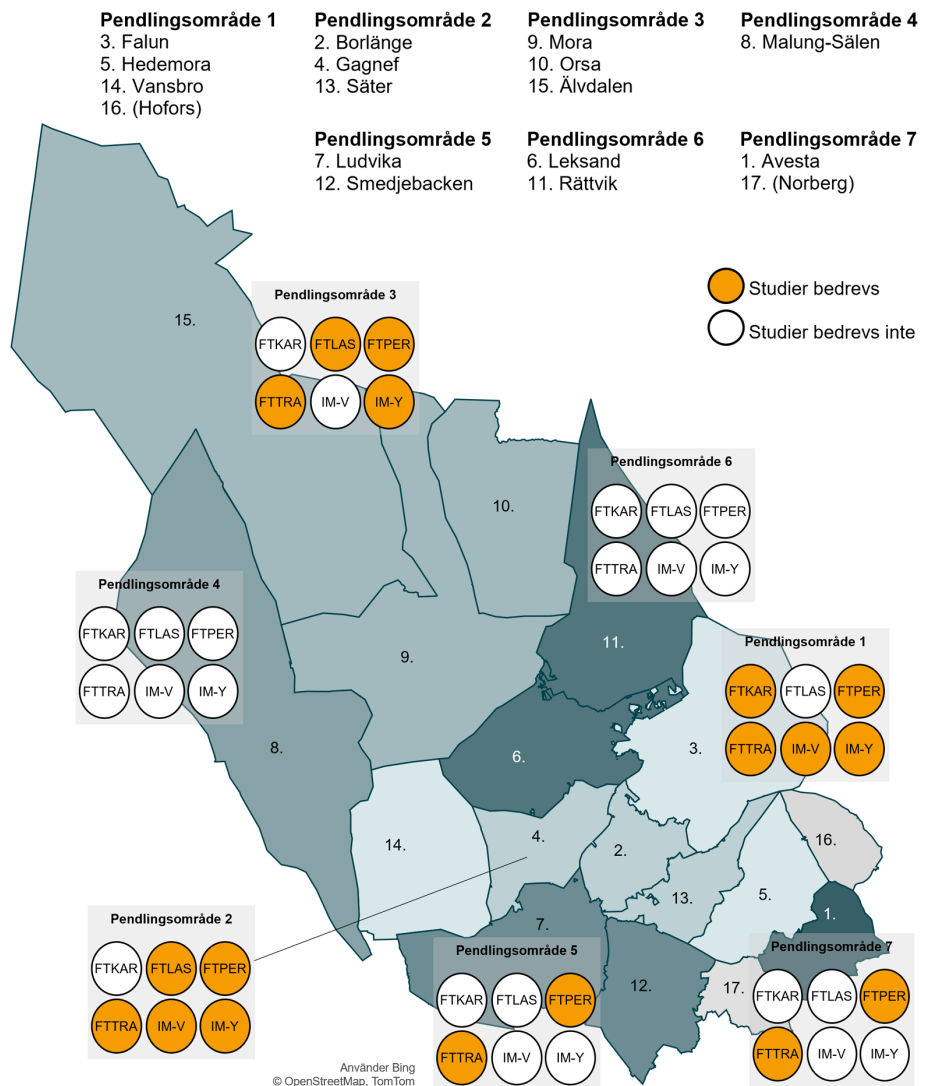
Fordons- och transportutbildning i länet

Läsåret 2022/23 läste elever på fordons- och transportprogrammet i fem av länets sju pendlingsområden. Vilka inriktningar som fanns varierar mellan pendlingsområdena. I pendlingsområde 1 och 2 genomfördes introduktionsprogrammet programinriktat val och yrkesintroduktion mot fordon och transport. Yrkesintroduktion mot fordon och transport bedrevs även i pendlingsområde 3.

Figur. Utbud av fordons- och transportprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.⁷¹

Förklaring av förkortningar

- FTKAR karosseri och lackering
- FTLAS lastbil och mobila maskiner
- FTPER personbil
- FTTRA transport
- IM-V programinriktat val
- IM-Y yrkesintroduktion

71. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

Fordons- och transportutbildning inom komvux i länet bedrevs endast av Falu kommun under åren 2020–2022.⁷² En huvudman bedrev sammanhållen yrkesutbildning inom fordon och transport som yrkespaket inom komvux 2021.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom fordon och transport i länet 2021.⁷³

Yrkespaket	Huvudman
Mekaniker Lastbil och Mobila maskiner	Falun
Personbilmekaniker	Falun
Yrkesförare godstransport 2	Falun
Yrkesförare persontransport	Falun

72. Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

73. Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Försäljning och service

Försäljnings- och serviceprogrammet ersatte handels- och administrationsprogrammet i juli 2022. Det innebär att examensmål och programstruktur för gymnasieskolans program har förändrats. Dessutom har de nationella yrkespaketen inom handel och administration inom komvux ersatts av nya yrkespaket inom försäljning och service.

Delar av den statistik Skolverket använder i underlaget baseras på personer som har läst handels- och administrationsprogrammet eller handels- och administrationsutbildningar inom komvux. Därför förekommer både den gamla och den nya utbildningen i planeringsunderlaget.

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

En del av statistiken som Skolverket baserar sina bedömningar på omfattar elever från handels- och administrationsprogrammet i gymnasieskolan och handels- och administrationsutbildningar inom komvux. Eftersom försäljning och service är ett nytt program finns det ingen statistik över till exempel etableringsgrad eller vanligaste yrken efter utbildningen. Mot bakgrund av detta finns en viss osäkerhet i Skolverkets bedömningar av försäljnings- och serviceutbildningar. Skolverket avser att följa hur det framöver går för eleverna som läser de nya utbildningarna.

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på försäljnings- och serviceprogrammet i länet bör minska mot bakgrund av att det finns ett större behov att öka andelen erbjudna platser på andra program i gymnasieskolan. Huvudmännen bör planera och dimensionera introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion i linje med detta. Antalet platser på försäljnings- och serviceutbildningar inom komvux bör minska, mot bakgrund av att det finns andra områden på arbetsmarknaden där behovet av utbildade är större.

SCB bedömer att det i länet kommer att bli ett överskott på handels- och administrationsutbildade framöver. Region Dalarna delar SCB:s bedömning. De som har läst en handels- och administrationsutbildning i länet har en relativt låg etableringsgrad. Även andelen som arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning är relativt låg för utbildningsgruppen.

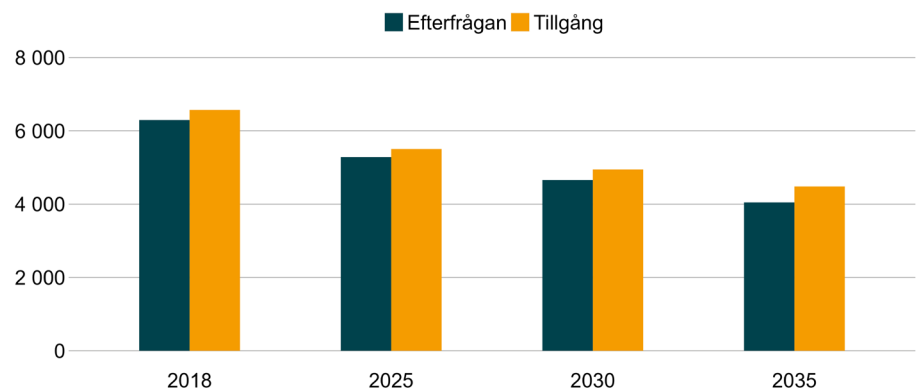
Andelen ungdomar som sökte till försäljnings- och serviceprogrammet i första hand i länet har varit relativt stabil de senaste åren. Inom komvux är det få elever som läser en försäljnings- och serviceutbildning i länet. Åren 2020–2022 bedrevs handels- och administrationsutbildning eller försäljnings- och serviceutbildning inom komvux av två huvudmän i länet.

Risk för överskott på handels- och administrationsutbildade på sikt enligt SCB

På nationell nivå bedömer SCB att det kommer bli en minskad tillgång och efterfrågan på handels- och administrationsutbildade år 2035. I Dalarnas län finns det en viss risk för överskott av utbildade år 2035.

Tillgången på administrationsutbildade i länet väntas minska med cirka 30 procent fram till 2035. Pensionsavgångarna i utbildningsgruppen väntas bli större än genomsnittet på hela arbetsmarknaden. Efterfrågan på utbildade väntas minska med ungefär 35 procent under prognosperioden. Det beror främst på den pågående utbildningsväxlingen. Kompetenskraven väntas öka inom flera yrken inom ekonomiområdet där det tidigare har varit tillräckligt med handels- och administrationsutbildning. Arbetsgivarna kommer i större utsträckning efterfråga arbetskraft med eftergymnasial utbildning.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på handels- och administrationsutbildade i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Regionen delar SCB:s bedömning

Region Dalarna har i sitt inspel till Skolverket angett att de delar SCB:s bedömning av arbetsmarknadsläget, både på kort och lång sikt.

Nationella branschföreträdare anser att antalet utbildningsplatser inte motsvarar branschens behov

Två nationella branschföreträdare har lämnat inspel till Skolverket om kompetensbehov av utbildade inom försäljning och service.⁷⁴

Handelsrådet konstaterar att eftersom SCB:s prognos utgår från det tidigare gymnasieprogrammet (handel och administration) utgörs utbildningsgruppen av både personer inom handelsyrken och inom generella administrativa yrken. Samtidigt omfattas inte stora yrkesgrupper som lager- och terminalarbetare av analysen, vilka också är relevanta yrkesspår för personer med försäljnings- och serviceutbildning. Handeln rekryterar brett från flera olika yrkesprogram och personer med studieförberedande utbildning och Handelsrådet anser därför att prognosen för en utbildningsgrupp inte ger hela bilden av handelns samlade kompetensbehov. Handelsrådets bedömning är att antalet utbildningsplatser som finns inom försäljning och service i dag inte motsvarar branschens behov av utbildad personal fram till år 2035.

Handelsanställdas förbund instämmer i Handelsrådets synpunkter.

Små till medelstora möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.⁷⁵

Yrkesprognosen visar att det på nationell nivå är små till medelstora möjligheter till arbete inom flera yrken inom handels- och administrationsområdet.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom handels- och administrationsområdet.

Yrke	Nationell prognos 2026
Administratör och sekreterare	Små till medelstora möjligheter till arbete
Butikssäljare inom fack- eller daglighandel	Små till medelstora möjligheter till arbete
Ekonomiassistent	Små till medelstora möjligheter till arbete
Företagssäljare	Stora möjligheter till arbete
Inköps- och orderassistent	Små till medelstora möjligheter till arbete
Kundtjänstpersonal	Små till medelstora möjligheter till arbete
Lager- och terminalpersonal	Små till medelstora möjligheter till arbete
Löne- och personaladministratör	Små till medelstora möjligheter till arbete
Marknads- och försäljningsassistent	Små till medelstora möjligheter till arbete

Källa: Arbetsförmedlingen

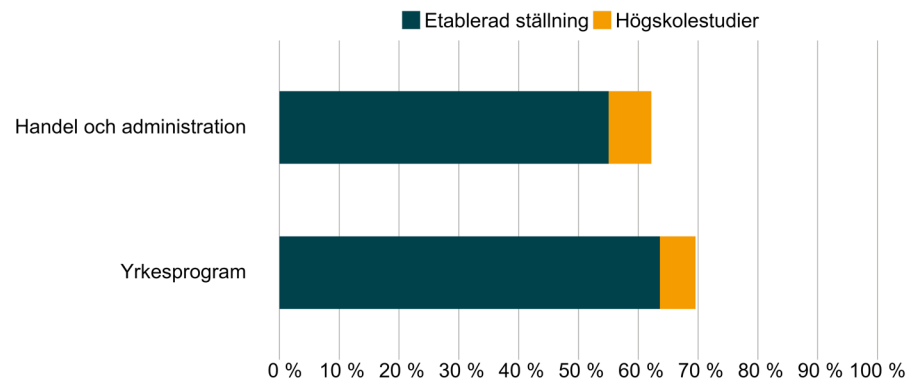
74. Handelsrådet och Handelsanställdas förbund.

75. Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

Relativt låg etableringsgrad efter utbildning inom handel och administration

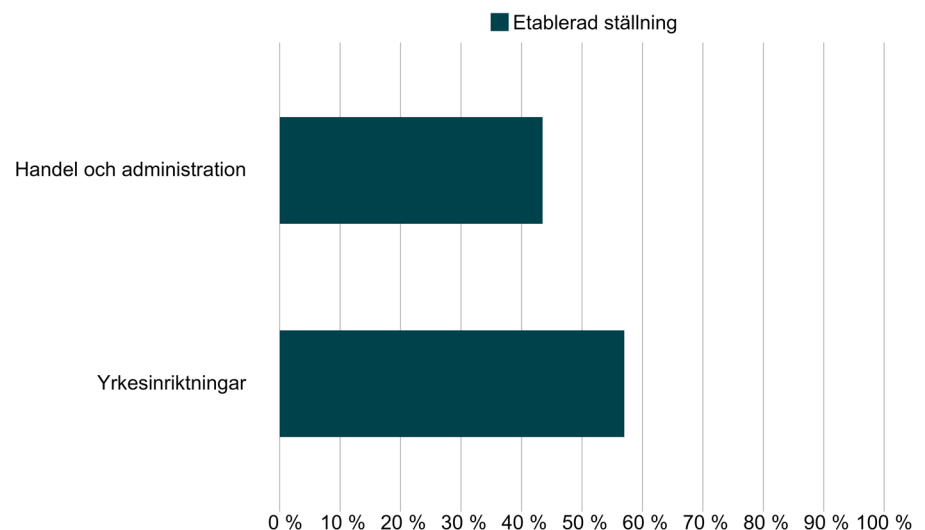
Tre år efter avslutad gymnasieutbildning är ungefär 55 procent av de som läst handels- och administrationsprogrammet etablerade på arbetsmarknaden. Detta är ungefär lika stor andel som snittet för riket, men en lägre andel än för yrkesprogrammen i länet generellt.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.⁷⁶

Personer som har läst en handels- och administrationsutbildning inom komvux på gymnasial nivå i länet är etablerade på arbetsmarknaden i ungefär lika stor utsträckning som i riket. Jämfört med samtliga yrkesinriktade utbildningar i länet var en lägre andel etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier med yrkesinriktning inom komvux.⁷⁷

76. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

77. Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

Butikssäljare är det vanligaste yrket bland utbildade inom handel och administration

Tabell. De vanligaste yrkena efter en handels- och administrationsutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet⁷⁸

Skolform	Yrke	Andel
Handels- och administrationsprogrammet i gymnasieskolan	Butikssäljare, fackhandel	23 %
	Butikssäljare, dagligvaror	15 %
	Vårdbiträde	8 %
Handels- och administrationsutbildning inom komvux	Uppgift saknas	-

Källa: SCB

Stabil efterfrågan på försäljnings- och serviceprogrammet

Försäljnings- och serviceprogrammet utgjorde ungefär 5 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i länet läsåret 2023/24.⁷⁹

Lsåret 2022/23 var det cirka 4 procent som sökte till programmet i första hand. Andelen som söker programmet i första hand har varit stabil de senaste åren. Könsfördelningen bland de som söker programmet är relativt jämn, ungefär 55 procent av de som sökte till programmet läsåret 2022/23 var kvinnor.

354 elever läste på handels- och administrationsprogrammet eller försäljnings- och serviceprogrammet i Dalarnas län läsåret 2022/23.

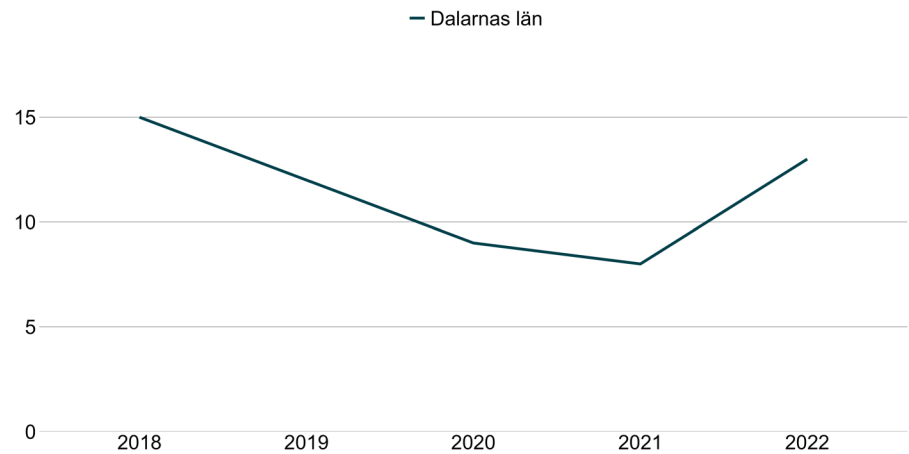
^{78.} För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Dalarnas län.

^{79.} Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

Få elever på försäljnings- och serviceutbildningar inom komvux

Det är få elever som läser en yrkesinriktning mot handel och administration inom komvux i länet. Sedan 2018 har det som mest varit 15 elever på en sådan utbildning under ett år.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom handel och administration eller försäljning och service inom komvux i länet 2018–2022.

Försäljnings- och serviceutbildning i länet

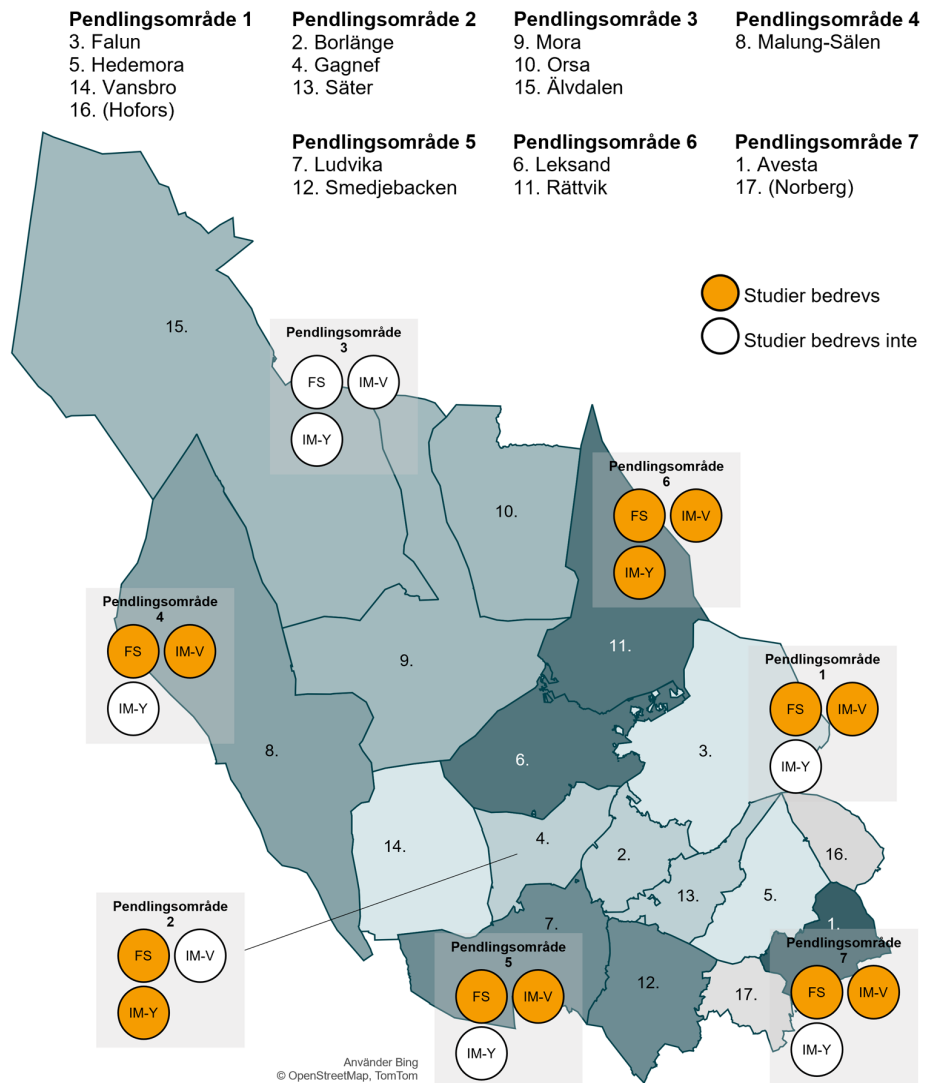
Läsåret 2022/23 läste elever på försäljnings- och serviceprogrammet i samtliga pendlingsområden förutom pendlingsområde 3. Introduktionsprogrammet programinriktat val inom försäljning och service fanns i pendlingsområde 1, 4, 5, 6 och 7. Yrkesintroduktion inom försäljning och service fanns i pendlingsområde 2 och 6.

Figur. Utbud av försäljnings- och serviceprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.⁸⁰

Förklaring av förkortningar

FS	försäljnings- och serviceprogrammet*
IM-V	programinriktat val
IM-Y	yrkesintroduktion

* Försäljnings- och serviceprogrammet gäller för elever som påbörjat sin utbildning efter 1 juli 2022. I statistiken för programmet finns även de som läst på handels- och administrationsprogrammets två inriktningar, det vill säga elever som påbörjade sin utbildning före 1 juli 2022.

80. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

Handels- och administrationsutbildning eller försäljnings- och serviceutbildning inom komvux har bedrivits av två huvudmän i länet åren 2020–2022: Hedemora och Leksand.⁸¹

Tre huvudmän har under 2021 bedrivit sammanhållen yrkesutbildning som yrkespaket inom området handel och administration. Sedan 1 juli 2022 har de nationella yrkespaketen inom handel och administration utgått till förmån för tio nya nationella yrkespaket inom försäljning och service.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom handel och administration i länet 2021.⁸²

Yrkespaket	Huvudman
Ekonomi- och redovisningsassistent	Falun, Borlänge, Leksand
Administratör	Leksand

81. Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

82. Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Hantverk

Från och med hösten 2025 upphör hantverksprogrammet och ersätts av ett nytt nationellt program som heter frisör- och stylistprogrammet. Programmet motsvarar dagens inriktning frisör, barberare och hår- och makeupstylist på hantverksprogrammet. De övriga inriktningarna inom hantverksprogrammet, finsnickeri, florist, textil design och övriga hantverk, har möjlighet att efter godkänd ansökan bedrivs som riksrekryterande utbildningar med egna examensmål.

I dag läser nio av tio elever på hantverksprogrammet i Sverige inriktningen frisör, barberare och hår- och makeupstylist eller de äldre inriktningarna frisör eller yrkesutgången hår- och makeupstylist inom inriktningen övriga hantverk.

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Hantverksprogrammet upphör och frisör- och stylistprogrammet införs år 2025. Inriktningen frisör, barberare och hår- och makeupstylist omfattade 90 procent av hantverksprogrammets elever i Sverige läsåret 2022/23. De nationella yrkespaketen inom frisör och barberare utgjorde tillsammans med regionala yrkespaket inom bland annat hår- och makeupstylist en majoritet av de yrkespaket inom hantverk som bedrevs inom komvux år 2021. Skolverket anser därför att bedömningarna gällande utbildningsplatser på hantverksprogrammet och hantverksutbildningar inom komvux kan överföras på planering och dimensionering av frisör- och stylistprogrammet samt motsvarande utbildning inom komvux. För de övriga fyra inriktningarna gör Skolverket ingen bedömning.

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på det kommande frisör- och stylistprogrammet i länet bör vara på samma nivå som det nuvarande hantverksprogrammet. Huvudmännen bör planera och dimensionera introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion i linje med detta. Inom komvux bedömer Skolverket att det bör göras en omDispositionering av resurser till andra yrkesinriktningar där det finns ett större behov på arbetsmarknaden, vilket innebär att antalet utbildningsplatser inom området frisör och stylist bör vara lägre än dagens nivåer för hantverksutbildning.

Region Dalarna har angett att det är svårt att bedöma tillgång och efterfrågan på hantverksutbildade i länet. Sammantaget bedömer regionen dock att efterfrågan på hantverksutbildade väntas öka. De som har läst en hantverksutbildning i länet har en relativt låg etableringsgrad efter avslutad utbildning, både de som läst i gymnasieskolan och de som läst inom komvux.

Andelen förstahandssökande till hantverksprogrammet har ökat något de senaste åren. I länet fanns tre av hantverksprogrammets åtta inriktningar läsåret 2022/23. Antalet elever som läser en hantverksutbildning inom komvux i länet har varit relativt stabilt de senaste åren. Hantverksutbildning inom komvux bedrevs av två huvudmän i länet under åren 2020–2022.

SCB gör ingen prognos för hantverksutbildade

I SCB:s prognos saknas en utbildningsgrupp som omfattar personer som har läst hantverksprogrammet. Skälet är att utbildningsgruppen är mycket svåråtgångad, inte minst för att de finns i så många olika branscher. Dessutom skapar tidigare förändringar i gymnasieprogrammets inriktningar gränsdragningsproblem mellan industritekniska programmet och hantverksprogrammet.

Efterfrågan på hantverksutbildade väntas öka enligt regionen

Region Dalarna har i sitt inspel till Skolverket angett att det är svårt att bedöma tillgång och efterfrågan på hantverksutbildade i länet. Hantverksutbildade utgör en liten utbildningsgrupp vilket gör det svårt att göra kvalitativa analyser. Regionen menar att många hantverksutbildade är ensamföretagare och att medelåldern är hög inom flera små hantverksyrken. Det är viktigt att det finns tillgång på utbildade som kan ta över när hantverksutbildade går i pension. Sammantaget bedömer regionen att efterfrågan på hantverksutbildade väntas öka.

Nationella branschföreträdare bedömer att det finns ett stort behov av hantverksutbildade

Tre nationella branschföreträdare har lämnat inspel till Skolverket om behovet av hantverksutbildade.⁸³ Samtliga branschföreträdare ser att det finns ett stort behov av utbildade inom olika hantverk framöver. Behoven är särskilt stora inom vissa inriktningar och yrkesområden.

Frisörföretagarna bedömer att det behövs fler frisöraspiranter och barberare i flera delar av landet. Frisörföretagarna konstaterar också att antalet stylister och makeupartister är större än vad som efterfrågas i branschen.

Sveriges Hantverksråd anser att det finns för få kvalificerade hantverkare utifrån samhällets behov. Samtidigt är antalet yrkesverksamma få inom flera hantverksyrken. Sveriges Hantverksråd menar att hantverksutbildade har nyckelkompetenser som behövs för olika typer av tjänster i samhället och för omställningen till ett hållbart samhälle. Sveriges Hantverksråd bedömer att behovet av hantverksutbildade kommer att öka framöver. Ett skäl till att efterfrågan ökar är att marknadsefterfrågan på produkter eller tjänster inom nya eller nygamla hantverksyrken ökar.

Sveriges Skrädderiförbund ser en risk för att den förestående förändringen av hantverksprogrammet kommer att påverka kompetensförsörjningen inom skrädderibranschen negativt. Personer med kunskaper inom textil finns i flera olika branscher och det finns ett behov av fler utbildade med kompetens inom bland annat avancerad sömnadsteknik framåt. Enligt Sveriges Skrädderiförbund beror det både på en hög medelålder bland dagens yrkesverksamma och på att det finns en ökad efterfrågan på tjänster för att reparera och återvinna kläder, vilket ökar behovet av kompetens.

⁸³. Frisörföretagarna, Sveriges Hantverksråd och Sveriges Skrädderiförbund.

Stora möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.⁸⁴

Yrkesprognosen visar att det på nationell nivå väntas bli låg konkurrens om arbete inom flera yrken inom hantverksområdet år 2026.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom hantverksområdet.

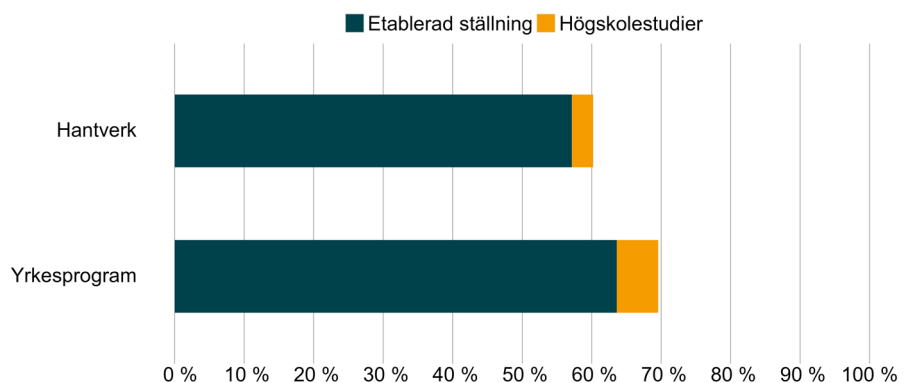
Yrke	Nationell prognos 2026
Fin-, inrednings- och möbelsnickare	Stora möjligheter till arbete
Frisör	Stora möjligheter till arbete

Källa: Arbetsförmedlingen

Relativt låg etableringsgrad efter utbildning inom hantverk

Tre år efter avslutad gymnasieutbildning är ungefär 57 procent av de som har läst hantverksprogrammet etablerade på arbetsmarknaden i länet. Detta är en något högre andel än snittet för riket, men en lägre andel än för yrkesprogrammen i länet generellt.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.⁸⁵

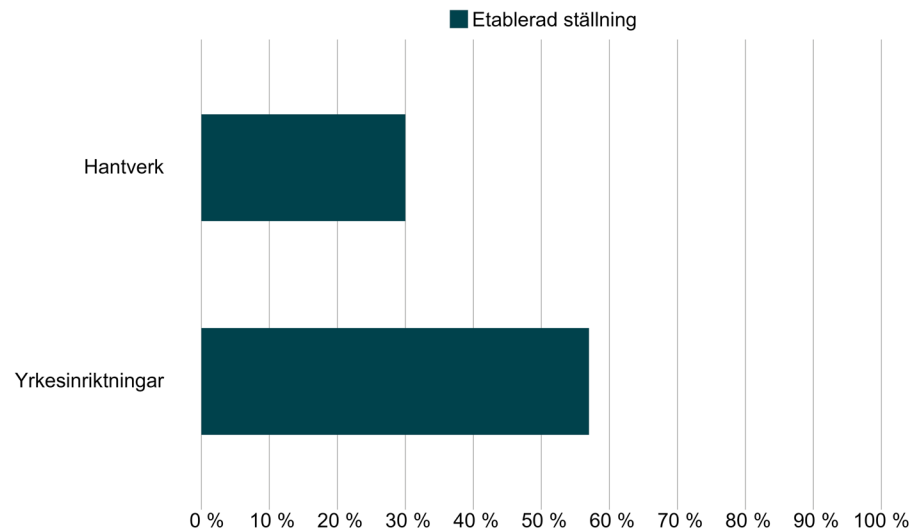

84. Alla yrken finns inte med i yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) eller mycket heterogena yrkesgrupper.

85. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

Personer som har läst en hantverksutbildning inom komvux på gymnasial nivå i länet är etablerade på arbetsmarknaden i ungefär lika stor utsträckning som snittet för riket. Jämfört med samtliga yrkesinriktade utbildningar i länet var en lägre andel etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier med yrkesinriktning inom komvux.⁸⁶

Frisör och vårdbiträde är de vanligaste yrkena bland hantverksutbildade

Tabell. De vanligaste yrkena efter en hantverksutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet.⁸⁷

Skolform	Yrke	Andel
Hantverksprogrammet i gymnasieskolan	Frisör	8 %
	Butikssäljare, dagligvaror	6 %
	Butikssäljare, fackhandel	6 %
Hantverksutbildning inom komvux	Vårdbiträde	14 %

Källa: SCB

^{86.} Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

^{87.} För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Dalarnas län.

155 elever läste på hantverksprogrammet i Dalarnas län läsåret 2022/23.

Stabil efterfrågan på hantverksprogrammet

Hantverksprogrammet utgjorde ungefär 2 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i länet läsåret 2023/24.⁸⁸

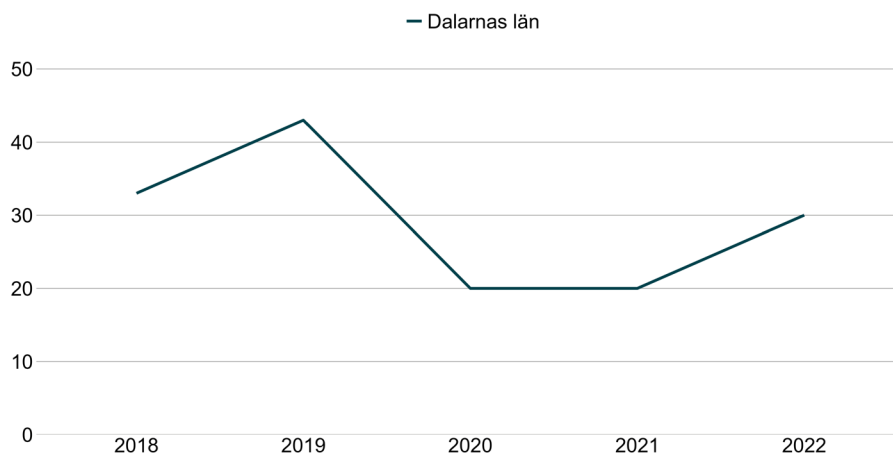
Läsåret 2022/23 var det cirka 3 procent som sökte till programmet i första hand. Det är ungefär lika stor andel som i riket. Andelen förstahandssökande har varit relativt stabil de senaste åren. Det är fler kvinnor som söker till hantverksprogrammet i första hand. Till läsåret 2022/23 utgjorde männen drygt 10 procent.

Till läsåret 2021/22 slogs inriktningarna frisör och övriga hantverk: hår- och makeupstylist ihop till inriktningen frisör, barberare och hår- och makeupstylist. I länet var inriktningen mot frisör, barberare och hår- och makeupstylist vanligast. Ett fåtal elever har läst på inriktningen mot finsnickeri och inriktningen mot florist.

Få elever på hantverksutbildningar inom komvux

Det är relativt få elever som läser kurser inom hantverk på komvux i länet. Antalet elever har varierat mellan 20 och 40 elever.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom hantverk inom komvux i länet 2018–2022.

Hantverksutbildning i länet

Läsåret 2022/23 läste elever på hantverksprogrammet i två av länets sju pendlingsområden. I pendlingsområde 1 fanns inriktningen mot frisör, barberare och hår- och makeupstylist. I pendlingsområde 6 fanns inriktningarna mot finsnickeri och florist. I båda dessa pendlingsområden fanns introduktionsprogrammet programinriktat val inom hantverk.

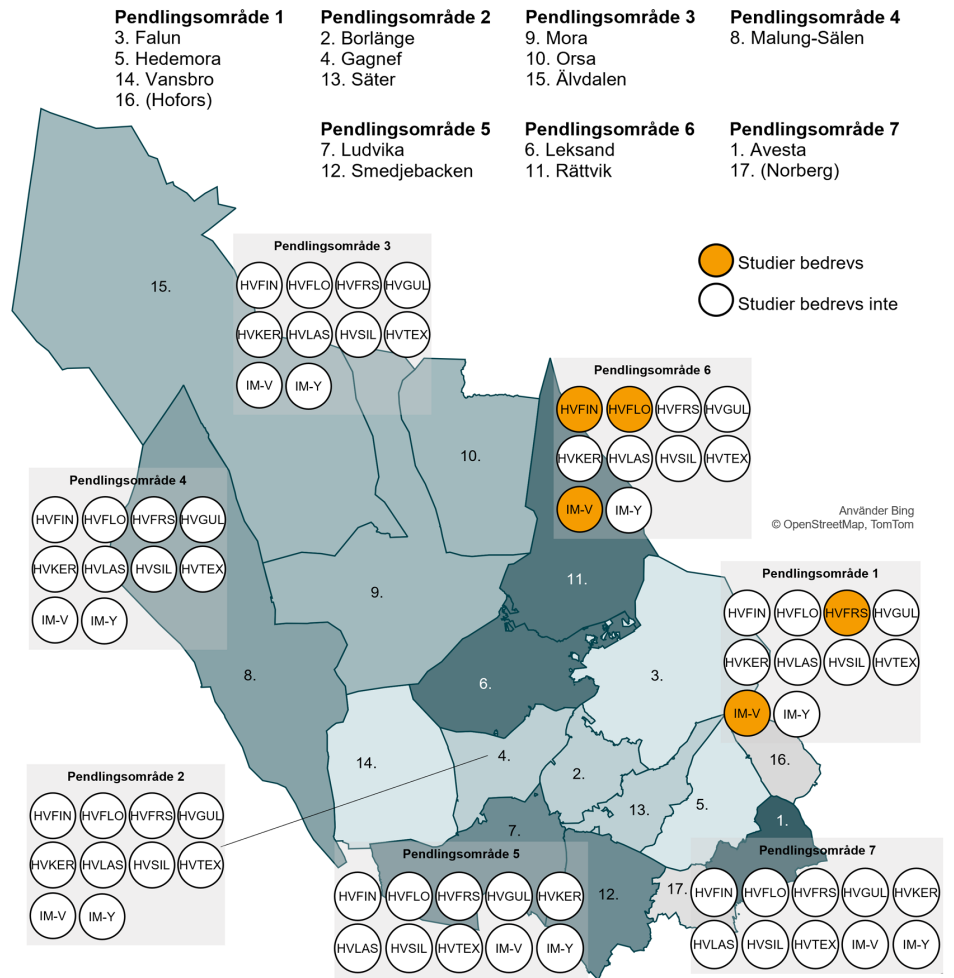
⁸⁸. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

Figur. Utbud av hantverksprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23⁸⁹

Förklaring av förkortningar

- HVFIN finsnickeri
- HVFLO florist
- HVFRS frisör, barberare och
hår- och makeupstylist*
- HVGUL guldsmed
- HVKER keramik
- HVLAS låssmed
- HVSIL silversmed
- HVTEX textil
- IM-V programinriktat val
- IM-Y yrkesintroduktion

* I statistiken för inriktningen frisör, barberare och hår- och makeupstylist ingår även elever som läser de tidigare inriktningarna frisör eller övriga hantverk: hår- och makeupstylist

Hantverksutbildning inom komvux bedrevs av två huvudmän under åren 2020–2022: Falun och Leksand.⁹⁰ En huvudman bedrev sammanhållen yrkesinriktning som yrkespaket i länet år 2021.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom hantverk i länet 2021.⁹¹

Yrkespaket	Huvudman
Frisöraspirant	Falun
Frisör	Falun

89. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

90. Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

91. Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Hotell och turism

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på hotell- och turismprogrammet i länet bör bevaras på nuvarande nivå. Huvudmännen bör planera och dimensionera introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion i linje med detta. Skolverket ser inte något behov av att starta upp utbildning inom hotell och turism på komvux mot bakgrund av att det finns andra områden på arbetsmarknaden där behovet av utbildade är större.

Region Dalarna bedömer att arbetsmarknadsläget för hotell- och turismutbildade kommer vara balanserat både på kort och lång sikt. De som har läst hotell- och turismprogrammet i länet har en låg etableringsgrad på arbetsmarknaden jämfört med de som läst övriga yrkesprogram. Det är få ungdomar som söker till programmet i första hand. Inom komvux bedrevs ingen utbildning inom hotell och turism i länet 2020–2022.

SCB gör ingen prognos för hotell- och turismutbildade

I SCB:s prognos saknas en utbildningsgrupp som omfattar personer som har läst hotell- och turismprogrammet. Skälet är att utbildningsgruppen är mycket svårfångad, inte minst för att den finns i så många olika branscher. Dessutom skapar tidigare förändringar i gymnasieprogrammets inriktningar gränsdragningsproblem mellan restaurang- och livsmedelsprogrammet och hotell- och turismprogrammet.

Regionen bedömer att arbetsmarknadsläget väntas bli balanserat

Region Dalarna bedömer i sitt inspel till Skolverket att arbetsmarknadsläget kommer vara balanserat för hotell- och turismutbildade, både på kort och lång sikt. Besöksnäringen i Dalarnas län är en mycket viktig bransch och räknas som en basnäring i näringslivet. Besöksnäringen påverkades av pandemin och håller fortsatt på att återhämta sig. Vidare har besöksnäringen haft svårigheter att rekrytera personal.

Nationella branschföreträdare bedömer att det finns en stor efterfrågan på utbildade

Skolverket har fått inspel om hotell- och turismutbildning från tre nationella branschföreträdare. Samtliga menar att det finns brist på arbetskraft i branschen.⁹²

Hotell- och restaurangfacket menar att trots de senaste årens utmaningar för besöksnäringen råder det fortsatt stor brist på kvalificerad kompetens i branschen. Näringen har förändrats de senaste åren, men inget tyder på att behovet av och efterfrågan på medarbetare har minskat. Svenska Resebranschföreningen bedömer att det behövs fler utbildade kockar och receptionister.

Visita anser att antalet som utbildas inom hotell och turism är för litet i förhållande till rekryteringsbehoven, och att relevanta utbildningar saknas på vissa platser där besöksnäringen är en betydande arbetsgivare. Även Hotell och restaurangfacket menar att för få utbildas inom hotell och turism för att möta behovet i besöksnäringen. Visita anser att det är svårt att få fram tillförlitlig statistik på lokal och regional nivå, eftersom hotell- och turismprogrammet är ett av de mindre gymnasieprogrammen. Vidare menar Visita att flera yrkestitlar utesluts i statistiken, till exempel många av de yrkesroller som uppkommit som resultat av den snabba utveckling som sker inom besöksnäringen.

Svenska Resebranschföreningen och Hotell- och restaurangfacket menar att det bör ske samverkan mellan landets kommuner för att förbättra utbudet av hotell- och turismutbildning.

Varierande möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.⁹³

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom hotell- och turismområdet.

Yrke	Nationell prognos 2026
Hotellreceptionist	Små till medelstora möjligheter till arbete
Städare	Stora möjligheter till arbete

Källa: Arbetsförmedlingen

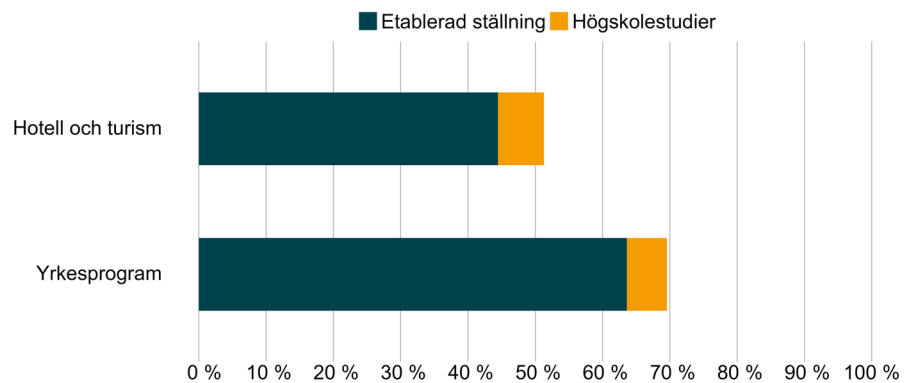
92. Svenska Resebranschföreningen, Visita, Hotell- och Restaurangfacket.

93. Alla yrken finns inte med i yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) eller mycket heterogena yrkesgrupper.

Relativt låg etableringsgrad efter utbildning inom hotell och turism

Tre år efter avslutad gymnasieutbildning på hotell- och turismprogrammet är ungefär 44 procent etablerade på arbetsmarknaden i länet. Detta är en något mindre andel än snittet för riket, och en mindre andel än yrkesprogrammen i länet generellt.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.⁹⁴

Antalet avgångselever från yrkesinriktad komvux inom hotell och turism är för få för att presentera etableringsstatistik. Etableringsgraden för hotell- och turismutbildning på komvux i riket som helhet var 32 procent.⁹⁵

Vanligaste yrken bland utbildade inom hotell och turism

Tabell. De vanligaste yrkena efter en hotell- och turismutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet.⁹⁶

Skolform	Yrke	Andel
Hotell- och turismprogrammet i gymnasieskolan	Barnskötare	8 %
Hotell- och turismutbildning inom komvux	Uppgift saknas	-

Källa: SCB

94. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

95. Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

96. För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Dalarnas län.

80 elever läste på hotell- och turismprogrammet i Dalarnas län läsåret 2022/23.

Få ungdomar väljer hotell- och turismprogrammet

Hotell- och turismprogrammet utgjorde ungefär 1 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i länet läsåret 2023/24.⁹⁷

Lsåret 2022/23 var det cirka 1 procent som sökte till programmet i första hand. Det ungefär lika stor andel som snittet i riket. Hotell- och turismprogrammet är ett av de minsta yrkesprogrammen i länet och andelen förstahandssökande har varit relativt stabil över tid. Det är en större andel kvinnor som söker programmet i första hand. Andelen kvinnor var drygt 80 procent läsåret 2022/23. Sedan läsåret 2021/22 har hotell- och turismprogrammet inga inriktningar.

Inga elever på hotell- och turismutbildningar inom komvux

I länet har det inte bedrivits någon utbildning på komvux inom yrkesinriktningen hotell och turism.⁹⁸

Hotell- och turismutbildning i länet

Lsåret 2022/23 läste elever på hotell- och turismprogrammet i fyra av länets sju pendlingsområden. Introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion inom hotell och turism fanns inte i något av pendlingsområdena.

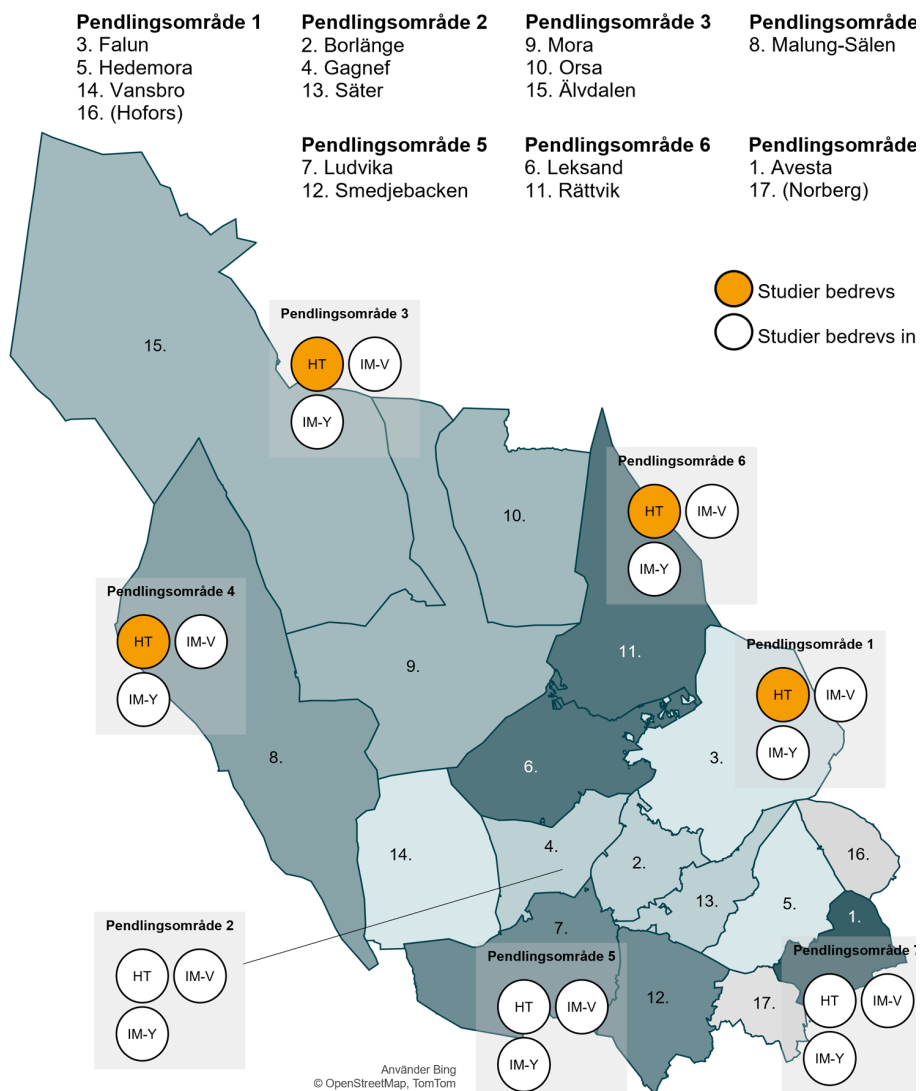
97. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

98. Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

Figur. Utbud av hotell- och turismprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.⁹⁹

Förklaring av förkortningar

HT	hotell- och turismprogrammet
IM-V	programinriktat val
IM-Y	yrkesintroduktion

Hotell- och turismutbildning inom komvux bedrivs inte av någon huvudman i länet åren 2020–2022.¹⁰⁰ Det är inte heller någon huvudman som bedrivit sammanhållen yrkesutbildning inom hotell och turism i form av yrkespaket under år 2021.

⁹⁹ Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

¹⁰⁰ Skolverket anger att studier bedrivs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

Industri teknik

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på industri tekniska programmet i länet bör öka. Huvudmännen bör planera och dimensionera introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion i linje med detta. Antalet elever som läser en industri teknisk utbildning inom komvux bör öka.

SCB bedömer att det finns en risk för brist på industri tekniskt utbildade i länet framöver. Region Dalarna delar i stort SCB:s bedömning. De som har läst industri tekniska programmet i gymnasieskolan i länet har en jämförelsevis hög etableringsgrad. De som läst en industri teknisk utbildning på komvux har en lägre etableringsgrad jämfört med de som läst flera andra yrkesinriktningar.

Andelen i länet som söker till industri tekniska programmet i första hand har ökat något de senaste åren. I länet fanns alla inriktningar på programmet läsåret 2022/23. Inom komvux har antalet elever som läser en industri teknisk utbildning ökat något de senaste åren. Industri teknisk utbildning inom komvux bedrevs av fyra huvudmän i länet åren 2020–2022.

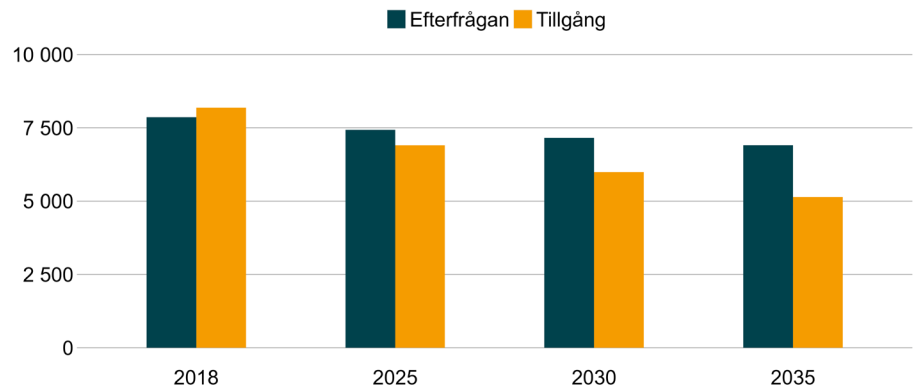
Risk för brist på arbetskraft med utbildning inom industri teknik på sikt enligt SCB

SCB bedömer arbetsmarknadsläget för industri tekniskt utbildade på gymnasial nivå. Utbildningsgruppen omfattar inriktningarna mot processteknik, produkt- och maskinteknik och svetsteknik inom industri tekniska programmet i gymnasieskolan. Inriktningen mot driftssäkerhet och underhåll ingår i prognosen för VVS-, drift- och underhållsutbildning samt energiteknisk utbildning (se vidare i avsnittet om VVS och fastighet).

SCB bedömer att det på nationell nivå finns en risk för stor brist på industri tekniskt utbildade 2035. I Dalarnas län beräknar SCB att det finns en risk för brist på industri tekniskt utbildade framöver.

Länets tillgång på industri tekniskt utbildade väntas minska med cirka 35 procent fram till 2035. Pensionsavgångarna i utbildningsgruppen väntas bli större än genomsnittet på hela arbetsmarknaden. Efterfrågan på utbildade väntas minska med ungefär 10 procent under prognosperioden. Det beror främst på den utbildningsväxling som antas fortsätta på arbetsmarknaden. I dag arbetar en del av de industri tekniskt utbildade inom yrken med andra utbildningskrav, till exempel inom administrativa yrken. Inom dessa yrken väntas arbetsgivarna i första hand efterfråga andra utbildningar när de nyanställer. Dessutom väntas efterfrågan på arbetskraft minska inom både tillverkningsindustrin och byggverksamheten.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på utbildade inom industriteknik i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Regionen lyfter att företagsetableringar kan påverka efterfrågan på utbildade

Region Dalarna har i sitt inspel till Skolverket angett att de i stort delar SCB:s bedömning av arbetsmarknadsläget för industritekniskt utbildade i länet. Regionen lyfter att bland annat större företagsetableringar kan påverka efterfrågan på arbetskraft med industriteknisk utbildning.

Nationella branschföreträdare bedömer att det finns en brist på arbetskraft

Skolverket har fått inspel från tio branschföreträdare om kompetensbehovet av industritekniskt utbildade.¹⁰¹ Samtliga branschföreträdare bedömer, likt SCB, att det finns en brist på arbetskraft med industriteknisk utbildning.

Sveriges Lås- och Säkerhetsleverantörers Riksförbund och Svetskommissionen menar att efterfrågan inom deras branscher kommer öka mer än vad som visas i SCB:s prognos. Teknikföretagen, Industriarbetsgivarna och IF Metall bedömer att läget är mer akut och problematiskt än vad SCB:s statistik visar. Livsmedelsföretagen tycker att statistiken är ”trubbig” då den inte anger något specifikt om kommande behov inom industriell livsmedelsproduktion.

Trä- och Möbelföretagen och Svetskommissionen påtalar att söktrycket till utbildningarna har minskat. Svetskommissionen menar att det låga söktrycket har bidragit till att program läggs ned på flera industriorter. Det har lett till en akut kompetensbristsituation. Även Skärteknikcentrum Sverige lyfter att när utbildningarna inte kan attrahera ungdomar till inriktningar löper dyra industritekniska utbildningar en mycket hög risk att läggas ned, trots att behovet av utbildade är stort. Det finns också en oro för att samverkan mellan kommuner kan göra att inriktningar läggs ned på vissa orter, vilket gör det svårare för elever att nå utbildningarna.

¹⁰¹. Trä- och Möbelföretagen, Grafiska företagen, Sveriges Lås- och Säkerhetsleverantörers Riksförbund, Skärteknikcentrum Sverige, Teknikföretagen, IF Metall, Industriarbetsgivarna, Innovations- och kemiindustrierna i Sverige, Svetskommissionen och Livsmedelsföretagen.

Trä- och Möbelföretagen framhåller att branschen haft svårt att hitta kompetens i tillräcklig omfattning under lång tid. Framför allt behövs fler maskinsnickare och CNC-operatörer. Trä- och Möbelföretagen framhåller att rekryteringsbehovet vida överstiger antalet som utbildas inom dessa utbildningar i dagsläget.

Flera branschföreträdare, bland annat Sveriges Lås- och Säkerhetsleverantörers Riksförbund, Skärteknikcentrum Sverige, Teknikföretagen, IF Metall och Industriarbetsgivarna tycker att antalet utbildningsplatser inom samtliga inriktningar och yrkesutgångar behöver öka för att möta kompetensbehoven. Skärteknikcentrum Sverige menar att antal utbildningsplatser fördelat över riket och antal sökande elever till gymnasieskolan går åt helt fel håll. Därför finns behov av att samtliga inriktningar inom det industritekniska programmet kvarstår och att dimensioneringen ökar. Även Teknikföretagen, IF Metall och Industriarbetsgivarna bedömer att det råder underskott inom samtliga inriktningar och yrkesutgångar.

Stora möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.¹⁰²

Yrkesprognosen visar att det är stora eller mycket stora möjligheter till arbete på nationell nivå för flera yrken inom industriteknik.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom industriteknik.

Yrke	Nationell prognos 2026
Maskinoperatör inom tillverkning	Stora möjligheter till arbete
Processoperatör inom tillverkning	Stora möjligheter till arbete
Lackerare och industrimålare	Stora möjligheter till arbete
Svetsare och gasskärare	Stora möjligheter till arbete
Underhållsmekaniker och maskinreparatör	Mycket stora möjligheter till arbete

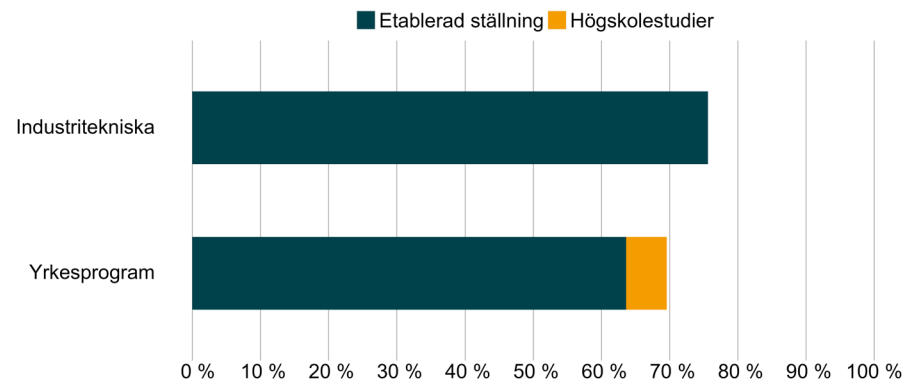
Källa: Arbetsförmedlingen

¹⁰². Alla yrken finns inte med i yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) eller mycket heterogena yrkesgrupper.

Varierad etableringsgrad efter utbildning inom industriteknik

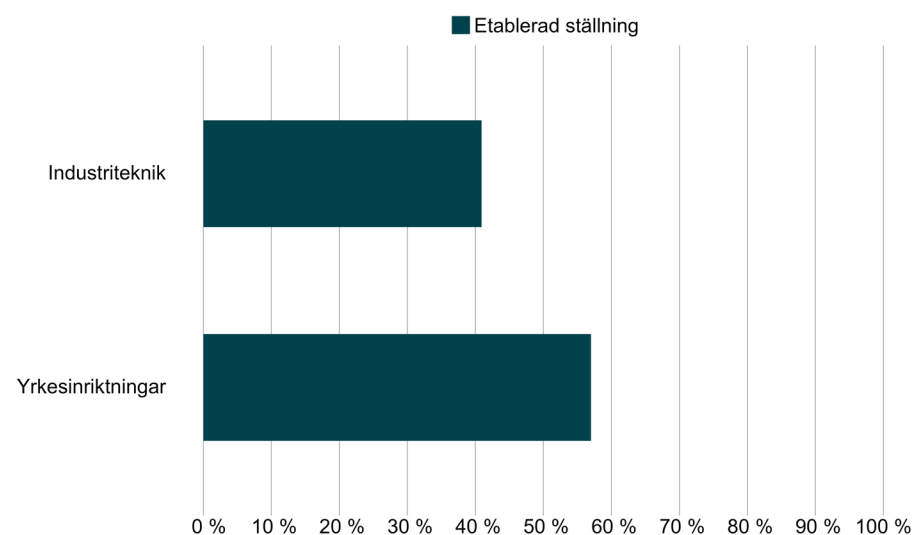
Tre år efter avslutad gymnasieutbildning är ungefär 76 procent av de som läst det industritekniska programmet etablerade på arbetsmarknaden. Detta är en större andel än snittet för riket, och en större andel än för yrkesprogrammen i länet generellt.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.¹⁰³

Personer som har läst en industriteknisk utbildning inom komvux på gymnasial nivå i länet är etablerade på arbetsmarknaden i något lägre utsträckning än snittet i riket. Jämfört med samtliga yrkesinriktade utbildningar i länet var en lägre andel etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier med yrkesinriktning inom komvux.¹⁰⁴

103. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

104. Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

Svetsare och montör är vanliga yrken bland utbildade inom industriteknik

Tabell. De vanligaste yrkena efter en industriteknisk utbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet¹⁰⁵

Skolform	Yrke	Andel
Industritekniska programmet i gymnasieskolan	Svetsare och gasskärare	8 %
	Underhållsmekaniker och maskinreparatör	8 %
	Maskinställare och maskinoperatör, metallarbetare	7 %
	Montör, elektrisk och elektronisk utrustning	7 %
Industriteknisk utbildning inom komvux	Övriga montörer	14 %
	Fastighetsskötare	7 %
	Svetsare och gasskärare	7 %
	Maskinställare och maskinoperatör, metallarbete	7 %

Källa: SCB

226 elever läste på industritekniska programmet i Dalarnas län läsåret 2022/23.

Stabil efterfrågan på industritekniska programmet

Det industritekniska programmet utgjorde ungefär 2 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i länet läsåret 2023/24.¹⁰⁶

Läsåret 2022/23 var det knappt 3 procent som sökte till programmet i första hand. Det är en marginellt större andel än i riket. Andelen förstahandssökande har legat relativt stabilt över tid. Det är betydligt fler män än kvinnor som söker till programmet. Till läsåret 2022/23 var det nästan 90 procent som var män av de förstahandssökande.

I länet var inriktningen mot svetsteknik vanligast, följt av inriktningen mot produkt och maskinteknik.

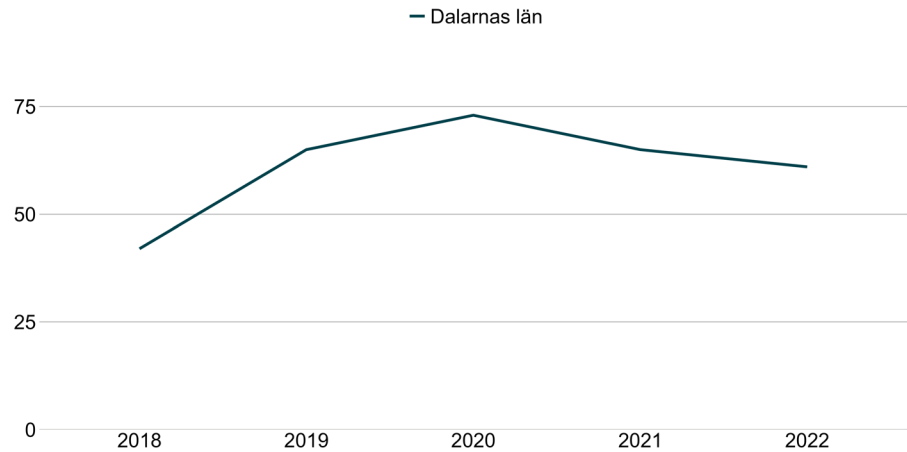
^{105.} För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Dalarnas län.

^{106.} Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

Något ökande antal elever på industritekniska utbildningar inom komvux

Antalet elever som läser en industriteknisk utbildning inom komvux i länet har ökat något jämfört med 2018. År 2022 läste drygt 60 elever en sådan utbildning.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom industriteknik inom komvux i länet 2018–2022.

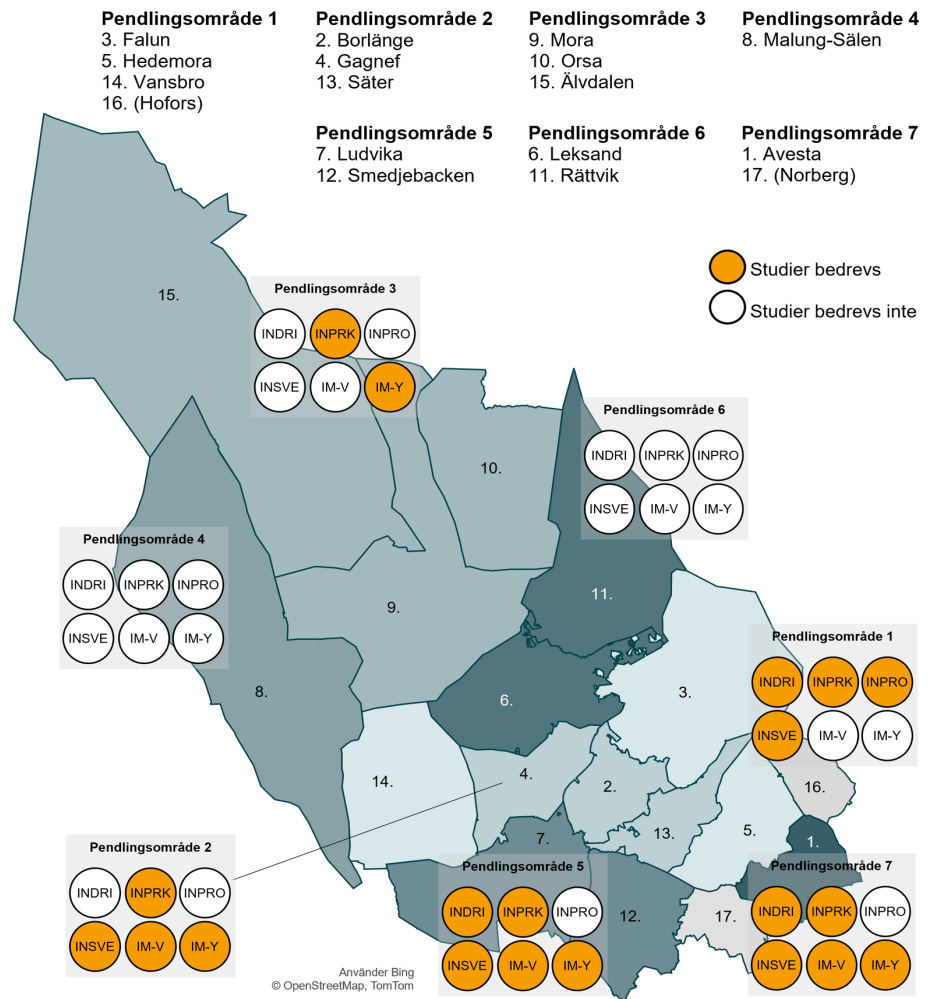
Industriteknisk utbildning i länet

Läsåret 2022/23 läste elever på det industritekniska programmet i fem av länets sju pendlingsområden. Det industritekniska programmet fanns inte i pendlingsområde 4 och 6. Pendlingsområde 1 var det enda som hade samtliga av programmets inriktningar. Introduktionsprogrammet programinriktat val inom industriteknik fanns i pendlingsområde 2, 5 och 7. Yrkesintroduktion inom industriteknik fanns i pendlingsområde 2, 3, 5 och 7.

Figur. Utbud av industritekniska programmet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.¹⁰⁷

Förklaring av förkortningar

INDRI	driftsäkerhet och underhåll
INPRK	produkt och maskinteknik
INPRO	processteknik
INSVE	svetsteknik
IM-V	programinriktat val
IM-Y	yrkesintroduktion

Yrkesinriktning inom industriteknik på komvux bedrivs av fyra huvudmän i länet åren 2020–2022: Borlänge, Falun, Hedemora och Västerbergslagens Utbildningsförbund.¹⁰⁸

Två huvudmän bedrev sammanhållen yrkesutbildning i form av yrkespaket inom industriteknik på komvux år 2021.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom industriteknik i länet 2021.¹⁰⁹

Yrkespaket	Huvudman
CNC-operatör	Falun
Industriteknik Grund	Borlänge
Påbyggnad Svets	Borlänge
Svetsare	Falun

^{107.} Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

^{108.} Skolverket anger att studier bedrivs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

^{109.} Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Naturbruk

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på naturbruksprogrammet i länet bör behållas på nuvarande nivå. Huvudmännen bör planera och dimensionera introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion i linje med detta.

Skolverket bedömer att antalet elever som läser en naturbruksutbildning inom komvux bör öka.

SCB beräknar att det framöver finns en risk för viss brist på arbetskraft med naturbruksutbildning i länet. Region Dalarna delar SCB:s bedömning och anger även att det särskilt finns ett behov av skogsmaskinförare och djursjukvårdare. De som har läst naturbruksprogrammet i länet har en jämförelsevis låg etableringsgrad. Av de som har läst en naturbruksutbildning är det också en relativt låg andel som arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning.

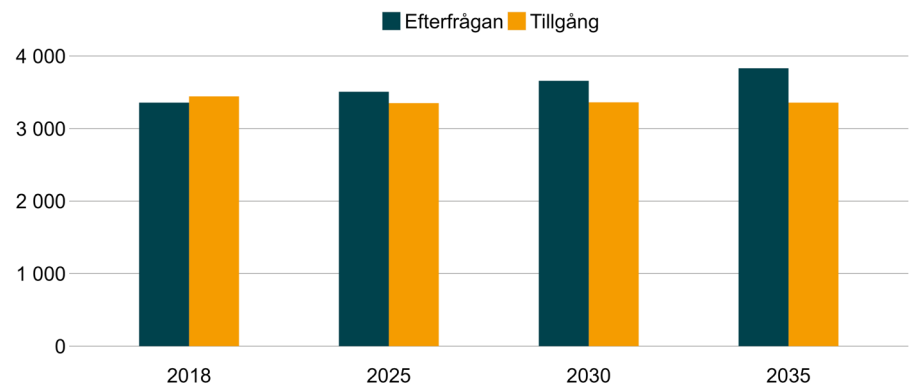
Andelen som söker till naturbruksprogrammet i första hand i länet har ökat de senaste åren. Andelen förstahandssökande är dock lägre än andelen erbjudna platser i länet, vilket innebär att det bör finnas utrymme för att fler läser programmet även om andelen platser inte utökas. Samtliga inriktningar på programmet, förutom inriktningen mot trädgård, fanns i länet läsåret 2022/23. Inom komvux är det få elever som läser en naturbruksutbildning i länet. En huvudman i länet bedrev naturbruksutbildning inom komvux åren 2020–2022.

Risk för viss brist på naturbruksutbildade på sikt enligt SCB

SCB bedömer att det på nationell nivå väntas bli brist på naturbruksutbildade 2035. Även i Dalarnas län beräknar SCB att det framöver finns en risk för viss brist på arbetskraft med naturbruksutbildning.

Tillgången på naturbruksutbildade i länet förväntas vara relativt oförändrad under prognosperioden. Relativt många i utbildningsgruppen beräknas vidareutbilda sig, främst inom hälso- och sjukvård samt pedagogik. Efterfrågan på naturbruksutbildade bedöms öka med ungefär 15 procent fram till år 2035. Ökningen beror främst på utbildningsväxlingen på arbetsmarknaden, som innebär att andelen med en naturbruksutbildning antas öka inom till exempel lantbruks- och trädgårdsyrken.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på utbildade inom naturbruk i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Regionen delar SCB:s prognos

Region Dalarna anger i sitt inspel till Skolverket att de delar SCB:s bedömning av arbetsmarknadsläget för naturbruksutbildade i länet. Regionen bedömer att det särskilt finns ett behov av skogsmaskinförare och djursjukvårdare.

Stort behov av utbildade från vissa inriktningar inom naturbruksutbildning enligt nationella branschföreträdare

Åtta nationella branschföreträdare har lämnat inspel till Skolverket om behovet av naturbruksutbildade.¹¹⁰ Branschföreträdarna delar SCB:s bild av att det framöver finns en risk för brist på arbetskraft med naturbruksutbildning. Flera branschföreträdare lyfter betydelsen av att utbildningen erbjuds i hela landet och att det är viktigt att titta på inriktningsnivå för att förstå behoven.

Naturbrukets Yrkesnämnd (NYN) lyfter att branschen naturbruk är mycket spretig och att alla inriktningar inom naturbruksprogrammet inte speglar branschens behov. Kommunal tycker att inriktningen trädgård är underdimensionerad i förhållande till arbetsmarknadens behov. Samtidigt är inriktningen djurvård överdimensionerad i delar av landet. Hushållningssällskapet Kalmar Kronoberg Blekinge lyfter att det finns behov av arbetskraft inom djuruppfödning, djurskötsel och djurvård samt förare av jordbruks- och skogsmaskiner. Hushållningssällskapet Kalmar Kronoberg Blekinge ser en tydlig obalans i efterfrågan och tillgång på trädgårdsinriktningen i gymnasieskolan. Branschen vittnar om stora arbetskrafts- och kompetensbehov på både kort och lång sikt till följd av att den nationella livsmedelsstrategins mål är en ökad livsmedelsproduktion fram till 2030. Även Trädgårdsanläggarna anser att det är svårt att rekrytera ungdomar till trädgårdsinriktningen, men att det förefaller vara lättare att attrahera vuxna till utbildningar inom komvux.

¹¹⁰. Kommunal, Naturbrukets yrkesnämnd, GS-facket, Hushållningssällskapet Kalmar Kronoberg Blekinge, Hästnäringens Yrkesnämnd, Trädgårdsanläggarna, Gröna arbetsgivare och Djurbranschens Yrkesnämnd.

Kommunal menar att bristen på utbildade trädgårdsanläggare främst beror på en kombination av allt för små utbildningsvolymerna i gymnasieskolan, höjda kompetenskrav och en omfattande generationsväxling. GS-facket lyfter att det kommer att ske stora pensionsavgångar för maskinförare och inom skogsbranschen.

Gröna arbetsgivare beskriver att matchningen på arbetsmarknaden i dag är bristfällig och vittnar om att det kommer att finnas stora behov framöver av förare av jordbruks- och skogsmaskiner samt inom djuruppfödning, djurskötsel och djurvård. En majoritet av deras medlemsföretag anger att naturbruksprogrammet med inriktning lantbruk eller trädgård utgör den viktigaste rekryteringsbasen. Även GS-facket ser en stor utmaning i att utbildade elever inte stannar i skogsbranschen, utan väljer att gå vidare till andra branscher efter relativt få år.

Hästnäringens yrkesnämnd ser ett fortsatt behov av arbetskraft inom hästnäringen. NYN menar att kompetensbehovet ser olika ut över landet. Till exempel har skötsel och anläggningar av gröna utemiljöer störst arbetsmarknad kring större städer och tätorter. Djurbranschens Yrkesnämnd ser inte någon direkt brist på gymnasieutbildade, utan menar att bristen ligger i för få platser på högskolenivå och främst rörande djursjukvården.

Varierade möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.¹¹¹

Yrkesprognosen visar att konkurrensen om jobben beräknas variera mellan olika yrkesgrupper på nationell nivå år 2026. Möjligheterna till arbete väntas bli stora eller mycket stora för förare av jordbruks- och skogsmaskiner, trädgårdsanläggare samt uppfödare och skötare av lantbruksdjur. Samtidigt väntas möjligheterna till arbete bli små till medelstora för odlare av trädgårds- och jordbruksväxter samt skogsarbetare.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom naturbruk.

Yrke	Nationell prognos 2026
Förare av jordbruks- och skogsmaskiner	Mycket stora möjligheter till arbete
Odlare av trädgård- och jordbruksväxter	Små till medelstora möjligheter till arbete
Skogsarbetare	Små till medelstora möjligheter till arbete
Trädgårdsanläggare	Stora möjligheter till arbete
Uppfödare och skötare av lantbruksdjur	Stora möjligheter till arbete

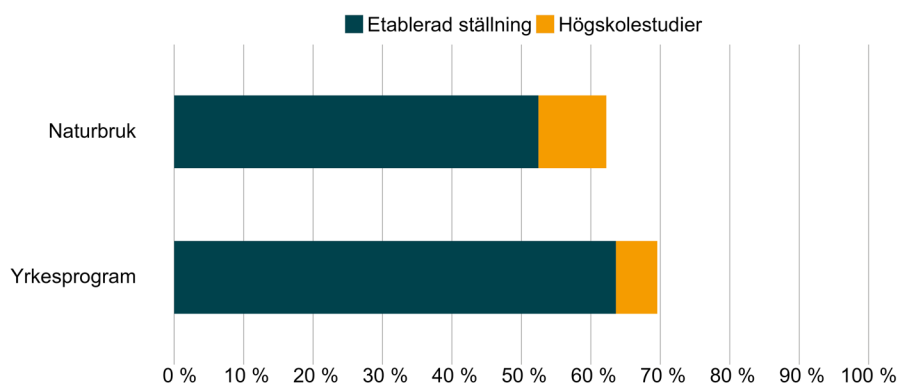
Källa: Arbetsförmedlingen

¹¹¹. Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

Relativt låg etableringsgrad efter utbildning inom naturbruk

Tre år efter avslutad gymnasieutbildning är drygt 50 procent av de som har läst naturbruksprogrammet etablerade på arbetsmarknaden. Detta är en högre andel än snittet för riket, men en lägre andel än för yrkesprogrammen i länet generellt. Jämfört med flera andra yrkesprogram i länet är det en högre andel som fortsätter till högskolestudier.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.¹¹²

Antalet avgångselever från yrkesinriktad komvux inom naturbruk är för få för att presentera etableringsstatistik. Etableringsgraden för naturbruksutbildning på komvux i riket som helhet var 37 procent.¹¹³

Vanligaste yrken bland utbildade inom naturbruk

Tabell. De vanligaste yrkena efter en naturbruksutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet.¹¹⁴

Skolform	Yrke	Andel
Naturbruksutbildning i gymnasieskolan	Förare av jordbruks- och skogsmaskiner	8 %
	Vårdbiträde	6 %
Naturbruksutbildning inom komvux	Uppgift saknas	-

Källa: SCB

^{112.} Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

^{113.} Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

^{114.} För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Dalarnas län.

513 elever läste på naturbruksprogrammet i Dalarnas län läsåret 2022/23.

Något ökande andel ungdomar väljer naturbruksprogrammet

Naturbruksprogrammet utgjorde ungefär 6 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i länet läsåret 2023/24.¹¹⁵

Lsåret 2022/23 var det 5 procent i länet som sökte till programmet i första hand. Det är en något större andel än snittet i riket. Andelen förstahands-sökande i länet har ökat de senaste åren.

Det är fler kvinnor som söker programmet. Läsåret 2022/23 var 70 procent av de förstahandssökande kvinnor. I länet var inriktningen mot djurvård vanligast. Näst vanligast var inriktningen mot skogsbruk. Inriktningarna mot hästhållning, lantbruk och naturism hade ungefär lika många elever.

Få elever läser naturbruksutbildning inom komvux

I länet har det inte bedrivits någon utbildning på komvux inom yrkesinriktningen naturbruk mellan åren 2018–2021. År 2022 läste 9 elever en naturbruksutbildning inom komvux i länet.

Naturbruksutbildning i länet

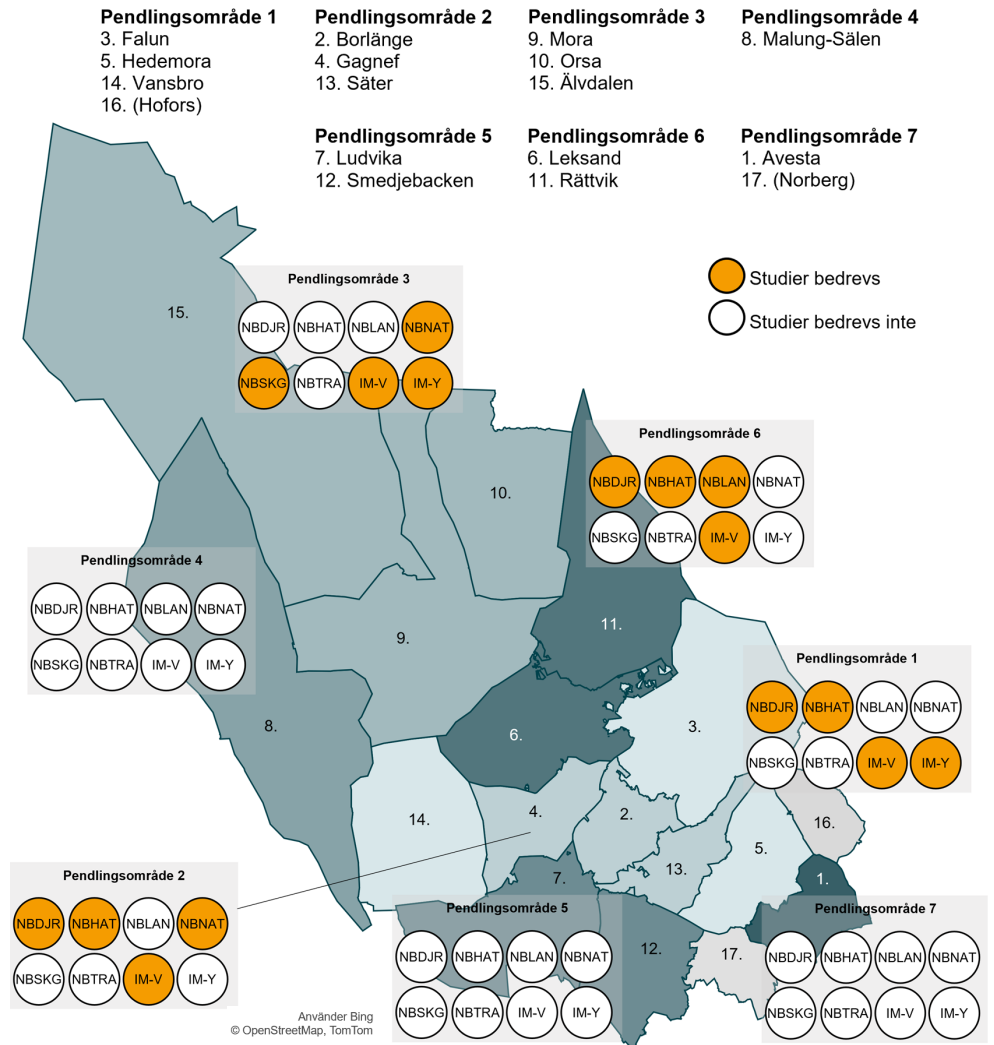
Lsåret 2022/23 läste elever på naturbruksprogrammet i fyra av länets sju pendlingsområden. Inriktningen mot trädgård fanns inte i något av pendlingsområdena. Introduktionsprogrammet programinriktat val inom naturbruk fanns i pendlingsområde 1, 2, 3 och 6. Yrkesintroduktion inom naturbruk fanns i pendlingsområde 1 och 3.

¹¹⁵. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

Figur. Utbud av naturbruksprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.¹¹⁶

Förklaring av förkortningar

NBDJR	djurvård
NBHAT	hästhållning
NBLAN	lantbruk
NBNAT	naturturism
NBSKG	skogsbruk
NBTRA	trädgård
IM-V	programinriktat val
IM-Y	yrkesintroduktion

Västerbergslagens Utbildningsförbund var den enda av länets huvudmän som bedrev utbildning inom naturbruk på komvux åren 2020–2022.¹¹⁷

För huvudmän inom komvux har ingen sammanhållen yrkesutbildning inom naturbruk under år 2021 rapporterats in.¹¹⁸

^{116.} Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

^{117.} Skolverket anger att studier bedrivs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

^{118.} Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Restaurang och livsmedel

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på restaurang- och livsmedelsprogrammet bör minska. Huvudmännen bör planera och dimensionera introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion i linje med detta.

Skolverket bedömer även att antalet utbildningsplatser på restaurang- och livsmedelsutbildningar inom komvux bör minska mot bakgrund av att det finns andra områden på arbetsmarknaden där behovet av utbildade är större.

SCB bedömer att arbetsmarknadsläget för restaurang- och livsmedelsutbildade kommer vara balanserat framöver i länet. Region Dalarna anser att tillgången på kockar och serveringspersonal är för liten, både på kort och lång sikt. De som har läst en restaurang- och livsmedelsutbildning inom gymnasieskolan eller komvux har än lägre etableringsgrad på arbetsmarknaden jämfört med de som läst flera andra gymnasiala yrkesutbildningar. Det är dessutom en relativt låg andel som arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning.

Andelen förstahandssökande till restaurang- och livsmedelsprogrammet har varit stabil de senaste åren. I länet bedrevs båda programmets inriktningar läsåret 2022/23. Antalet elever som läser en restaurang- och livsmedelsutbildning inom komvux har ökat de senaste åren. Fem huvudmän i länet har bedrivit utbildning inom restaurang och livsmedel på komvux 2020–2022.

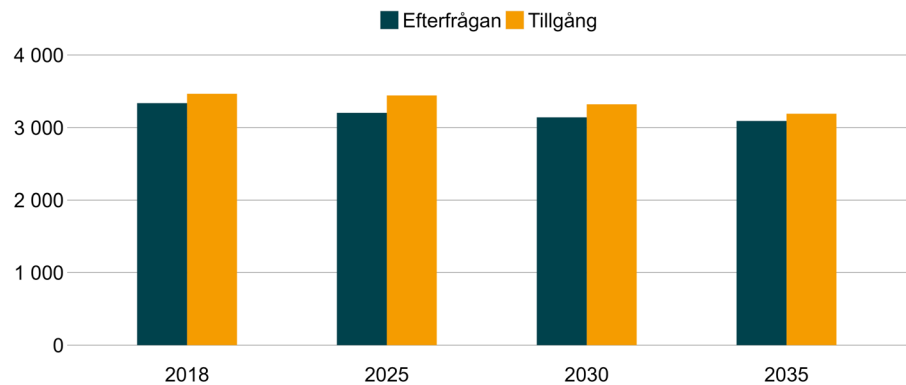
Balanserat arbetsmarknadsläge för restaurang- och livsmedelsutbildade på sikt enligt SCB

SCB bedömer att det på nationell nivå väntas finnas en risk för brist på restaurang- och livsmedelsutbildade 2035. Arbetsmarknadsläget för restaurang- och livsmedelsutbildade i Dalarnas län väntas vara relativt balanserat på sikt.

Vid prognosens början beräknar SCB att det var ungefär 20 procent av de restaurang- och livsmedelsutbildade i länet som arbetade inom restaurang och matberedning. Övriga arbetade inom andra sektorer som till exempel vård- och omsorgssektorn eller parti- och detaljhandeln.

Länets tillgång på restaurang- och livsmedelsutbildade väntas minska med ungefär 10 procent under prognosperioden. Pensionsavgångarna inom utbildningsgruppen väntas bli mindre än genomsnittet på hela arbetsmarknaden. Relativt många väntas lämna utbildningsgruppen för att vidareutbilda sig. Efterfrågan på utbildade väntas minska med cirka 5 procent fram till år 2035. Det beror främst på den utbildningsväxling som väntas ske. I dag arbetar en del av utbildningsgruppen inom yrken med andra utbildningskrav, som till exempel vårdbiträden och barnskötare. Inom dessa yrken antas arbetsgivarna i första hand efterfråga andra utbildningar när de nyanställer.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på utbildade inom restaurang och livsmedel i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Regionen bedömer att det särskilt finns behov av kockar och serveringspersonal

Region Dalarna har i sitt inspel till Skolverket angett att tillgången på kockar och serveringspersonal bedöms vara för liten, både på kort och lång sikt. Regionen bedömer även att efterfrågan på kockar och serveringspersonal kommer att öka.

Nationella branschföreträdare bedömer att det finns ett stort behov av arbetskraft

Skolverket har fått inspel från sex branschföreträdare om kompetensbehov av restaurang- och livsmedelsutbildade.¹¹⁹ Samtliga menar att restaurang- och livsmedelsbranschen är i stort behov av arbetskraft. Kött- och Charkföretagen bedömer att läget inom deras område är akut och att branschen behöver hundratals nya gymnasieutbildade medarbetare de kommande åren. Hotell- och Restaurangfacket lyfter att trots de senaste årens utmaningar för besöksnäringen råder det en fortsatt stor brist på kvalificerad arbetskraft i branschen.

Sveriges bagare och konditorer, Kött- och Charkföretagen och Visita lyfter att SCB:s prognoser saknar statistik för vissa yrkesområden och därmed riskerar att underskatta behoven. Visita anger till exempel att vissa yrkesroller som uppkommit som ett resultat av den snabba utvecklingen i besöksnäringen inte är inkluderade.

¹¹⁹. Sveriges Bagare och Konditorer, Kött- och Charkföretagen, Visita, Hotell- och Restaurangfacket, Livsmedelsföretagen och Kommunal.

Hotell- och Restaurangfacket tycker att dagens gymnasieutbildningar och yrkesutbildningar på nationell nivå är otillräckliga för att utbilda det antal som behövs för att möta behovet i besöksnäringen. Visita anser att tillgången till utbildning inom restaurang och livsmedel i landet är bristfällig, samtidigt som företag inom besöksnäring finns i nästintill alla Sveriges kommuner. Visita framför också att yrkesutbildningar inom komvux inte alltid har en inriktning som motsvarar behoven på arbetsmarknaden.

Stora möjligheter till arbete för flera yrken enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.¹²⁰

Yrkesprognosen visar att möjligheterna till arbete varierar mellan olika yrken inom restaurang- och livsmedelsområdet på nationell nivå. Medan bartenderar samt restaurang- och kafébiträden bedöms ha små till medelstora möjligheter till arbete år 2026, bedöms andra yrkesgrupper ha stora eller mycket stora möjligheter till arbete.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom restaurang- och livsmedelsområdet.

Yrke	Nationell prognos 2026
Bagare och konditor	Stora möjligheter till arbete
Bartender	Små till medelstora möjligheter till arbete
Hovmästare och servitör	Stora möjligheter till arbete
Kock, köksmästare och souschef	Stora möjligheter till arbete
Restaurang- och kafébiträde	Små till medelstora möjligheter till arbete
Slaktare och styckare	Mycket stora möjligheter till arbete

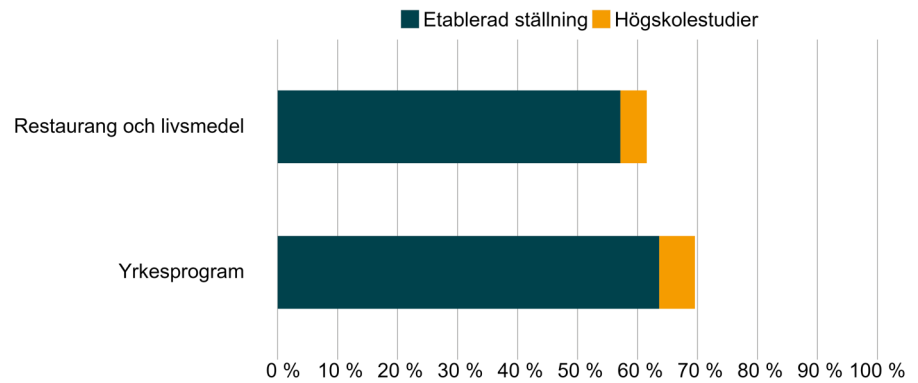
Källa: Arbetsförmedlingen

Relativt låg etableringsgrad efter utbildning inom restaurang och livsmedel

Tre år efter avslutad gymnasieutbildning på restaurang- och livsmedelsprogrammet är knappt 60 procent etablerade på arbetsmarknaden. Detta är en något högre andel än snittet för riket, men en lägre andel än för yrkesprogrammen i länet generellt.

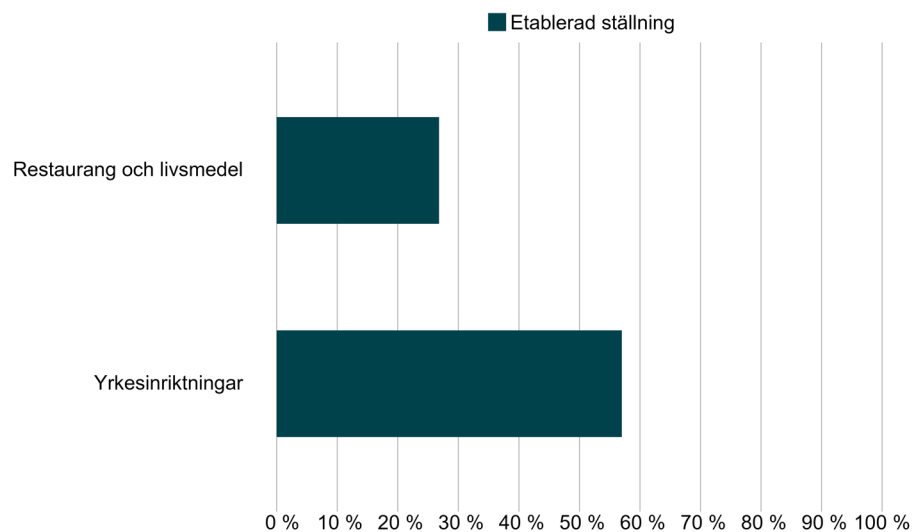
¹²⁰. Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.¹²¹

Personer som har läst en restaurang- och livsmedelsutbildning på gymnasial nivå inom komvux i länet är etablerade på arbetsmarknaden i lägre utsträckning än snittet för restaurang- och livsmedelsutbildade i riket. Även jämfört med samtliga yrkesinriktade utbildningar var en lägre andel etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier med yrkesinriktning inom komvux.¹²²

121. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

122. Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

Kock och kallskänka är de vanligaste yrkena bland restaurang- och livsmedelsutbildade

Tabell. De vanligaste yrkena efter en restaurang- och livsmedelsutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet¹²³

Skolform	Yrke	Andel
Restaurang- och livsmedelsprogrammet i gymnasieskolan	Kock och kallskänka	14 %
	Butikssäljare, dagligvaror	11 %
	Restaurang- och köksbiträde m.m.	8 %
Restaurang- och livsmedelsutbildning inom komvux	Kock och kallskänka	20 %
	Restaurang- och köksbiträde m.fl.	20 %
	Butikssäljare, dagligvaror	7 %

Källa: SCB

Stabil efterfrågan på restaurang- och livsmedelsprogrammet

Restaurang- och livsmedelsprogrammet utgjorde ungefär 2 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i länet läsåret 2023/24.¹²⁴

Lsåret 2022/23 var det 2 procent i länet som sökte till programmet i första hand. Det är ungefär lika stor andel som snittet i riket. Restaurang- och livsmedelsprogrammet är ett av de mindre yrkesprogrammen i länet och andelen förstahandssökande har legat relativt stabil över tid. Könsfördelningen bland de sökande är relativt jämn: 55 procent var kvinnor läsåret 2022/23. I länet var inriktningen mot kök och servering vanligast.

136 elever läste på restaurang- och livsmedelsprogrammet i Dalarnas län läsåret 2022/23.

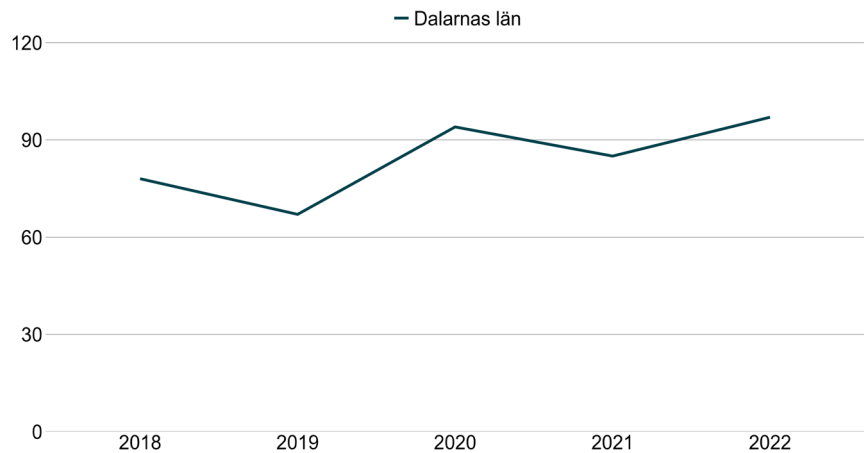
¹²³. För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Dalarnas län.

¹²⁴. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

Något ökande antal elever på restaurang- och livsmedelsutbildningar inom komvux

Antalet elever som läser en restaurang- och livsmedelsutbildning på komvux i länet har ökat jämfört med 2018. År 2022 läste nästan 100 elever en utbildning inom restaurang och livsmedel, vilket gör yrkesområdet till länets tredje största inom yrkesinriktad komvux.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom restaurang och livsmedel inom komvux i länet 2018–2022.

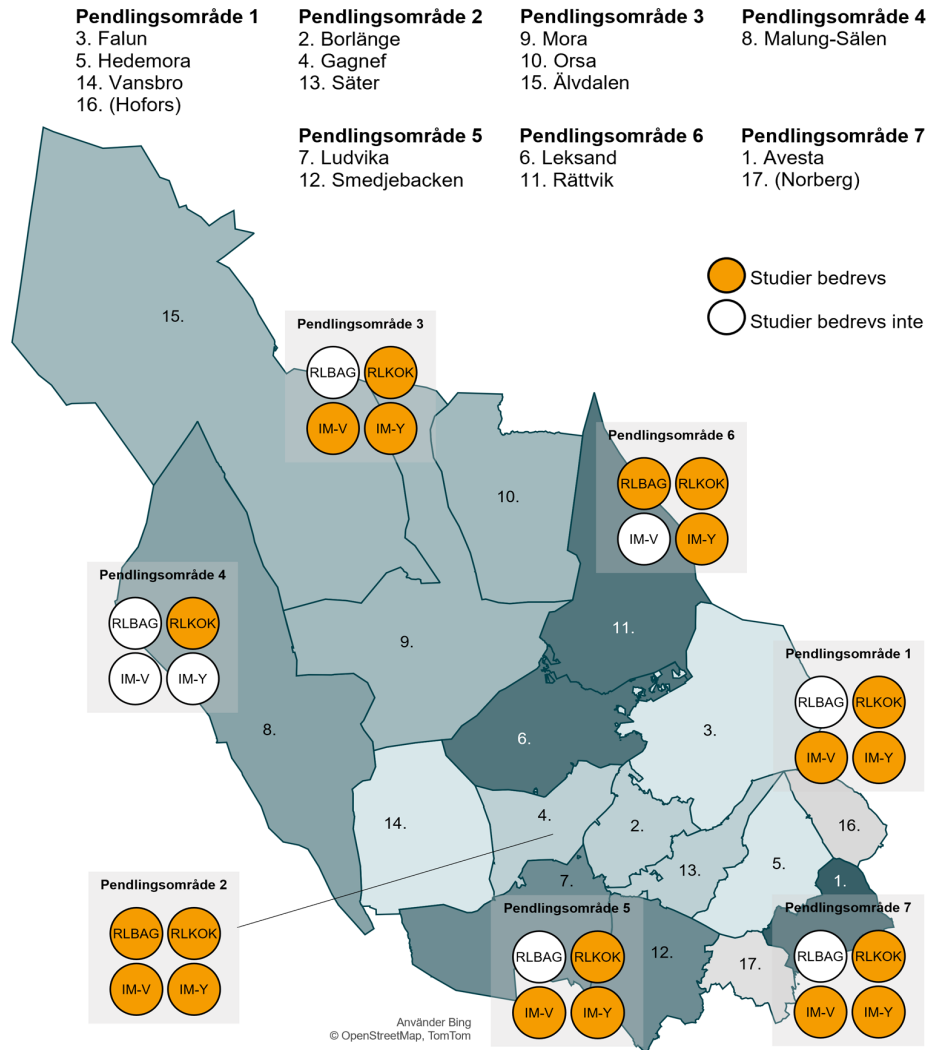
Restaurang- och livsmedelsutbildning i länet

Läsåret 2022/23 läste elever restaurang- och livsmedelsprogrammet i alla länets pendlingsområden. Inriktningen bageri och konditori fanns i pendlingsområde 2 och 6. Inriktningen mot kök och servering fanns i alla pendlingsområden. Introduktionsprogrammet programinriktat val inom restaurang och livsmedel fanns i pendlingsområde 1, 2, 3, 5 och 7. Yrkesintroduktion inom restaurang och livsmedel fanns i alla pendlingsområden förutom pendlingsområde 4.

Figur. Utbud av restaurang- och livsmedelsprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.¹²⁵

Förklaring av förkortningar

- RLBAG bageri och konditori
- RLKOK kök och servering
- IM-V programinriktat val
- IM-Y yrkesintroduktion

Fem huvudmän bedrev utbildning inom restaurang och livsmedel på komvux åren 2020–2022: Avesta, Borlänge, Falun, Mora och Västerbergslagens Utbildningsförbund.¹²⁶

Två huvudmän bedrev sammanhållen yrkesutbildning i form av yrkespaket inom restaurang och livsmedel på komvux 2021.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom restaurang och livsmedel i länet 2021.¹²⁷

Yrkespaket	Huvudman
Bagare och konditor	Falun
Kock	Falun, Leksand

^{125.} Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

^{126.} Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

^{127.} Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

VVS och fastighet

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på VVS- och fastighetsprogrammet i länet bör öka. Huvudmännen bör planera och dimensionera introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion i linje med detta. Skolverket bedömer även att antalet elever som läser en VVS- och fastighetsbildning inom komvux bör öka.

SCB bedömer att arbetsmarknadsläget kommer vara balanserat framöver för utbildade inom VVS, drift, underhåll och energiteknik. Region Dalarna menar att det finns ett behov av utbildade mot samtliga inriktningar inom VVS och fastighet. Dessutom är utbildningsutbudet för litet i länet enligt regionen, då utbildningen saknas i flera kommuner. Etableringsgraden bland de som har läst VVS- och fastighetsprogrammet i länet är högre jämfört med snittet för samtliga yrkesprogram i länet. I utbildningsgruppen är det en relativt hög andel som arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning.

Andelen ungdomar i länet som söker till VVS- och fastighetsprogrammet i första hand har varit stabil de senaste åren. I länet fanns enbart inriktningen mot VVS läsåret 2022/23, och endast i två av länets sju pendlingsområden. Antalet elever som läser en VVS- och fastighetsbildning inom komvux i länet har ökat jämfört med 2018. I länet var det två huvudmän som bedrev VVS- och fastighetsutbildning inom komvux åren 2020–2022.

Relativt balanserat arbetsmarknadsläge för utbildade inom VVS, drift, underhåll och energiteknik på sikt enligt SCB

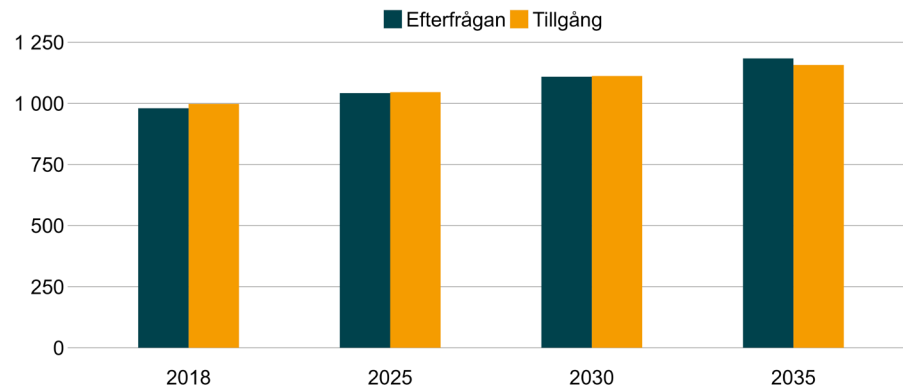
SCB prognostiserar arbetsmarknadsläget för VVS-utbildade och personer med utbildning inom drift, underhåll och energiteknik på gymnasial nivå. Detta innebär att prognosen även innefattar el- och energiprogrammens inriktning mot elteknik och industritekniska programmets inriktning mot driftsäkerhet och underhåll, samt motsvarande äldre utbildningar. Inriktningen mot fastighet inom VVS- och fastighetsprogrammet ingår i SCB:s prognos för byggutbildade.

SCB bedömer att det på nationell nivå väntas bli ett varierat arbetsmarknadsläge för utbildade inom VVS, drift, underhåll och energiteknik 2035. I Dalarnas län väntas arbetsmarknadsläget vara relativt balanserat år 2035.

Länets tillgång på personer med dessa utbildningar väntas öka med cirka 15 procent under prognosperioden. Relativt många i utbildningsgruppen beräknas vidareutbilda sig, främst inom teknikområdet. Efterfrågan på utbildade inom VVS, drift, underhåll och energiteknik väntas öka med ungefär 20 procent fram till år 2035. Ökningen beror främst på att en högre andel av

länets VVS-montörer samt kyl- och värmepumpstekniker antas ha denna utbildning framöver jämfört med i dag. Det totala antalet arbetstillfällen inom byggbranschen väntas dock minska något i länet framöver.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på utbildade inom VVS-utbildning samt utbildning inom drift, underhåll och energiteknik i länet fram till 2035.

Källa: SCB

För gruppen byggt utbildade bedömer SCB att arbetsmarknadsläget kommer vara balanserat framöver (se vidare under avsnittet Bygg och anläggning).

Regionen bedömer att efterfrågan är större än tillgången på utbildade

Region Dalarna har i sitt inspel till Skolverket angett att efterfrågan på utbildade bedöms vara större än tillgången, både på kort och lång sikt. Det finns ett behov av utbildade mot samtliga inriktningar inom VVS och fastighet enligt regionen. Dessutom är utbildningsutbudet för litet i länet, då utbildningen saknas i flera kommuner.

Nationella branschföreträdare anser att det finns en stor efterfrågan på utbildade

En nationell branschföreträdare har inkommit med inspel om kompetensbehoven av VVS- och fastighetsutbildade, Fastighetsbranschens utbildningsnämnd (FU).

FU beskriver att deras kompetensbehovsundersökning visar på en mycket hög efterfrågan inom samtliga yrkesroller där arbetsgivarna efterfrågar gymnasial utbildning. FU menar också att det är för få skolor som erbjuder inriktningen fastighet i gymnasieskolan i förhållande till hur behoven ser ut på arbetsmarknaden. Inriktningen fastighet lockar i högre utsträckning kvinnor, vilket också är något som fastighetsbranschen efterfrågar då det traditionellt är en mansdominerad bransch. FU anser också att yrkespaketen inom komvux behöver utökas inom alla regioner.

Stora möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.¹²⁸

Yrkesprognosen visar att det på nationell nivå väntas vara stora eller mycket stora möjligheter till arbete inom flera yrken inom VVS och fastighet.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom VVS- och fastighetsområdet.

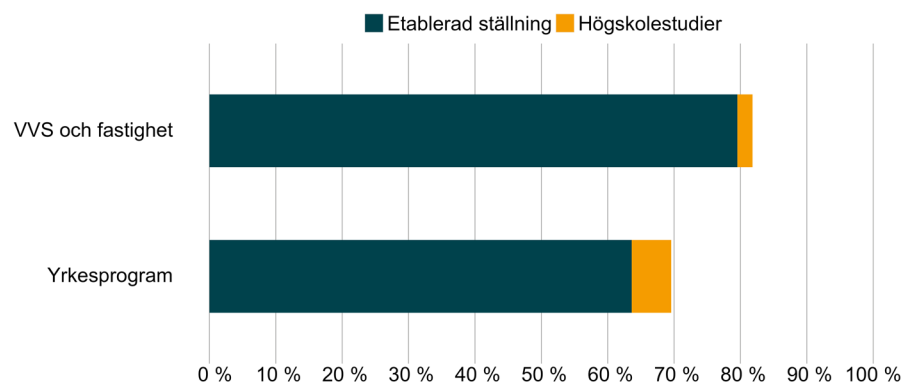
Yrke	Nationell prognos 2026
Fastighetsskötare	Stora möjligheter till arbete
Kyl- och värmepumpstekniker	Mycket stora möjligheter till arbete
VVS-montör	Mycket stora möjligheter till arbete

Källa: Arbetsförmedlingen

Relativt hög etableringsgrad efter utbildning inom VVS och fastighet

Tre år efter avslutad gymnasieutbildning är nästan 80 procent av de som har läst VVS- och fastighetsprogrammet etablerade på arbetsmarknaden. Detta är en högre andel än snittet för riket, och en högre andel än för yrkesprogrammen i länet generellt.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.¹²⁹

Antalet avgångselever från yrkesinriktad komvux inom VVS och fastighet är för få för att presentera etableringsstatistik. Etableringsgraden för VVS- och fastighetsutbildning på komvux i riket som helhet var 60 procent.¹³⁰

^{128.} Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

^{129.} Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

^{130.} Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

VVS-montör är det vanligaste yrket bland VVS- och fastighetsutbildade

Tabell. De vanligaste yrkena efter en VVS- och fastighetsutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet¹³¹

Skolform	Yrke	Andel
VVS- och fastighetsprogrammet i gymnasieskolan	VVS-montör m.fl.	58 %
VVS- och fastighetsutbildning inom komvux	VVS-montör m.fl.	38 %

Källa: SCB

Stabil efterfrågan på VVS- och fastighetsprogrammet

VVS- och fastighetsprogrammet utgjorde ungefär 1 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i länet läsåret 2023/24.¹³²

Läsåret 2022/23 var det cirka 1 procent i länet som sökte till programmet i första hand. Det är en ungefär lika stor andel som snittet i riket. VVS- och fastighetsprogrammet är ett av länets mindre yrkesprogram och andelen förstahandssökande har varit relativt stabilt de senaste åren. Det är betydligt fler män än kvinnor som söker programmet. Av de förstahandssökande till läsåret 2022/23 var över 90 procent män. I länet läste elever enbart på inriktningen mot VVS.

Få elever läser VVS- och fastighetsutbildningar på komvux

Under 2021 och 2022 var det ungefär 15 elever per år som läste en VVS- och fastighetsutbildning inom komvux i länet. Mellan 2018 och 2020 läste inga elever en utbildning inom VVS och fastighet.

VVS- och fastighetsutbildning i länet

Läsåret 2022/23 läste elever på VVS- och fastighetsprogrammet i två av länets sju pendlingsområden. I dessa pendlingsområden fanns enbart inriktningen mot VVS. Introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion inom VVS och fastighet fanns enbart i pendlingsområde 2.

^{131.} För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Dalarnas län.

^{132.} Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

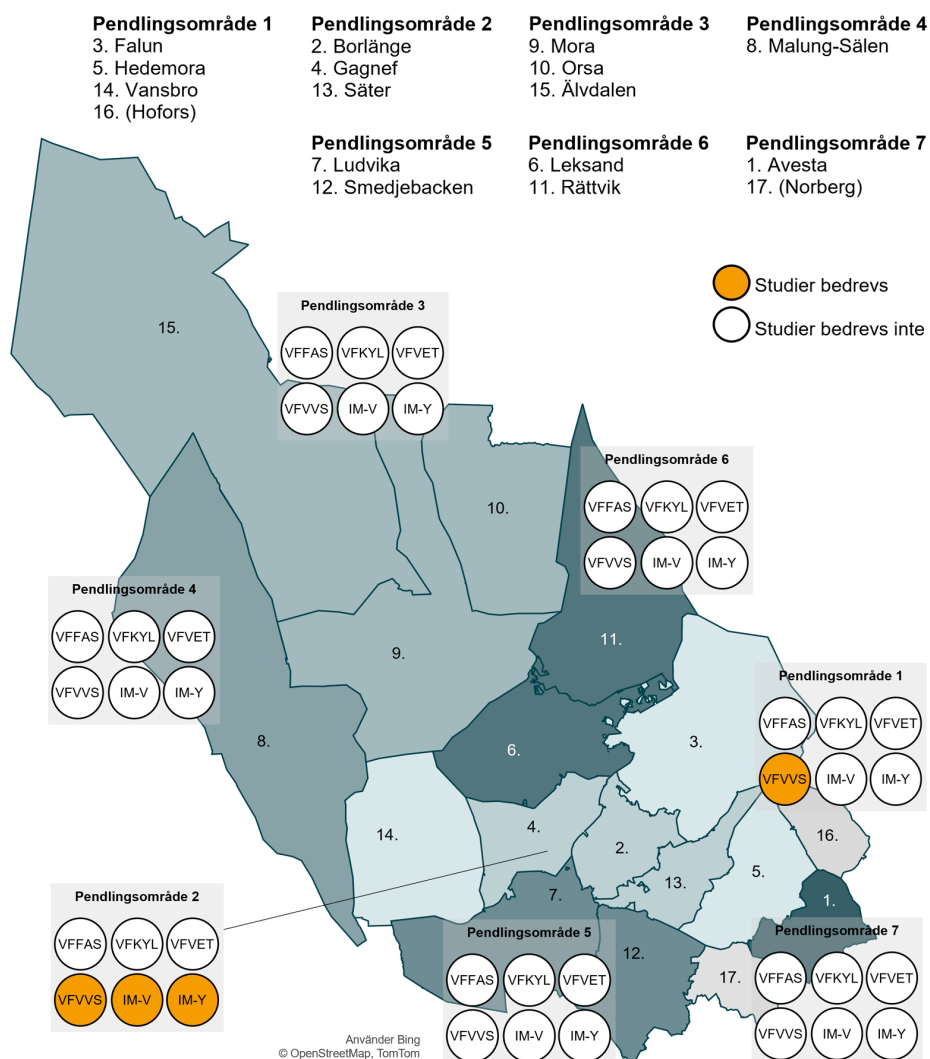

76 elever läste på VVS- och fastighetsprogrammet i Dalarnas län läsåret 2022/23.

Figur. Utbud av VVS- och fastighetsprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.¹³³

Förklaring av förkortningar

VFFAS	fastighet
VFKYL	kyl- och värmepumpsteknik
VFVET	ventilation
VFVVS	VVS
IM-V	programinriktat val
IM-Y	yrkesintroduktion

Två huvudmän för komvux bedrev utbildning inom VVS och fastighet åren 2020–2022: Falu kommun och Västerbergslagens Utbildningsförbund.¹³⁴

En huvudman för komvux i länet bedrev sammanhållen yrkesutbildning i form av yrkespaket inom VVS och fastighet under år 2021.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom VVS och fastighet i länet 2021.¹³⁵

Yrkespaket	Huvudman
Fastighet bas	Falun

^{133.} Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

^{134.} Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

^{135.} Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Vård och omsorg

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på vård- och omsorgsprogrammet i länet bör öka. Huvudmännen bör planera och dimensionera introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion i linje med detta. Skolverket bedömer även att antalet elever som läser en vård- och omsorgsutbildning inom komvux bör öka.

SCB bedömer att det finns en risk för stor brist på vård- och omsorgsutbildade i länet framöver. De som läst en vård- och omsorgsutbildning inom komvux i länet har en relativt hög etableringsgrad. De som har läst vård- och omsorgsprogrammet i gymnasieskolan har en lägre etableringsgrad än snittet för yrkesprogrammen i länet, men en relativt hög andel fortsätter till högskolestudier efter utbildningen. En stor andel av vård- och omsorgsutbildade i länet arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning.

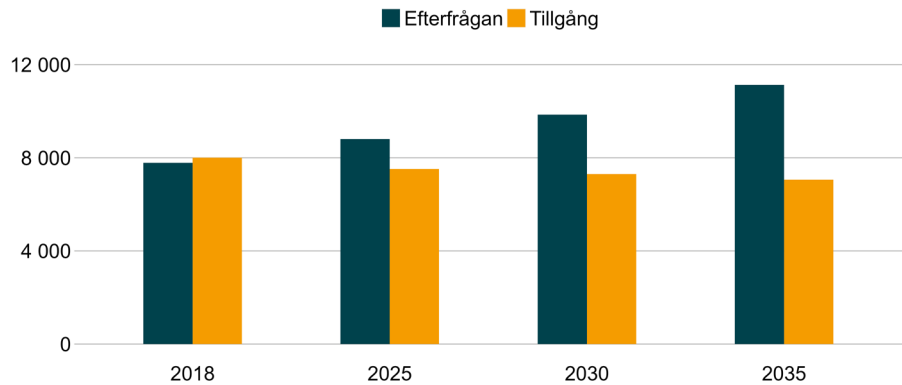
Andelen ungdomar i länet som söker till vård- och omsorgsprogrammet i första hand har minskat något de senaste åren. Vård- och omsorgsprogrammet fanns i sex av länets sju pendlingsområden läsåret 2022/23. Jämfört med 2018 har antalet elever på komvux som läser en vård- och omsorgsutbildning minskat, men vård och omsorg är fortfarande det största yrkesområdet inom komvux i länet.

Risk för stor brist på arbetskraft med utbildning inom vård och omsorg på sikt enligt SCB

Enligt SCB:s prognos väntas det på nationell nivå bli stor brist på vård- och omsorgsutbildade 2035. Även i Dalarnas län bedömer SCB att det framöver finns en risk för stor brist på utbildade.

SCB bedömer att länets tillgång på vård- och omsorgsutbildade kommer minska med cirka 10 procent fram till år 2035. Pensionsavgångarna inom utbildningsgruppen väntas bli större än genomsnittet på hela arbetsmarknaden. Samtidigt väntas relativt många vidareutbilda sig, främst inom hälso- och sjukvårdsområdet. Efterfrågan på utbildade väntas öka med cirka 45 procent. En del av ökningen beror på att antalet äldre väntas öka i länet, vilket medför ett ökat behov av personal inom både äldreomsorg och hälso- och sjukvård. Dessutom väntas en utbildningsväxling inom bland annat yrkena undersköterska, vårdbiträde och personlig assistent. Det innebär att andelen som har en vård- och omsorgsutbildning väntas öka inom dessa yrken. Att undersköterska kommer att bli en skyddad yrkestitel med särskilda utbildningskrav bidrar till denna utveckling.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på utbildade inom vård och omsorg i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Regionen delar SCB:s bedömning

Region Dalarna delar SCB:s prognos om arbetsmarknadsläget för vård- och omsorgsutbildade i länet. Regionen bedömer att det finns en brist på undersköterskor, vilken väntas bestå även framåt. Dessutom väntas andelen i befolkningen som är 80 år eller äldre öka, vilket gör att behovet av arbetskraft med vård- och omsorgsutbildning kommer öka.

Nationella branschföreträdare bedömer att det finns ett stort behov av utbildade

Skolverket har fått två inspel om kompetensbehov av vård- och omsorgsutbildade.¹³⁶ Både Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och organisationen Vård- och omsorgscollege bekräftar bilden som ges i SCB:s prognos, det vill säga både på kort och lång sikt. SKR menar att kompetensbehoven kommer att öka under kommande år till följd av statliga ambitionshöjningar och reformer. SKR lyfter också att SCB:s prognoser från år 2020 delvis behöver kompletteras med en mer aktuell bild av kompetensbehoven.

Stora möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.¹³⁷

Yrkesprognosen visar att det på nationell nivå väntas vara ett varierat arbetsmarknadsläge för yrken inom vård- och omsorgsområdet år 2026. Medan undersköterskor, personliga assistenter samt vårdare och boendestödare har stora möjligheter till arbete, är möjligheterna små till medelstora för vårdbiträden.

^{136.} Vård- och omsorgscollege och Sveriges Kommuner och Regioner.

^{137.} Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

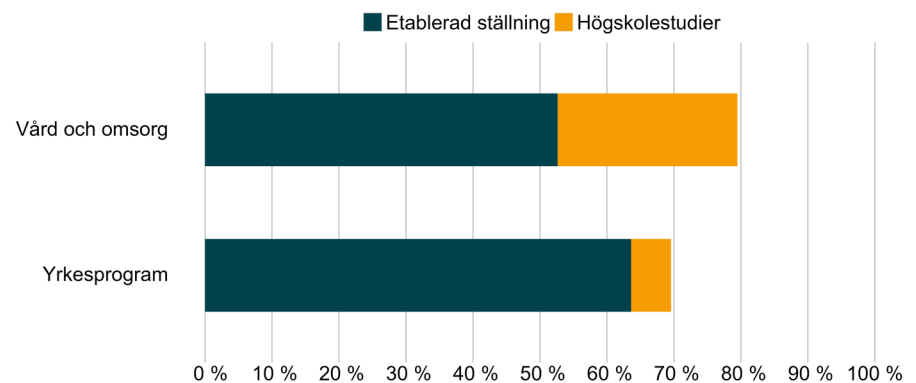
Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom vård- och omsorgsområdet.

Yrke	Nationell prognos 2026
Undersköterska	Mycket stora möjligheter till arbete
Vårdbiträde	Små till medelstora möjligheter till arbete
Personlig assistent	Stora möjligheter till arbete
Vårdare och boendestödjare	Stora möjligheter till arbete

Källa: Arbetsförmedlingen

Relativt hög etableringsgrad efter utbildning inom vård och omsorg

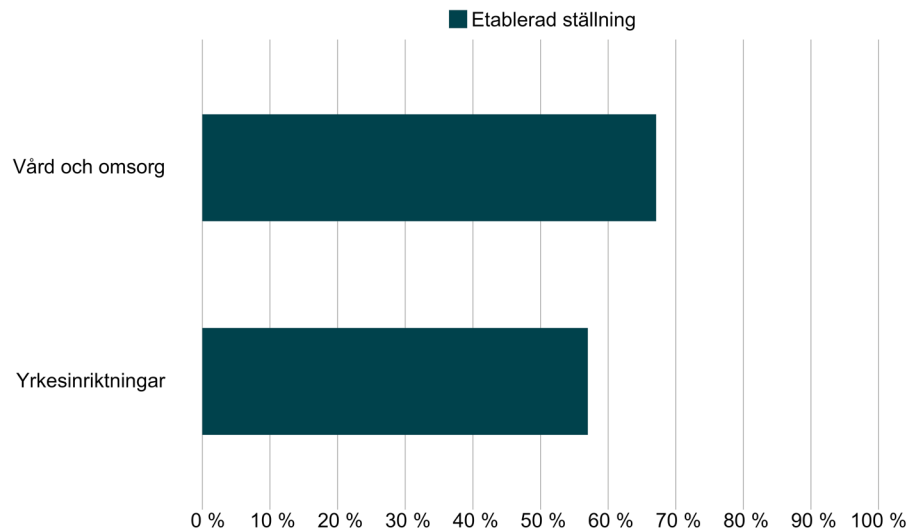
Tre år efter avslutad gymnasieutbildning är drygt 53 procent av de som har läst vård- och omsorgsprogrammet etablerade på arbetsmarknaden. Detta är en ungefär lika hög andel som snittet i riket, men en lägre andel än yrkesprogrammen i länet generellt. I relation till andra yrkesprogram är det en högre andel som fortsätter till högskolestudier efter att ha läst vård- och omsorgsprogrammet.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.¹³⁸

Personer som har läst en vård- och omsorgsutbildning på gymnasial nivå inom komvux i länet är etablerade på arbetsmarknaden i ungefär lika stor utsträckning som i riket. Jämfört med samtliga yrkesinriktade utbildningar var en högre andel etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier inom vår och omsorg.

¹³⁸. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier med yrkesinriktning inom komvux.¹³⁹

Undersköterska är det vanligaste yrket bland utbildade inom vård och omsorg

Tabell. De vanligaste yrkena efter en vård- och omsorgsutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet.¹⁴⁰

Skolform	Yrke	Andel
Vård- och omsorgsprogrammet i gymnasieskolan	Undersköterska, vård- och specialavdelning	37 %
	Undersköterska, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende	35 %
Vård- och omsorgsutbildning inom komvux	Undersköterska, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende	46 %
	Undersköterska, vård- och specialavdelning	10 %
	Vårdbiträde	10 %
	Personlig assistent	6 %
	Vårdare, boendestödjare	6 %

Källa: SCB

^{139.} Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

^{140.} För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Dalarnas län.

282 elever läste på vård- och omsorgsprogrammet i Dalarnas län läsåret 2022/23.

Något minskande efterfrågan på vård- och omsorgsprogrammet

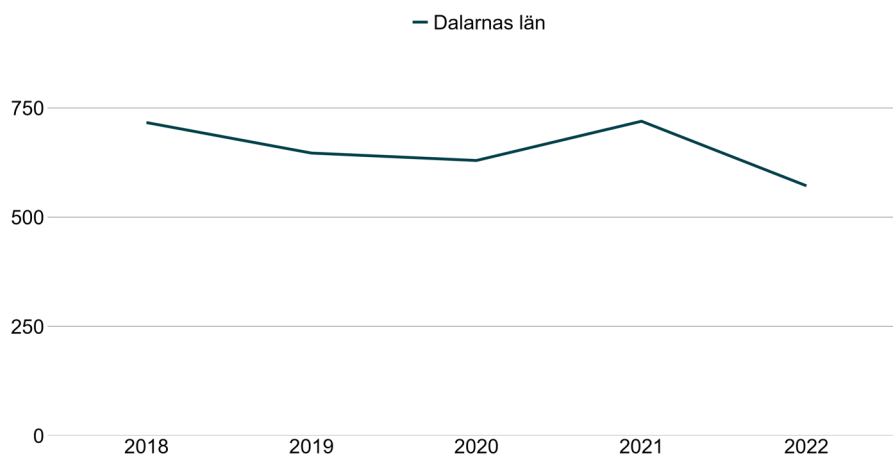
Vård- och omsorgsprogrammet utgjorde ungefär 4 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i länet läsåret 2023/24.¹⁴¹

Lsåret 2022/23 var det cirka 4 procent som sökte till programmet i första hand. Det är en ungefär lika stor andel som snittet i riket. Andelen förstahands-sökande har minskat något jämfört med läsåret 2017/18. Det är betydligt fler kvinnor som söker programmet i första hand. Till läsåret 2022/23 var andelen män 10 procent.

Minskande antal elever på vård- och omsorgsutbildningar inom komvux

Antalet elever som läser vård- och omsorgsutbildningar inom komvux i länet har minskat jämfört med 2018. Vård- och omsorgsutbildningar är det absolut största programområdet inom komvux i länet.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom vård och omsorg inom komvux i länet 2018–2022.

Vård- och omsorgsutbildning i länet

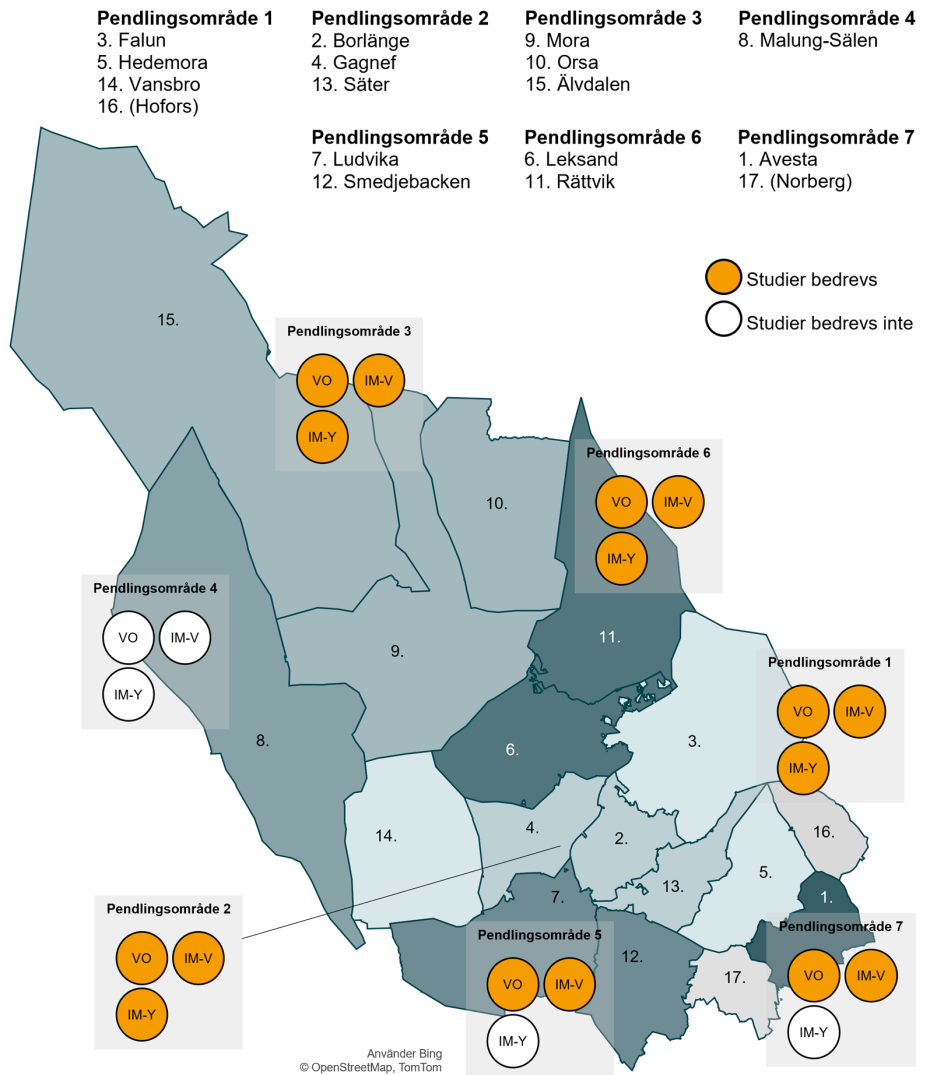
Lsåret 2022/23 läste elever på vård- och omsorgsprogrammet i samtliga pendlingsområden förutom pendlingsområde 4. Introduktionsprogrammet programinriktat val inom vård och omsorg fanns i samtliga pendlingsområden där vård- och omsorgsprogrammet fanns. Yrkesintroduktion inom vård och omsorg fanns i pendlingsområde 1, 2, 3 och 6.

¹⁴¹ Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

Figur. Utbud av vård- och omsorgsprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.¹⁴²

Förklaring av förkortningar

- VO vård- och omsorgsprogrammet
- IM-V programinriktat val
- IM-Y yrkesintroduktion

¹⁴². Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

Elva huvudmän bedrev utbildning inom vård och omsorg på komvux åren 2020–2022.¹⁴³ Det är den yrkesinriktning som flest huvudmän bedrev. Fyra huvudmän bedrev sammanhållna yrkesutbildningar i form av yrkespaket inom vård och omsorg år 2021.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom vård och omsorg i länet 2021.¹⁴⁴

Yrkespaket	Huvudman
Undersköterska	Avesta, Borlänge, Falun, Leksand
Undersköterska Inriktning behandlingsarbete	Falun
Undersköterska Inriktning funktionsnedsättning	Falun
Undersköterska Inriktning geriatrik	Falun
Undersköterska Inriktning psykiatri	Falun
Undersköterska Inriktning socialt behandlingsarbete	Falun
Undersköterska Inriktning äldreomsorg	Falun
Vårdbiträde	Borlänge, Falun, Leksand

^{143.} Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

^{144.} Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Högskoleförberedande program

Det finns sex högskoleförberedande program:

- ekonomiprogrammet
- estetiska programmet
- humanistiska programmet
- naturvetenskapsprogrammet
- samhällsvetenskapsprogrammet
- teknikprogrammet.

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Sammantaget bedömer Skolverket att andelen erbjudna platser inom högskoleförberedande program bör minska, till förmån för yrkesprogram.

Enligt SCB:s bedömning riskerar det att bli överskott på personer med utbildning från de högskoleförberedande programmen som högsta avslutade utbildningsnivå på kort och lång sikt. Det finns dock behov av arbetskraft med eftergymnasial utbildning inom flera områden.

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på estetiska programmet, ekonomiprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet bör minska. Personer som har läst dessa program fortsätter i lägre utsträckning till högskolestudier jämfört med de som har läst övriga högskoleförberedande program i länet.

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på naturvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet och humanistiska programmet bör behållas på nuvarande nivå. Personer som har läst dessa program går vidare till högskolestudier i högre grad än för övriga högskoleförberedande program. Humanistiska programmet utgör en mycket liten del av länets utbildningsutbud.

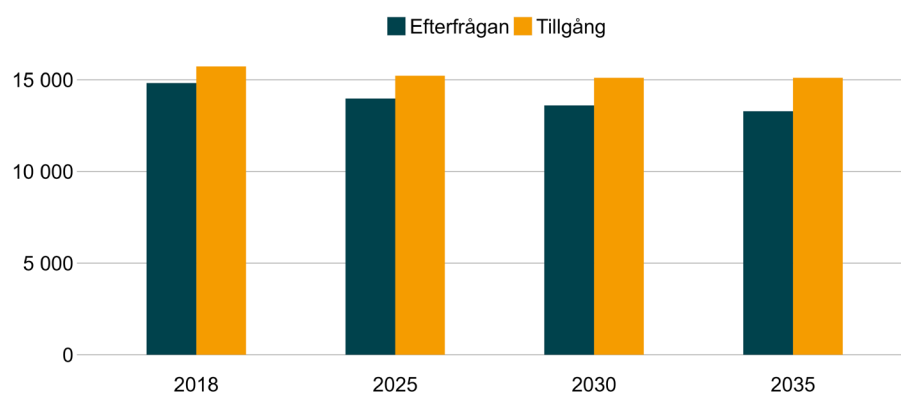
Risk för överskott av arbetskraft med högskoleförberedande utbildning enligt SCB

De som har en högskoleförberedande utbildning bidrar till kompetensförsörjningen på två sätt. Dels är de relevanta på den del av arbetsmarknaden där arbetsgivare rekryterar brett och har ett generellt behov av gymnasialt utbildad arbetskraft. Dels utgör de grunden för den del av arbetskraften som har högskoleutbildning. I denna fördjupningsdel tittar vi därför både på det generella behovet av gymnasialt utbildade och behovet av högskoleutbildade.

SCB bedömer att det på nationell nivå väntas bli ett överskott på arbetskraft med högskoleförberedande gymnasieutbildning som högsta utbildningsnivå 2035. Ett undantag är gymnasieingenjörer, där det beräknas bli brist på utbildade på nationell nivå framöver. På nationell nivå väntas det också bli brist på eftergymnasialt utbildade inom flera områden framöver, till exempel utbildade inom pedagogik, hälso- och sjukvård samt teknik och data.

Även i Dalarnas län bedömer SCB att det finns en risk för visst överskott av arbetskraft med högskoleförberedande utbildning som högsta utbildningsnivå framöver. Länets tillgång på personer med högskoleförberedande utbildning väntas minska med 5 procent under prognosperioden. Relativt många väntas vidareutbilda sig och därmed lämna utbildningsgruppen. Efterfrågan på arbetskraft med en högskoleförberedande utbildning väntas minska med ungefär 10 procent fram till år 2035. Minskningen beror på den utbildningsväxling som väntas ske inom stora delar av arbetsmarknaden. Det antas till exempel bli vanligare med yrkesutbildningar inom ett antal yrken inom vård, data och it samt bygg och anläggning. Det gör att efterfrågan på arbetskraft med enbart högskoleförberedande utbildning minskar.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på arbetskraft med högskoleförberedande utbildning som högsta utbildningsnivå i länet fram till 2035.

Källa: SCB

SCB gör en prognos över utbildningsgruppen YH-tekniker och gymnasieingenjörutbildning. En del av denna utbildningsgrupp är personer med en gymnasieingenjörutbildning. Fram till 2035 är det 2 500 personer som väntas lämna arbetskraften i denna utbildningsgrupp, framför allt till följd av pensionering. Av de som examineras under perioden fram till 2035 väntas 15 procent komma från gymnasieskolans fjärde tekniska år och resterande från yrkeshögskolan. Totalt beräknas 1 000 personer som är folkbokförda i Dalarnas län att examineras fram till 2035. Efterfrågan på YH-tekniker och gymnasieingenjörer i länet beräknas vara relativt konstant. Enligt prognosen finns det risk för stor brist på personer med denna utbildning eftersom tillgången på utbildade minskar betydligt samtidigt som efterfrågan är konstant.

Regionens inspel

Region Dalarna bedömer att tillgången på arbetskraft med högskoleförberedande utbildning är för litet i relation till behovet av arbetskraft med eftergymnasial utbildning. Länet har en låg andel eftergymnasialt utbildade jämfört med riket som helhet. Det saknas i dag personal inom flera yrken med krav på eftergymnasial kompetens, vilket gör att regionen ser att efterfrågan kommer öka framåt. En förutsättning är dock att de som läser ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan också fortsätter studier på eftergymnasial nivå. Dessutom kommer andelen i länet som är i arbetsför ålder att minska framöver, vilket också påverkar utvecklingen.

Flera branschföreträdare framhåller behovet av högskoleutbildade

Skolverket har efterfrågat synpunkter från nationella branschföreträdare om behoven av gymnasialt yrkesutbildade på nationell nivå. I sina inspel kring yrkesprogrammen är det flera branschföreträdare som har framhållit att branschen även behöver högskoleutbildad kompetens. Framför allt är det personer med högskoleutbildning inom teknik och it som efterfrågas, men även personer med högskoleutbildning inom logistik och inköp.

Stort behov av gymnasieingenjörer enligt nationella branschföreträdare

Skolverket har fått fem inspel om kompetensbehovet av utbildade från vidareutbildningen med ett fjärde tekniskt år (TE4).¹⁴⁵

Byggföretagen, Teknikföretagen, Trä- och Möbelföretagen, Svensk Elektronik och Sveriges Ingenjörer delar SCB:s bedömning om att det behövs fler gymnasieingenjörer. Teknikföretagen och Trä- och Möbelföretagen menar att behovet av teknisk kompetens har ökat generellt i industrin. Det beror både på att industriella processer blir alltmer komplexa och på att det är brist på industriutbildad arbetskraft vilket ökar behovet av tekniker.

Svensk Elektronik pekar på att det har blivit allt svårare att hitta rätt kompetens till elektronikbranschen. Sveriges Ingenjörer, Trä- och Möbelföretagen och Teknikföretagen lyfter att etableringsgraden är hög bland gymnasieingenjörer, vilket de menar visar att det finns ett tydligt behov på arbetsmarknaden.

Ytterligare en orsak till att behovet av gymnasieingenjörer kommer att öka är att många av de gymnasieingenjörer som finns på arbetsmarknaden i dag närmar sig pensionsåldern. Flera branschföreträdare konstaterar att dessa personer utgör en betydande del av den tekniska kompetensen i svensk industri, och att det kommer att skapa stora behov i verksamheterna när de försvinner. Enligt Teknikföretagen har det dessutom utbildats för få gymnasieingenjörer och högskoleingenjörer under lång tid, vilket förstärker omfattningen på behoven. Nyexaminerade gymnasieingenjörer kan inte rakt av ersätta personer med lång yrkeserfarenhet, men de kan bidra till täcka delar av behoven.

Flera branschföreträdare framhåller att de utöver gymnasieingenjörer även kommer att finnas behov av fler civil- och högskoleingenjörer. De ser dock ingen konkurrens mellan de olika utbildningsformerna utan beskriver TE4 som ett komplement eller en väg till högskoleutbildningar.

Sveriges Ingenjörer och Svensk Elektronik menar att både potentiella elever och näringslivet behöver mer kunskap om TE4. Många skolor har svårt att attrahera elever. Sveriges Ingenjörer tror att det finns potential att locka fler unga till TE4 genom att öka kunskapen om utbildningen och vad som skiljer den från en högskole- eller civilingenjörsutbildning.

¹⁴⁵. Svensk Elektronik, Teknikföretagen, Trä- och Möbelföretagen, Sveriges Ingenjörer och Byggföretagen.

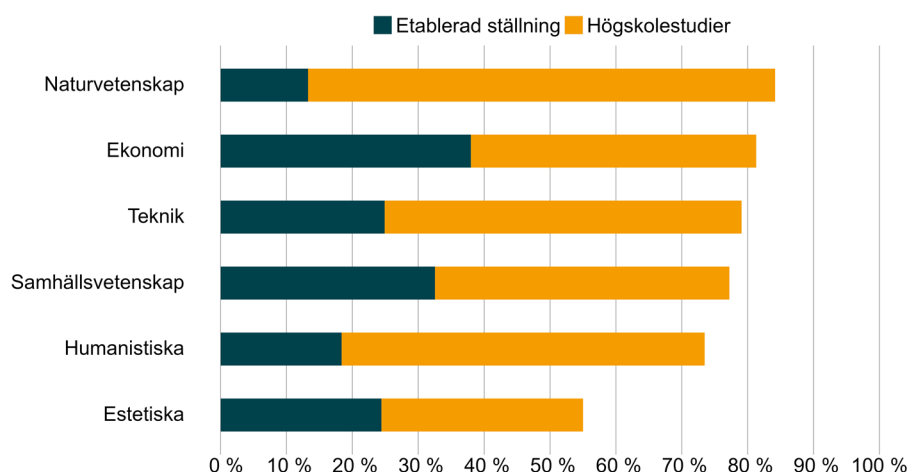
Etablering efter högskoleförberedande gymnasieutbildning

Drygt 70 procent av de som har läst naturvetenskapsprogrammet är i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning. Det är den utbildning där störst andel fortsätter till högskolestudier. Efter avslutade studier på det estetiska programmet är det endast 30 procent som fortsätter till högskolestudier, vilket är den lägsta andelen av samtliga högskoleförberedande program.

Andelen som etablerat sig på arbetsmarknaden tre år efter avslutad gymnasieutbildning är högst för de som läst ekonomiprogrammet. Lägst etableringsgrad har de som läst naturvetenskapsprogrammet.

Det estetiska programmet är det program som har lägst andel personer som går vidare till etablerad ställning eller högskolestudier efter avslutad utbildning. Värt att notera är dock att många som gått estetiska programmet fortsätter med andra studier än högskolestudier efter gymnasieskolan. Dessa studier omfattas inte av statistiken som används i detta underlag.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.¹⁴⁶

¹⁴⁶. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

Vanligaste yrkena bland de som har en högskoleförberedande utbildning

Tabell. De vanligaste yrkena efter högskoleförberedande program i gymnasieskolan i länet.¹⁴⁷

Program	Yrke	Andel
Samhällsvetenskapsprogrammet	Butikssäljare, fackhandel	8 %
	Butikssäljare, dagligvaror	7 %
	Lager- och terminalpersonal	6 %
	Vårdbiträde	5 %
	Barnskötare	5 %
Naturvetenskapsprogrammet	Lager- och terminalpersonal	12 %
	Butikssäljare, dagligvaror	11 %
	Butikssäljare, fackhandel	6 %
	Kundtjänstpersonal	4 %
	Restaurang- och köksbiträde m.fl.	4 %
Estetiska programmet	Butikssäljare, dagligvaror	10 %
	Butikssäljare, fackhandel	10 %
	Lager- och terminalpersonal	6 %
	Barnskötare	6 %
	Restaurang- och köksbiträde m.fl.	5 %
Teknikprogrammet	Butikssäljare, fackhandel	5 %
	Lager- och terminalpersonal	5 %
	Kundtjänstpersonal	4 %
	Butikssäljare, dagligvaror	3 %
	Montör, elektrisk och elektronisk utrustning	3 %
Ekonomiprogrammet	Butikssäljare, dagligvaror	8 %
	Lager- och terminalpersonal	8 %
	Butikssäljare, fackhandel	5 %
	Banktjänsteman	4 %
	Kundtjänstpersonal	4 %
Humanistiska programmet	Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens inom utbildning	27 %

Källa: SCB

¹⁴⁷. För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Dalarnas län.

Antal elever på högskoleförberedande program i Dalarnas län läsåret 2022/23:

Samhällsvetenskapsprogrammet: 1 281

Ekonomiprogrammet: 1 370

Naturvetenskapsprogrammet: 923

Teknikprogrammet: 1 048

Estetiska programmet: 509

Humanistiska programmet: 100

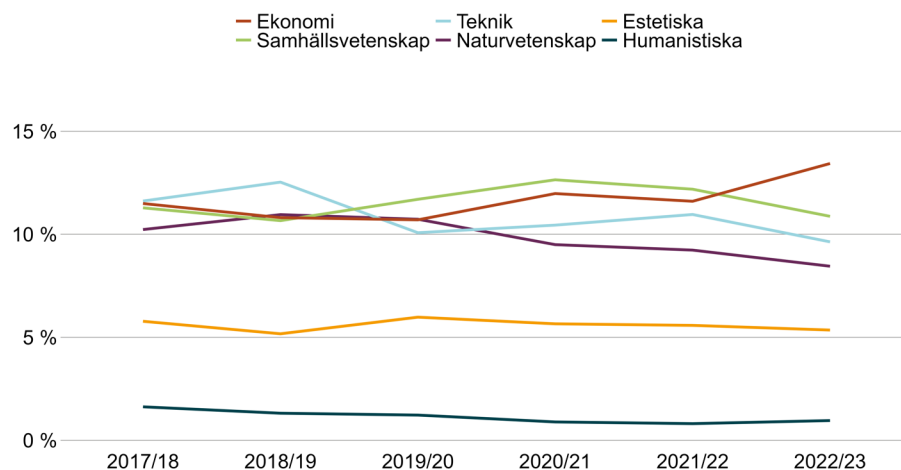
Minskande efterfrågan på högskoleförberedande program

De högskoleförberedande programmen utgjorde tillsammans 54 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i länet läsåret 2023/24.¹⁴⁸

Läsåret 2022/23 var det 49 procent i länet som sökte till ett högskoleförberedande program i första hand. Det är en lägre andel än snittet i riket där drygt 60 procent sökte till ett högskoleförberedande program i första hand. Andelen som söker ett högskoleförberedande program i länet har minskat jämfört med läsåret 2017/18 då 52 procent sökte till ett högskoleförberedande program i första hand.

Andelen förstahandssökande till de olika högskoleförberedande programmen har varierat de senaste åren. De mest sökta programmen har varit samhällsvetenskapsprogrammet, ekonomiprogrammet och teknikprogrammet. Andelen förstahandssökande till naturvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet har minskat något de senaste åren. Andelen förstahandssökande till ekonomiprogrammet har ökat. Humanistiska programmet är det program som har haft lägst andel förstahandssökande i länet.

Figur. Utveckling av andel förstahandssökande per högskoleförberedande program i länet.

¹⁴⁸. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

I länet är det en större andel kvinnor än män som söker till samtliga högskoleförberedande program förutom till teknikprogrammet. Till läsåret 2022/23 var knappt 80 procent av de som sökte till teknikprogrammet män. Estetiska programmet var det program som hade störst andel kvinnor bland de förstahandssökande, knappt 70 procent. Även samhällsvetenskapsprogrammet och naturvetenskapsprogrammet hade nästan 70 procent kvinnor bland de förstahandssökande.

Figur. Andel förstahandssökande och andel erbjudna platser per program i länet.

Program	Andel förstahandssökande till läsåret 2022/23	Andel erbjudna platser läsåret 2023/24
Samhällsvetenskapsprogrammet	11 %	13 %
Ekonomiprogrammet	13 %	13 %
Naturvetenskapsprogrammet	8 %	10 %
Teknikprogrammet	10 %	10 %
Estetiska programmet	5 %	6 %
Humanistiska programmet	1 %	1 %

Högskoleförberedande program i länet

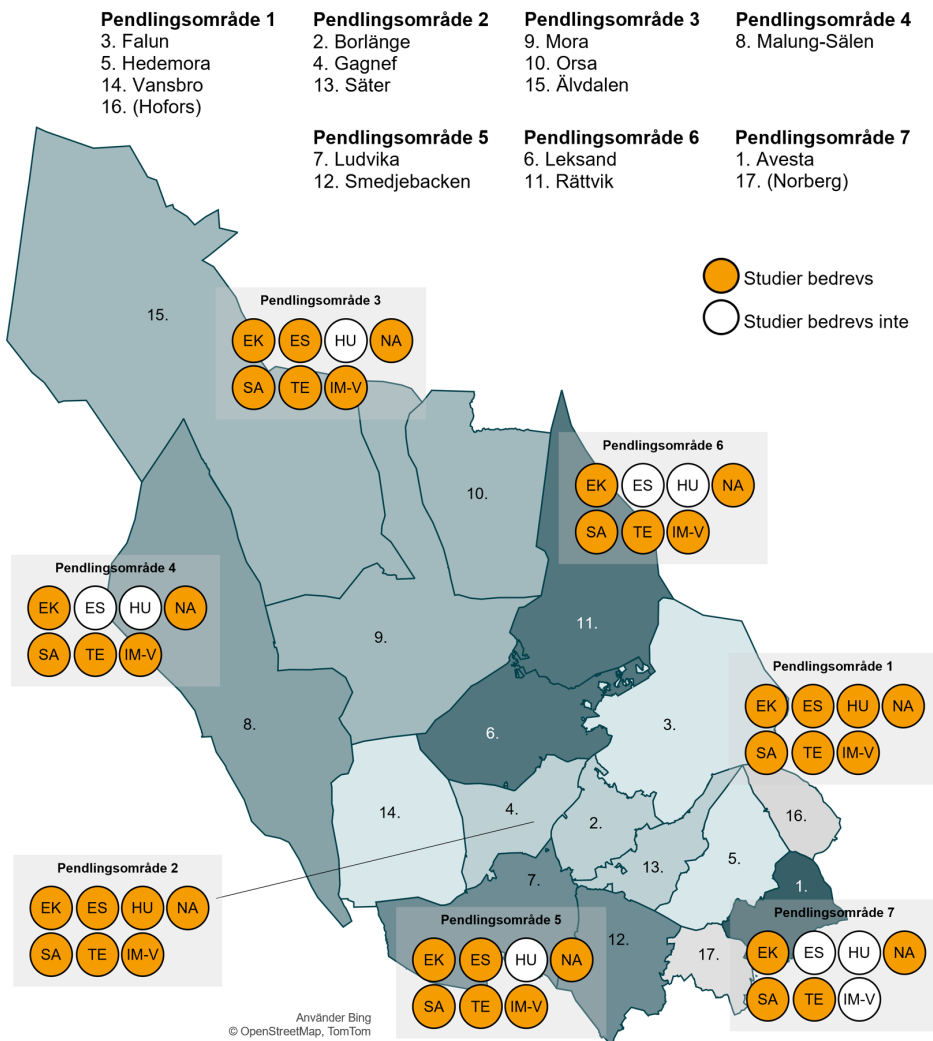
Lsåret 2022/23 läste elever på samtliga högskoleförberedande program i länet. I pendlingsområde 1 och 2 fanns samtliga högskoleförberedande program. I pendlingsområde 3 och 5 fanns inte det humanistiska programmet. I pendlingsområde 4, 6 och 7 fanns inte det humanistiska programmet eller det estetiska programmet. Västerbergslagens Utbildningsförbund är den enda huvudman i länet som har sökt och beviljats statsbidrag för att bedriva ett fjärde tekniskt år mot gymnasieingenjör.¹⁴⁹

¹⁴⁹. Baserat på Skolverkets statistik över skolenheter som har sökt statsbidrag för ett fjärde tekniskt år bidragsåret 2022/23.

Figur. Utbud av högskoleförberedande program i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.¹⁵⁰

Förklaring av förkortningar

- EK ekonomiprogrammet
- ES estetiska programmet
- HU humanistiska programmet
- NA naturvetenskapsprogrammet
- SA samhällsvetenskapsprogrammet
- TE teknikprogrammet
- IM-V programinriktat val

¹⁵⁰. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

Bilaga 1. Yrkesstatistik Dalarnas län

Yrkesstatistiken för vanligaste yrken efter gymnasieskolan omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15, 2015/16 och 2016/17, och som 3 år senare har en etablerad eller osäker ställning på arbetsmarknaden.

Yrkesstatistiken för vanligaste yrken efter komvux omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren, och 1 år efter avslutad komvuxutbildning har en osäker eller etablerad ställning på arbetsmarknaden.

Yrkesuppgifter redovisas endast för de som är förvärvsarbetande enligt den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken RAMS. Både anställda och egenföretagare ingår.

Yrkesstatistiken använder sig av standarden för svensk yrkesklassificering (SSYK) 4. Det är ett system för att gruppera individers yrken eller arbetsuppgifter.

	Gymnasieskolan		Komvux	
	Antal avgångselever med etablerad eller osäker ställning på arbetsmarknaden	Andel (%) utan uppgift om yrke	Antal avgångselever med etablerad eller osäker ställning på arbetsmarknaden	Andel (%) utan uppgift om yrke
Bygg och anläggning	502	23 %	44	52 %
Barn och fritid	180	21 %	125	6 %
El och energi	278	15 %	15	27 %
Fordon och transport	352	24 %	72	53 %
Handel och administration	144	6 %	25	24 %
Hotell och turism	66	18 %	1	0 %
Hantverk	180	17 %	21	48 %
Industri teknik	168	18 %	44	34 %
Naturbruk	140	24 %	-	-
Restaurang och livsmedel	125	21 %	61	18 %
VVS och fastighet	40	25 %	8	13 %
Vård och omsorg	109	6 %	852	7 %
Ekonomiprogrammet	306	16 %	-	-
Estetiska programmet	172	21 %	-	-
Humanistiska programmet	11	9 %	-	-
Naturvetenskapsprogrammet	136	13 %	-	-
Samhällsvetenskapsprogrammet	437	16 %	-	-
Teknikprogrammet	261	23 %	-	-

Bilaga 2. Definitioner och förklaringar

Etablering och vidare studier

Gymnasieskolan

Statistiken om etableringsstatus tre år efter avslutad utbildning omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17. Etableringsstatus för dessa grupper har följts upp 2018, 2019 respektive 2020.

Studieresultat

Slutfört gymnasieskolan med gymnasieexamen:

- För en yrkesexamen ska eleven ha läst 2 500 poäng varav 2 250 ska vara godkända (betygen A–E). Eleven ska ha godkänt i svenska 1, eller svenska som andraspråk 1, engelska 5 och matematik 1. Eleven ska också ha godkänt i 400 poäng av de programgemensamma ämnena. Eleven ska även ha ett godkänt gymnasiearbete.
- För en högskoleförberedande examen ska eleven ha läst 2 500 poäng varav 2 250 ska vara godkända (betygen A–E). Eleven ska ha godkänt i svenska 1, 2 och 3 eller svenska som andraspråk 1, 2 och 3, engelska 5 och 6 samt matematik 1. Eleven ska även ha ett godkänt gymnasiearbete.
- Slutfört gymnasieskolan med studiebevis med minst 2 500 poäng:
- För den elev som inte uppfyller kraven för gymnasieexamen efter ett nationellt program ska ett studiebevis utfärdas i stället för ett examensbevis. Studiebevisen som redovisas gäller elever som slutfört ett fullständigt nationellt program (2 500 poäng) och blivit betygsatta (A–F) i sammanlagt 2 500 poäng eller fler.

Yrkesutbildning inom komvux

Statistiken om etableringsstatus ett år efter utbildningen omfattar individer som slutförde sin utbildning under 2017, 2018 och 2019. Etableringsstatus för dessa grupper har följts upp 2018, 2019 respektive 2020.

Populationen i statistiken är avgränsad till elever som avslutade sina studier inom komvux på gymnasial nivå under 2017, 2018 och 2019. Populationen ”avgångselever år 2017” definieras som de elever som studerade inom komvux under 2017 och som sedan inte förekommer som registrerade på någon ytterligare kurs under den närmast följande två-årsperioden, det vill säga 2018 och 2019. Samma typ av avgränsning är gjord avgångselever 2018 och 2019. Elevernas kurser tre år före avslutet har räknats in. Till exempel, för en elev som avslutade komvux 2017 har Skolverket räknat de kurser som eleven läst 2015, 2016 och 2017.

När det gäller att klassificera eleverna i olika studieinriktningar finns det vissa svårigheter som särskiljer komvux från gymnasieskolan. Komvux på gymnasial nivå är, till skillnad från gymnasieskolan, inte organiserad i olika program utan utbildningen bedrivs kursvis utifrån en individuell studieplan. Det innebär att även om eleven har för avsikt att läsa in en längre utbildning, till exempel motsvarande vård- och omsorgsprogrammet på gymnasieskolan, kan eleven söka och antas till enstaka kurser.

Huvudmännen rapporterar in uppgifter per läst kurs till Skolverket, de rapporterar inte information om kursen är tänkt att ingå som en del i en mer omfattande utbildning, även om så ofta är fallet. Utifrån uppgifterna om vilka kurser som eleverna har läst kan Skolverket dock i efterhand klassificera eleverna enligt olika studieriktningar. Det gör Skolverket genom att summera ihop antalet lästa poäng på sådana kurskombinationer som motsvarar innehållet i en viss yrkesinriktning.

I klassificeringen av yrkesinriktningar har elevernas kurser tre år före avslutet räknats in. Till exempel, för en elev som avslutade komvux 2017 har Skolverket räknat de kurser som eleven läst 2015, 2016 och 2017. Klassificeringen har gjorts dels utifrån omfattning, dels utifrån karaktären på studierna, det vill säga om eleverna företrädesvis har läst teoretiska kurser, yrkeskurser eller en sådan specifik kombination av yrkeskurser som ger en yrkesinriktad utbildning liknande de yrkesprogram som ges i gymnasieskolan.

För elever som har läst inom komvux på gymnasial nivå mot en yrkesinriktning gäller att eleven ska ha läst minst 400 verksamhetspoäng yrkeskurser i en sådan kombination som motsvarar innehållet på yrkesprogrammen i gymnasieskolan.

Etableringsstatus

Personernas etableringsstatus är årsbaserad och totalräknad. Den klassificeras i sex olika kategorier utifrån individbaserade uppgifter från flera olika datakällor, till exempel inkomstuppgifter från kontrolluppgiftssystemet, sysselsättningsregistret på SCB och Arbetsförmedlingens sökanderegister.

Tabell. Etableringsstatus 2020.

Etableringsstatus	Definition
Etablerad ställning	Förvärvsinkomst på minst den övre inkomstgränsen* Syssestätt enligt syssestättningssregistrets definition (november månad) Ingen förekomst av arbetslöshet på hel-/deltid eller arbetsmarknadspolitiska åtgärdsstudier under året
Osäker ställning	Förvärvsinkomst på minst den lägre inkomstgränsen och upp till den övre inkomstgränsen Inte klassificerad som studerande ELLER Förvärvsinkomst på minst den övre inkomstgränsen och minst ett av följande villkor: a) Under året förekomst av arbetslöshet på hel- eller deltid eller arbetsmarknadspolitiska åtgärdsstudier, upp till 274 dagar, b) Inte klassificerad som syssestätt enligt syssestättningssregistrets definition Inte klassificerad som studerande
Svag ställning	Förvärvsinkomst upp till den lägre inkomstgränsen Inte klassificerad som studerande ELLER Förvärvsinkomst på minst den lägre inkomstgränsen samt under året förekomst av arbetslöshet på hel- eller deltid eller arbetsmarknadspolitiska åtgärdsstudier, mer än 274 dagar Inte klassificerad som studerande
Högskolestuderande	Registrerad på högskolans grundutbildning vårterminen eller höstterminen och har erhållit någon form av studiemedel samma år och/eller har avklarade högskolepoäng samma år Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden ELLER Registrerad på högskolans forskarutbildning vårterminen eller höstterminen Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden
Övriga studier	Erhållit någon form av studiemedel under aktuellt år eller har avklarade poäng från komvux under aktuellt år Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden eller högskolestuderande
Varken arbete eller studier	Avsaknad av förvärvsinkomst aktuellt år Inte klassificerad som studerande

Källa: Skolverket (2022). Beskrivande statistik. Etablering på arbetsmarknaden och fortsatta studier år 2020 efter gymnasieskolan.

Inkomstgränserna för åren 2016, 2018 och 2020:

- 2016: Lägre inkomstgräns 162 300 kr, högre inkomstgräns 191 800 kr
- 2018: Lägre inkomstgräns 171 300 kr, högre inkomstgräns 202 400 kr
- 2020: Lägre inkomstgräns 178 800 kr, högre inkomstgräns 211 200 kr

Hänvisningar

Skolverkets statistik över elever och studieresultat hittar du på Skolverkets webbplats: www.skolverket.se

Arbetsförmedlingens yrkesprognoser hittar du på Arbetsförmedlingens webbplats: <https://arbetsformedlingen.se>

Arbetskraftsbarometern och regionala matchningsindikatorer finns tillgängliga i SCB:s statistikdatabas: www.statistikdatabasen.scb.se

Trender och prognoser om utbildning och arbetsmarknad finns tillgängliga på SCB:s webbplats: www.scb.se

Skolverket

www.skolverket.se